

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elu nitosfu ... kol ħilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Mo‘ed

Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-

Dihrenfurç, 543 [1782 oder 1783]

תבש תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11110

יצא ת השבת הולאות שמרשות לרשות האמורות אלל שבת והכנסות נמי קא קרי יציאות הואיל ומוציא מרשות לרשות והאי דתני יציאות ולא תני הולאות לישנא דקר' נקט דכתיב (שמות טו) אל יצא איש ממקומו ומיניה דרשין הולאה אל יצא איש עם הכלי שבידו ללקוט הון : ב' שהן ד' . שתיס מן התורה הולאה ואכנס' לבעל הבית העומד בפני ברשות היחיד ועל שתיס אלו חייב על שגגתו מטאת ועל זדונו כרת ועל התראתו סקילה כמו בכל שאר מלאכות של שבת : שהן ד' . מדבריהם הוסיפו שתיס לאסור לכתחלה היכא שהמלאכה נעשית ע"י שנים זה עוקר וזה מניח דשנים שעשאוה פטורים שנאמר (ויקרא ד) בעשותה אחת מכל מוצת ה' העושה את כלה ולא העושה מקצתה וכן בכל מלאכות של שבת אמרי' יחיד שעשאה חייב שנים שעשאוה פטורים : ושתיס שהן ארבע בחוץ . שתיס מן התורה הולאה והכנסה לעני העומד בחוץ ברשות הרבים : שהן ארבע מדבריהם הוסיפו שתיס לאסור לכתחלה כשזה עוקר וזה מניח : פשט העני את ידו . ובתוכה קופה או הסל שמקבל בו ככרות מבעל הבית ולהכי נקט הולאה בלשון עני ועשיר דאגב אורחיה קמ"ל דמוצה הבאה בעצור אסור וחייבין עליה : ונתן לתוך ידו של בעל הבית . דעביד ליה עקר' מרשר הרבים והנחה ברשות היחיד : או שנטל מתוכה והוציא . החפץ והניח בר"ה דעביד עקירה והנחה : העני

יצאות

השבת שתיס שהן ארבע בפנים ושתיס שהן ארבע בחוץ . כיצד העני עומד בחוץ ובעל הבית בפניו פשט העני את ידו לפניו ונתן לתוך ידו של בעל הבית או שנמל מתוכה והוציא העני

יצאות השבת פי' הר"ב ברטנורה הולאה מרשות לרשות והרשויות הם מפורשים בפ' הר"ב בריש פרק י"א ובפירושו הרמב"ם בכאן . ואל תטעה בדברי הרמב"ם בראותך שכתב גבי כרמלית שיתחייב מלקות המויד . והביא ראיה משפחה חרופ' דסוגג לאזתחשוב שר' למלקות ארבעים שבתורה דליתא אבל מוצא עוד לו שקורא מכות מרדות דמדרבנן בשם מלקות צפי' משנה ד' פ"ט ובמשל' ז פרק בתרא דשביעית ובמשנה ב' פ"ד דגיטין וכן שם צפי' הר"ב ואף בש"ס פרק ד' דכתובות דף מ"ה מאי לוקה מכת מרדות מדרבנן . והר"ה משפח' חרופה משום דכל דתקון כעין דאורייתא תקון . ועוד בלשון הרמב"ם דהכא דברים אכתוב פירושו במושגה ד' פ"ב דכריתות ע"ס :

א שנויות ה' : ב תי"ט פ"ב י"ג ח"ה שבת ט"ז ע"א ח"ט ט"ט ע"א

יצאות השבת . וכתיב הרמב"ם דאע"ב דמלאכה זו מנויה בסוף אבות מלאכות צפ"ז . הקדמונה לבי שואת הולאה היא מלאכת תדיר ובה יכסלו בני אדם על ברוב לפי שאינם צריכין בה לכלום וטעם שני ללמדנו שהיא מלאכה אע"פ שהנראה ממנה שאינו מלאכה עכ"ל . וכ"כ התוס' וכתבו עוד שתנא צבי למינקט סידוריה בדברי' האסורים בע"ש ובתרא הכי בשבת עצמו כדקתני לא יצא החייב במחטו וכו' . ובתרא הכי תני במה מדליקין וכו' וכיון שהיה צריך להתחיל ולשנות לא יצא החייב הוצרך לשנות בתחלה שהולאה אסורה בשבת דמשום לתאידודה הוא דגוריקע"ש עם חשיכה ואע"פ ששנה ולא יקרא לאור הנר וכו' ולא הקדים לשנות אצות מלאכה ולהקדים לשנות אצות מלאכה וכו' . שניו מאיסור שבת כלל לפי שהוא יותר מצבד יום וסו"ד לו ענין לא יצא וכו' כ"כ הר"ן . ועיין צפי' ריש משנה ב' : יציאות פי' הר"ב דכתיב אל יצא וכו' . עיין בריש מסכת שבועות בפירושו ומו"ס לקמן ב"ס ד' : שתיס פי' הר"ב הולאה והכנסה ולשול פירש דהכנסה נמי קרי לה הולאה ובש"ס ר"פ הזורק היב טעמא מסברא דמכדי מרשות לרשות הוא מה לי אפוקי מה לי עולי . ואמרין צפ"ק דשבועי' דף ה' [ובריש מגילתא] וטעמא מאי תנא כל עיקרת חפץ ממוקמו הולאה קרי לה ועיין ר"פ י' : שהן ארבע . פירש הר"ב מדבריהם וכו' שנאמר בעשוקה וכן בכל וכו' יחיד שעשאה וכו' בריותא בש"ס מעם הארץ בעשותה העושה את כולה ולא העושה את מקצתה יחיד שעשה אותה חייב שנים וכו' . וכתבו התוס' שאין זה אלא כפל לשון וכדליתמר בתרא הכי ולא נקט אלא בעשותה יחיד וכו' ולא הרישא ולפיכך בדברי הר"ב ג"כ כפל ואולי שהר"ב נתכוון לשנים שעשאו בבת אחת וכדתנן במושגה ה' בפרק המצניע ועיין מ"ס שם ב"ס ד' דלא נפקא כלל מבעשותה לא האולא הא : ושתיס שהן ד' בחוץ . כתבו התוס' תימה לר' אמאי צריך למתני תרתוי מרשות היחיד לרשות הרבים מה לי עניי מה לי עשיר ונראה לר' דאצטרין לאשמועינן משום דהולאה מלאכה גרועה היא דמה לי להוציא תרי קראי בהולאה כדנפקא לן בריש הזורק מויכלא העם מוהביא (שמות לו) (והביאו הר"ב בריש מסכת שבועות) ובספ"ק דעירובין נפקא לן מקרא אחרינא דדרשין אל יצא וכתבו הר"ב בפ"ל (והתם בעירובין) פירשנו דהיינו משום דמלאכה גרועה היא איצטרין תרווייהו חד לעני ואד לעשיר עכ"ל ועיין עוד מ"ס ב"ס ד' במושגה ב' פי"א : כיצד העני עומד בחוץ . כתב הר"ן (וכ"כ התוס' רפ"ה ועיין רפ"ו) ופתח לפרושי מהיכי דסליק מיניה וליכא קפידא במלתא כדליתמרין בריש נדרים דזמנן מפרש תנא ברישא מאי דפתח ביה וזמנן מאי דסליק מיניה עכ"ל ושם כתב דטעמא לאשמועינן דליכא קפידא במלתא וכל תנא דתני כדבעי שפיר דמיו וליכא בהא מלתא משום דתבחר לשון ערומים (איוב טו) ע"כ . ואע"ג דבריש גזיר קאמר' טעמא . בריש נדרים מסקינן דלאו דוקא : פשט' העני את ידו . פירש הר"ב ובתוכה קופה או הסל שמקבל בו ככרות וכו' אורחא דמלתא נקט דהא צפי' לפרושי דרוצה לקבל דקא מטעמא דמפרש . ומ"ס דמוצה הבאה בעצירה חייבין עליה . ואפי' לר' יהושע דפרק י"ט דמכילתין משנה ד' ולרבי יוסי

דסוכה פ"ג משנה י"ד דהלכתא כותייהו דלא נתנה שבת לדחוי
אלל מצות דדקה כלל משא"כ במילה ולולב שניתן לדחות
וה"כ מפסיקין בש"ס דף קל"ז דמודה ר' יהושע בשתי תמוקות
א"י של ע"ש ואחד של שבת ומל של שבת בע"ש ושל ע"ש בשבת

א : ג :
ב : ד :
ה : ו :
ז : ח :
ט : י :

העני חייב * שעשה מלאכה שלימה והרי שמים מן התורה
לעמוד בחוץ ואף על גב דבעינן עקירה ממקום שיהיה בו ד'
טפחים על ד' טפחים והנחה במקו' שיהיה בו ד' על ד' וליכא
דוד העני ובעל הבית אין בה מקום שיהיה ד' על ד' אמרינן
בש"ס דידו של אדם חסובה כד'

העני חייב ובעל הבית פטור * פשט בעל
הבית את ידו לחוץ ונתן לחוץ ידו של עני
או שנטל מתוכה והכניס בעל הבית חייב
והעני פטור * פשט העני את ידו לפניו
ונטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה
והוציא שניהם פטורים * פשט בעל הבית
את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן
לתוכה והכניס שניהם פטורים : ב' לא
ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד
שיתפלל * לא יכנס אדם למרחץ ולא
לבורסקי ולא לאכול ולא לדין * ואם
התחילו אין מפסיקין

על ד' כיון שהיא עשויה להניח
בל וליתול ממנה חפצים ואפילו
גדולי הרצנה : וז' הב פטור פטור
ומות' גמור דהא לאו מודי עבד:
פשט בעל הבית וכו' בעל הבית
חייב * הרי שמים מן התורה
לעמוד בפנים : פשט העני וכו' *
דעבד העני עקירה מרשות
הרבים ובעל בעל הבית מתוכה *
והניח חפצים ועבד ליה בעל
הבית הנחה ברשות היחיד : או
שנתן לתוכה * דעבד ליה בעל
הבית עקירה מרה"י : והוא"ו *
העני והנחה בר'ה: שניה פטורים
שלא עשה שום אחד מהם מלאכה

שלימה * אבל אסורים לעשות כן * שמה יבואו כל אחד בפני
עלמו לעשות מלאכה שלימה בשבת הרי שמים מדבריהם אחת
לעני בחוץ ואחת לב"ה בפנים והא דלא חשיב שנים לכל אחד
עקירה לעני ועקירה לב"ה הנחה לעני והנחה לב"ה משום דלא
חשיב אלא עקירות שהן תחלת המלאכה ואיכא למיחש שמה
יגמורנה אבל הנחות שהן סוף המלאכה לא חשיב : ב' לא
ישב אדם לפני הספר * ואפי' בחול ומשום דבעי למתני לא יבא
החייט במחסו וכו' שמה ישכח ויאל דדמו לגזרה דלא ישב אדם
לפני הספ' סמוך למנחה שמי' שכל' יתפלל מש' הכי תנא להו
כח' ואידי דזוטרין מיליי' ופסיק ותני להו ברישא והדר מפרש
מילי דשבת ומאריך בהן : סמוך למנחה * מנחה גדולה משש
שעות ומנחה ולמועלה וסמוך למנחה היינו מתחלת שע' שביעי'
ואע"פ שעונתה מרובה גזרה שמה ישבר חוגג של ספרים אחר
שהתחיל להספר ותעבור עונת התפלה קודם שיתקנו וישלי'
התספורת : ולא יכנס למרחץ * סמוך למנחה שמה יתעלבה :
ולא לבורסקי * מקום עבוד העורות דלמא חזי פסידא וקלקול
בעורות חס לא יביעם ממקומם ויתקם וימשך במלאכתו עד
שתעבור עונת התפלה : ולא לאכול * אפי' בסעודה קטנה שמה
ימשך בסעודה : ולא לדין * אפי' בגמר דין שכבר שמוע טענות
בעלי דינין ולא נשאר עליהן אלא לפסוק וחזור להיות תהל' הדין :
טעמא ויסתרו מה שהיו רוצים לפסוק וחזור להיות תהל' הדין :
ואם התחילו * בחד מכל הני דאמרי' אין מפסיקין אלא יגמור' ואח"כ
יתפלל והוא שיש שהות ביום לגמור קודם שיעבור זמן התפלה
והתחלת התספורת משיעזוב מעפורת של ספר' * בין ברכיו הוא
הסודר שנותן המתגלח על ברכיו כדי שלא ישל השע' על בגדיו
והתחלת המרחץ משיפשוט הכגד הסמוך לבשרו ואי' דמפרשי'
משיסיר הסודר שעליו שהוא ראשון להפשט

שבת הוא דקאמרינן פטור ומותר ולא דייקין השתא באיסור
דלפני עור דבלאו ידיה לא מייירי :
או שנתן לתוכה * פירש הר"ב דעבד ליה בעל הבית
עקירה מרה"י וכו' ומסיק דעקירות חשיב וכו' דאיכא
למיחש שמה יגמורנה כלומר ויבא לידו חיוז חטאת וכפירש"י
והקשו עליו התוספת דף ג' בד"ה פטורים וכו' דעקירה בלא
הנזלה אינו אלא טלטול בעלמא ואין בה דררא דחיוז חטאת
כלל ועוד דקחשיב לבעל הבית ג' יציאות והכנסה א' * ולעני ג'
הכנסות והנזלה א' * ועוד דלא חשיב תרתי לפטור דעני
באחת דעשיר באחת [כו'] ומפרש ריב"א דאזתו שפושט את
ידו ומכניסה או מוציאה היא קחשיב ונוני' אחיא לידו חיוז
חטאת ודכותה בבא דרישא חייב חטאת והבא פטור לפי שלא
עשה כל המלאכה שחיסר ממנו מעט או עקירה או הנחה והב' *
ראיה מן הירושלמי וכו' ע"כ * ואף רש"י פי' כן בשם רבותיו :
שניהם * פטורים * מה שהקשה הר"ב והא דלא חשיב שנים
לכל אחד וכו' רוצה לומר ולתני בכל חד שמים שהן
שש ש"ס : ב' סמוך למנחה * פי' הר"ב מנחה גדולה משש
שעות ומנחה ולמועלה פירש רש"י התחלת זמן תמיד של בין
הערבים וכו' כדאיתא בריש פ"ו דפסחים ועיין ריש פ"ד דברכות :
לא יכנס אדם למרחץ * אפי' להזיע בעלמא ולא לבורסקי *
לעיוני בעלמא * ש"ס * ולא לאכול עיין מ"ש בס"ד בר' פרבי
פסחים : ולא לדין * פי' הר"ב אפילו בגמר דין שכבר
שמוע טענות בעלי דינין וסיים הרמב"ם ונשאו ונתנו הדוינין
בדבר ולא נשאר וכו' גם מ"ש וחזור להיות תחלת דין ביאר
הרמב"ם ויצטרך להתחיל בדין מתחילתו וישאלו טענו' מצעלי
דינין שגית וימשוך הדבר וכו' : ואם התחילו אין מפסיקין
עיין

להפסקת בגדיו והתחלת הבורסקים משיחבור בין כתפיו את
בתי ורועותיו כדי להפסק בעורות והתחלת אכילה משיטול
ידיו והתחלת הדין משיטעטפו הדייטין בטלתן לשבת לדון
באימה וזכרתי ואם היו מועטפים ויושבים בדיו ונא לפנייהם

דיו אחר סווד למנחה הניח
התחלת אותו הדין משפתחו
בעלי הדין בטענותם : מפסיקין
לק"ש מלתא אחריתי נקט והכי
קאמר חברים העוסקים בתורה
מפסיקים תורתן לקריאת שמע
דומנה קבוע דכתיב (ברבי"ט)
בשכבך ובקומך : ואין מפסיקין
לתפלה שאין לה זמן קבוע
דאורייתא : ולא שנו אלא כגון
שמעון בן יוחאי ודבריו שתורתן
אומנותן אבל אנו הוהיל ואנו
מפסיקין תורתנו לאומנותנו כל
שכן שנספוק לתפלה : ג לא יא
החייט במחטו : אפי תחובה לו
בבגדו שחא ישכח וינא ואומן

דרך אומנותו חייב שדרך האומנים לתחבן בבגדיו כשיזאמין
לשוק : שחא ישכח וינא : משתחך : הלבב : הסופר בקולמוסו
התחוב אחרי אזניו בדרך הסופרים : ולא יפלה את כליו
מזכר כניש מבגדיו תרגום בערתי יקדש פליתו : ולא יקרא
לאור הנר : בספר שחא יטה הנר להביא השמן לפי הפתיל כדי
שילוק יפה ונמצא תבעיר בשבת ואפילו היה הנר גבוה שתיים
ושלש קומות לעולם אסור לקרות לאור אה"כ יש עמו אדם
אחר לשמרו או אס הוא אדם חשוב שאינו רגיל לעולם לתקן
הנר : החזן מלמד תינוקות : מהיכן תינוקות קורין מהיכן
יתחילו לקרות דבעיון מועט כי האי לא גורין שחא יטה
והתינוקות קורין לפני רבן לאור הנר שאימת רבן עליהם :
אבל הוא לא יקרא כל הפרשה מפני שאין אימתן עליו ושמירתן
לא הוה שמירה ומהאי טעמא נמי איכא למ"ד דאשה שומרת
לבעלה אין שמירתה שמירה שאין אימתה עליו : כיוצא בו
לעשות הרחקה מן העבירה אמרו לא יאכל הזב עם אשתו וזה
ואע"פ שניהם טמאים : מפני הרגל עבירה שמתוך שהם
מתיחדים יבא לבעול וזה שהיא בכרת וזב וזה לרבותא נקט
שהשמים קשה להן ואיכא למימר דודאי לא יבואו לידי הרגל
עבירה אפי"ה לא יאכלו זה עם זה : ד[ואלו] מהלכות אין
פולין ואין קורין לאור הנר דתנן במתני' : בעליית חניניא בן
חזקיה שבקשו חכמים לגנוז ספר יחזקאל שדבריו נראים
כסותרים דברי תורה כגון כל נבלה וטרפה מן העוף ומן
הבהמה לא יאכלו הכהנים (יחזקאל מד) כהנים הוא דלא אכלי
הא ישראל אכלי וכגון וכן טעשה בשבעה בחדש (שם מה) היכן
נרמו קרבן זה בתורה ונשמן חניניא בן חזקיה בעליה וישב שם
ופי"ס יחזקאל : וי"ח דברים גזרו בו ביום שנחלקו בית שמאי
וב"ה ועמדו למיין ורבו ב"ש ופסקו כמותם כדכתיב (שמו"ג)
אחרי רבים להטות וכלהו י"ח

מפסיקין : מפסיקין לקרות ק"ש ואין
מפסיקין לתפלה : ג לא יצא החייט
במחטו סמוך לחשכה שמא ישכח ויצא
ולא הלבב בקולמוסו ולא יפלה את כליו
ולא יקרא לאור הנר : באמת אמרו החזן
רואה היכן תנוקות קוראים אבל הוא לא
יקרא : כיוצא בו לא יאכל הזב עם הזברה
מפני הרגל עבירה : ד ואלו מן ההלכות
שאמרו בעליית חניניא בן חזקיה בן גמז' (גמז' גרונ)
גוריון כישעלו לבקרו : נמנו ורבו בי שמאי
על בית הלל ושמונה עשר דברים גזרו בו
ביום

עיון מ"ש במשנה ט' דפרק לולב הגזול :
מפסיקין לקרות ק"ש : הא דכתב הר"ב דאתאן לד"ת
משום סיפא דאין מפסיקין מוקים לה בש"ס הכי
דאל"ה הא כבר תנא ליה רישא וכי היכי דמ"ת מפסיקין לק"ש

משום דמדאורייתא הוא הכי נמי
וכל שכן הוא דמכל הני דלעיל
דמפסיקין ואפילו כי איכא שהות
הואיל והתחיל באיסור כדבעינו
למוקים לה לקמן וכ"כ הר"ן :
ואין מפסיקין לתפלה : כתב
הר"ב דאנו שאין
תורתנו אומנותנו מפסיקין
ש"ס : ואם תאמ' וכי גרע הלמו'
פירה מאומנות דאמרין דכו
לעיל שחא התחילו אין מפסיקין
ואין לתרץ דלעיל בהתחילו
בהיתר קודם שהגיע זמן האסור
דהא הסכמת הפוסקים דאפילו
בהתחילו באיסור כדאיתא
בט"ח סיומן רל"ב אלא תריץ

כדכתב הר"ן בשם בעל המאור דאין מפסיקין דרישא בדאיכא
שהות והך דהכא בדליכא שהות ואפי' הכי לרשב"י וחביריו
מותר לעקור התפלה לגמרי : ג ולא יפלה את כליו לאור
הנר דלאור הנר דקתני גבי לא יקרא קאי נמי על לא יפלה
דמפסיק בש"ס : באמת אמרו : פירשו הר"ב בריש פרק
ב' דתרומו' : החזן פירש הר"ב מלמד תינוקות ותרגום רואה
חווה שהוא נריך לראות היאך תינוקות קוראין ועל שם זה
נקרא ש"ך חזן נמ"ש בערוך שגריד לראות היאך יקרא וכו' :
כיוצא בו : פירש הר"ב לעשות הרחקה לעבירה וכתיב
רש"י ולשטתיהו אולי שלא מנו להך דזב וזבה בכלל
הי"ח דברים ומפני כך איצטריך לתנא למתני דכיוצא בו היא
ודמש"ה תני ליה הכא : ד וי"ח דברים גזרו בו ביום
וכתב הר"ב ואלו הן האוכל אוכל ראשון או שני דתנינן דפ"ב
דטהרות : וכתבו התוספ' אי תנן אוכל ראשון לחוד לא הוה
ידעינן מיניה האוכל אוכל שני ואי תני אוכל שני הוה אמינא
דאוכל ראשון נמי טמויי מטמא כלומר שהתרומה תהיה טמאה
לפסול אחרים במגעיה ומ"ש הר"ב דאף אוכל ראשון לא נעשה
גופו אלא שני לטומאה : כרבי יהושע דמתני' ב' פ"ב דטהרו'
וסס מפורש הטעם ומ"ש הר"ב והשותה משקין טמאים וכו' :
ומקשה ש"ס היינו הך דגזירת אוכלין ומשני מהו דתימא הא
שכיח שאדם שותה עם אכילתו והא לא שכיחא שיהא אוכל
עם שתייתו קמ"ל : וכתבו התוספ' דאוכלין מושקין נמי לא
הוו ידעינן דה"א דוקא מושקין דחמירי אבל אוכל לא פסיל כלל
קמ"ל ומ"ש הר"ב דזו גזירה שלישיית ולא חלקה לשתיים כגון
גזירה דאוכלין : כתבו התוספ' משום דממשקין לא שייך
בהו ראשון ושני דלעולם משקין תחלה הוה ואף על גב דלכת'
לא נגזר כמו שאמרו בסמוך דזמנין

דאכיל)

דאכיל וכו' שדי משקין וכו' ופסיל להו דנקיט פסיל ולא טמוי
 מנמא דהא קיימא לן משקים נעשו תחלה * אלא משום דאכתי
 קודם י"ח דברים לא גזרו להיותן תחלה * מ"מ בדעתה הוה
 לגזור מיד ע"כ * ומ"ש הר"ב וגזרו על הבא ראשו וכו' ועל טה' *
 וכו' לישנא קטועא היא טלא פירש מה גזרו בו ובסוף מסכת
 זבים תקן להו כדדי לפסולין את התרומה ופסקה הרמב"ם
 בריש פ"ט מהל' אבות הטומאות וכתב שאם נגעו במשקים
 נעשים תחלה וכו' וכתבו התוספות דעל הבא ראשו וכו' ואחר
 שטבל היו בגזירה הפילו כי העריב שמשו פוסל עד שיחזור
 ויטבול דאי לא הכי הרי טבול יום פוסל התרומה כדפירש
 הר"ב בסוף זבים וכדתנן במשנה ה' פ"א דפירא וכדאיתא הכא
 ב"ש * מדכתיב * ויקרא כב' * וזא השמש וטהר * ועל טהור
 גמור וכו' וכתבו התוספות דנראה לר"י דטבול לא רצו לגזור
 אחר אלא דוקא כגפילה כמו שרגילין להפיל עליהם מים
 שאזובים אחר שטבלו במים סרוחים * ומ"ש הר"ב על ראשו
 ג' לוגין עיין מ"ש בסוף זבים ב"ש דומ"ש הר"ב בגזירה ו'
 שיהו הספרים וכו' עיין בזה במשנה ג' פ"ג דידיים ועל הגזירה
 השנויית האוכלים שנטמאו במשקים שהם נטמאו מידים וכו'
 שכל הדברים הטובלים שנטמאו במשקים והלאו גזירה בפני
 עצמה היא דהאכלים שנטמאו במשקים היינו גזירה דכל
 הטובל את התרומה * ועד השתא לא גזירה והא דקאמר
 במשקים הבאים מחמת ידיים ה"ה מחמת כל פוסלי תרומה
 והא דקאמר ר"י לר"א כפ"ב דטהרות משנה ב' מוליכו שהשני
 גושה שני על ידי משקים ואע"ג דאכתי לא גזירה מ"מ היה
 דעתן לגזור מיד * ועל גזירה ה"ט כלים שנטמאו במשקים
 שנטמאו המשקים בשרץ כתבו אור"י דה"ה דה"ה למנקט
 משקים הבאים מחמת ידיים שגם הם מוטמאים כלי לפסול
 תרומה כדאיתא במסכת ברכות פרק אלו דברים כ"א נטלי'
 לידים אלא נקט משקים הבאים מחמת שרץ לאשמועינן דאפי'
 הנך לא הוו אלא מדרבנן עכ"ל * וזו היא דעת הראב"ד ברפ"ז
 ובפ"ח מהל' אבות הטומאות ולא זו דעת הרמב"ם ע"ש *
 והר"ב מפרש בהדיא בסוף זבים כהראב"ד וא"ת והשתא גזרו
 על המשקים הבאים מחמת ידיים שיטמאו כלים גזירה משום
 משקה דזב וזה * א"כ בגזירה ה' דאכלים יהיו נטמאים
 מהמשקים אמאי יהבי טעמא בגזירה משום משקין דשרץ ותיפוק
 ליה משום משקין דזב וזה * ונ"ל דלא רצו לגזור באוכלין
 משום משקה דזב וזה דאם כן היו צריכין לעשות האוכלין
 ראשון * וכולי האי לא צ"ע לגזור באוכלין * אבל לפי זה
 גזירה דכלים שיהו ראשונים ובסוף זבים כתב הרמב"ם דאזכר
 אלא שניים ושם תירצתי בעינין אחר ומ"ש הר"ב בגזירה
 עשירית דכותים לית להו מדרש זה * עיין בפירושו לרפ"ד
 דנדה * ובגזירה י"א שיהו כל המטלטלים וכו' עיין ברפ"ו
 דההלות ובגזירה י"ב הבוגר ענבים וכו' ובפרק עשירי
 דטהרות משנה ב' כתב טעם אחר ותרוויחו בש"ס דהכא דק"י'
 וע"ש משנה ד' ועד מ"ש שם ברפ"ט ועוד ברפ"ח דההלות
 ובזמנה ט"ד דעכו"ס * ובגזירה י"ז ועל שמן עיין במשנה ו'
 פ"ב דעכו"ס דרבי וכו' דתירו * ומ"ש ועל צנתיקה ומסקין
 בש"ס פ"ב דעכו"ס

י"ח דברים מיייתי להו כש"ס ואלו הן האוכל אוכל שהוה ראשון
 לטומאה או שני לטומאה גזרו שיהא נעשה גופו שני לטומאה
 ופוסל את התרומה בניגעו ששני פוסל בתרומה הרי אלו שתי
 גזירות אוכל אוכל ראשון ואוכל שני והסוטה ומשקין טמאים
 נעשה ג"כ שני לטומאה ופוסל את התרומה הרי ג' וטעמא
 דגזור בהי דומיין דאכיל אוכלין טמאים כפיו ופסיל להו וזמנין
 בפומיה בעוד שהאוכלים טמאים כפיו ופסיל להו וזמנין
 דשתי משקין טמאים ובעודן כפיו שדי אוכלין דתרומה כפיו
 ופסיל להו וגזרו על הבא ראשו ורובו לאחר שטבל מטומאתו
 בזוים במים שאזובים ועל טהור גמור שפלו על ראשו ג'
 לוגין מים שאזובין הרי ה' גזירות וטעמא דגזור טומאה על הכי
 לטומא אדם לפי שהיו טובלין במי מערות סרוחים והיו נטמין
 עליהם אחר כן מים שאזובים להטביר סרחון המים התחילו
 ועשאוים קבע לומר לא מיי המערות * מטהרים אלא המים שאזובים
 מטהרים עמדו וגזרו עליהם טומאה דלמא אתו לכטולי
 חרות מקוה וטבלי בשאזובים * והגזירה הששית שיהא
 הספרים של כתבי הקדש פוסלים את התרומה בניגע שבתחלה
 היו מצטיעין אוכלין דתרומה אלל ס"ת אמרי האיקדש והאי
 קדש כיון דחוי דקא אתי ספרים לידו פסידא שהעכברים
 המזויין אלל האוכלין היו מפסידים את הספרים גזרו שיהיו
 הספרים דהיינו תורה נביאים וכתובים במגן פוסלין את
 התרומה * והגזירה הו' גזרו על סתם ידיים שפוסלות את
 התרומה ומפי שהידיים עסקניות הן ונגועות בצברו במקום
 הטנופת ונחאי לתרומה אם יגע בה בידים מזהמות והיא
 נמאסת על אוכליה * והגזירה ח' האוכלין שנטמאו במשקין
 שאותן המשקין נטמאו מחמת ידיים שנגעו בהן קודם נטילה
 גזרו על המשקין שיטמאו את האוכלין שכל הדברים הטובלין
 את התרומה מטמאין את המשקין להיות תחלה גזירה משום
 משקין הבאים מחמת שרץ דאשכחן בהן שהן ראשונים
 מדאורייתא והאי דגזור בכל טומאת משקין להיות תחלה ולא
 גזור נמי באוכלין גזירה משום [אוכלין] הבאים מחמת שרץ
 היינו טעמא דאחמור רבנן במשקין שנטמאו המשקין בשרץ שהם
 טומאה שאינן צריכין תיקון הכשר להביאן ליד קבלת טומאה
 כמו האוכלין שצריכין נתינת מים להכשירן לקבל טומאה *
 והגזירה ט' כלים שנטמאו במשקין שנטמאו המשקין בשרץ שהם
 ראשון לטומאה דאורייתא אין יכולים לטמא אדם וכלים שאין
 אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה ולא ממשקין
 שנטמאו בשרץ שהם ראשונים ורבנן גזור עליהו שיטמאו כלים
 גזירה משום משקה דזב וזה שהן רוקו ומימי רגלו שהן אב
 הטומאה ומטמאין כלים מדאורייתא * והגזירה י"א שיהיו
 בנות כיתיים נדות מעריסתן כלומר מיום שנולדה שתנוקת
 בת יומא מטמאה בנדה וכותים לית להו מדרש זה וכי חזיין לא
 מפרשי להו הילכך גזור בהו רבנן * והגזירה י"ב שיהו כל
 המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע והוא מלמד
 הבהר ויש בהקפו טפח אבל אין בעוביו טפח ואע"פ שזמנה תור'
 אין אהל פחת מטפח גזרו רבנן כל המטלטלי שיש בהקפן טפח
 שאם ראשן אחד האהיל על המת וראשן אהד על הכלים
 מביאין

דעכו"ס

מביאין להם טומאת אהל גזיר' אטו מי שיש בעציו טפח שמביא
 את הטומאה מן התורה : והגזירה הי' צ' הבזר ענבים לדרך
 בגת המשקה היוצא מהן בשעת בצירה מכשירן לקבל טומאה
 ואף על פי שהולך לאבד ולא ניחא ליה גזירה שמה יצבור
 בקופות מוספות דלא ניחא ליה
 במשקה היוצא מהן שהרי אינו
 הולך לאבד ומכשיר מן התורה :
 והגזירה הי' ג' סיהיו גדולי תרומ'
 תרומה ואפי' בדבר שזרעו כלה
 כגון תבואה וקטנית גזירה משו'
 תרומה טמאה ציד כהן שאסורה
 באכילה ובא לזרעה וגזר שתהא
 בשמה הראשון והרי היא תרומה
 שמה חיישין דלמא משהי לה
 עד זמן זרעה ואפי' למיכלה
 בטומאה : והגזירה הי' ד' מי

ביום ה' בית שמאי אומרים אין שורין דין
וסממנים וברשיני' אלא כדי שישורו מבעוד
יום ובית הלל מתירין : ו' בית שמאי
אומרים אין נותנין אונין של פשתן לתוך
התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום ולא
את הצמר ליורה א' כדי שיקלוט העין .
ובית הלל מתירין ב"ש אומרים אין פורשין
מצורות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו
מבעוד יום יב' המתירין : ז בית

דעכו' ס' דף ל"ו ע"ב אייחוד גזרו אבל דרך חיתון מדאורייתא רל"א
 מלח תחתון וכו' כן הוא לדעת הרמב"ם פי"ג מהל' איסורי
 ביאה אבל לדעת התוספות אותה סוגיא דלא כהלכתא אלא
 דוקא ב' עממין איכא איסור דאורייתא כשבעלה בגיותן
 מלח תקח ובגרותן מלח תחתן כ"ס
 אבל שאר עממין הכל מד"ס
 ומיהו צ"ד של חסמונאי גזרו
 כדאיתא התם ולהרמב"ם נמי
 משום זנות וכל הגזירות עיין משנ'
 ד' פרק ב' דיצמות ומ"ש ריש פ"ג
 דמכות כ"ס ד' . והקשו תוספ'
 מה שייך ליגזור משום דבר אחר
 ותירצו דעל ידי שגזרו עליהם
 נדות יפרשו מנגעין ולא יעמשו
 בקן כל כך : ה ב"ש אומרים
 אין שורין וכו' . כתב הר"ב וגר

שהחשיך לו בדרך נותן ביסו לעכו"ם ולא יעלטלנו פחות פחות
 מד"א : והגזירה הט"ו והי"ו אין פולין ואין קורין לאור הכר
 דתנן במתני' : והגזירה הי' ז' גזרו על פתן של עכו"ם ועל שמן
 ועל יינן ועל בנותיהן וכלהו גזרה חדא היא כדאמרי' גזרו על
 פתן משום שמנן ועל משום יינן ועל יינן משום בנותיהן
 ועל בנותיהן משום ד"א כלומר משום עכו"ם : והגזירה הי' ח'
 גזרו על תינוק עכו"ם שיהא מטמא בזיבה כדי שלא יהא תינוק
 ישראל רגיל אללו במשכב וכו' : ה אין שורין דיו' . סממנים
 שעושים ומהם דיו' לכתיבה : וסממנים : וכרשיני' ומאכל
 צהמה ורגילים לשרות אותן במים תחלה וקורין להם צערבי
 כרסכ"ה ובלע"ז וי"ש וכו' ב"ש א"ש אדם מוזהר על שבימת כלים
 כמו על שבימת בהמתו והיינו טעמא דאין נותנין אונין והיינו
 טעמא דאין פורשין מצודות ור' הדולק בשבת וקדרה שעל גבי
 כירה דמודו בהו ב"ש [בדמפקר] אפקורי לכלים ושזב אינו
 מצווה על שבימתן : וב"ה מתירין . משנתן המים מצעור' אע"פ
 שהן כשורין והולכין בשבת דסברי על שבימת בהמה אד' מוזהר
 דאית בה צער בעלי חיים אבל לא על שבימת כלים : ו' אונין .
 אגודות של פשתן מנופץ ונותנין אותן בתנור ומתלבנים :
 שיהבילו . שיתחמוו שיעלה בהם ההבל : ליורה . של צבעים :
 אלא כדי שיקלוט את העין . שיקלוט הצבע מבעוד יום : וב"ה
 מתירין . לתתן לתוכו מבעוד יום ומהא קולעת כל הלילה ולא
 שרו ב"ה אלא ביורה עקורה יון האש שאם יש תחתיה אש צשב'
 אסור גזירה שמה יתה בגחלים וצריך גמי שתהא היורה
 סתומה וטוח בטיט גזירה שמה גים ויהפך בה בשבת ומייב
 משום מבשל :

הדולק וכו' בדמפקיר וכו' כלומר ומסתמא מפקיר לכו כיון
 שא"א בעינין אחר וכו' מהתוספות והר"ן כתב עוד בשם
 הרשב"א דה"ק דלכ ב"ד מתנה עליהן להפקיר :
 וברשינין פירש הרמב"ם כוסמת . ואין תימה המה שפירש
 בעצמו כרסנא צערבי ביזשנה ד' פ"ג דמעשר
 שני ובמסנה ט' פרק בתרא דחלה וכתב בשם ירושלמי שאינן
 מאכל אדם אלא בשני רעבון וכמ"ש הר"ב עוד ביזשנה ט' פרק
 בתרא דתרומות . דבמסנה ג' פ"ד כתב הרמב"ם כרשינין הוא
 זרע הנקרא צערבי כרסנה ובלשון הקדש כסות ע"כ . שמואלת
 למד שהוא סובר שכוסמת אינו כוסמין שחשבו מה' המינין וכן
 מה שאנו פותרין כוסמין הוא מאכל אדם אף בשני השבוע :
 ו ב"ש אומרים אין נותנין אונין וכו' . כתב הר"ן דה' קך
 פלוגתא לב"ש לא אצטרך דמקמייתא . שמשעין לה
 אלא משום ב"ה נקטה דסד"א נהי דלית להו שבימת כלים צהא
 מודו שיהא יתה בגחלים קמ"ל דלא משום דכיון דאונין של
 פשתן קשה להו זיקא לא מגלי להו כדאמר בש"ם :
 וב"ה מתירין . וכתב הר"ב בולא שרו ב"ה אלא ביורה
 עקורה וכו' גזירה שמה יתה וכו' מביי' רש"י למחר
 בישולם ע"כ . וכבר ראית מו"ש הר"ן דבאונין לא שייכא דך
 גזירה . ומ"ש שצריך גמי שתהא היורה סתומה וטוחה
 מביי' רש"י דכולי האי לא טרח ומדכר ע"כ . ודקדקו הפוסקי'
 דמדמנריכים שצריך גמי שתהא סתומה ש"מ דאפילו כשהיא
 עקורה המגים בה חייב . ובדך צבא דלמר לא פירש הר"ן
 צריכותא ואולי דהואיל וכללינהו המסנה צהא פלוגתא עם
 אונין לא איצטרך למעביד צריכותא : בית שמאי אומרים
 אין פורשין מצודות וכו' . כתב הר"ן דה' פלוגתא נמי לב"ה
 איצטרך דסד"א כי לית להו לב"ה שבימת כלים ה"מ היכא דלא עביד מעש' כי
 האי דלעיל אבל היכא דעביד מעשה כגון אולי ואוהרי
 שהפח נקשר ואוחז העוף סד"א דבכה"ג מודו בהו קמ"ל : אלא
 בכדי שיצודו . וא"ת מנא ידע מתני יצה החיה וי"ל דצירובלמי
 חוקי לה כפורש בחורשין דמזוייט עינין זה שלא יוכל ללמוד במצודה
 אלא א' או ב' דהא מה מועיל שיצודו
 מצבוד יום אם יוכל ללוד גם מחשיכה . תוספ' :

איצטרך דסד"א כי לית להו לב"ה שבימת כלים ה"מ היכא דלא עביד מעש' כי
 האי דלעיל אבל היכא דעביד מעשה כגון אולי ואוהרי
 שהפח נקשר ואוחז העוף סד"א דבכה"ג מודו בהו קמ"ל : אלא
 בכדי שיצודו . וא"ת מנא ידע מתני יצה החיה וי"ל דצירובלמי
 חוקי לה כפורש בחורשין דמזוייט עינין זה שלא יוכל ללמוד במצודה
 אלא א' או ב' דהא מה מועיל שיצודו
 מצבוד יום אם יוכל ללוד גם מחשיכה . תוספ' :

חררה • עוגת רצפים : שיקרמו • תחלת אפייה עושין כמו קרום : פניה • טהם כלפי אויר התנור : כדי שיקרום התחתון • המדובק לחרש התנור דהוא נאפה תחלה קודם שיקרמו הפנים שלפי אויר התנור ובהכי סגי ואין הלכה כר"א :

יא משלשלין את הפסח התנורים שלהן שיהיו למעלה ומורידין הכלי לתוכו להכי תני משלשלין : עם חשיכה • ואע"ג דבעלמא אין זולין כדאמרן הכא שרי דבני חבורה זריון הן ומדכרי אהדדי ולא אתו לחתויי בגחלים : ומאחזיון את האור • מעט בעלים של מדורות בית המוקד ולא חיישינן שמא יבואו הכהנים להבעירה ומשתמשך דכהנים זריון הן : בית המוקד • לשכה גדולה היתה בעורה שמיסקין בה מדורה קמיד והכהנים מתחממין עם לפי שהולכים יחפים על הרצפה של שיש :

ובגבולין • לריח אדם להבעיר מדורתו ומבעוד יום כדי שתאחזו האור ברובה וכמה רובה כדי שתהא שלהב' עולה מאיה ואינה לריכה לקטמין דקין תחמיה להבעירה : אף בפחמין כל שהוא • כי היכי דמדורות בית המוקד מקילינן בבית המוקד לכהנים כמו כן במדורות פחמין מקילינן לכל אדם וא"ל להאחיזו בו האור אלא כל שהוא שאין דרכה להיות כבה והולכת ולא אתו לחתויי בהו והלכה כר' יהודה דליכא מאן דפליג עליה :

פרק ב במה מדליקין • נר של שבת צונה עושין פתילו ושמינין להדליק : לא בלגס • כוויין צמר יש בארו בין הקליפה לעץ וקריו לכס : בחוסן • פשתן שאינו מנופץ : בכלך • פסולת של משי : בפתולה האידן • כוויין צמר יש [בערבה] בין הקליפה לעץ : בפתילת המדבר • עלי עשב ארוך שגדלין אותם ומדליקין בהן : בירוקא

החמה עד שיראו שלשה כוכבים הוא בין השמשות שהוא ספק חשיכה עכ"ל • ולכאורה נראה שבה לומר דהרמב"ם מאחר הזמן עד שחשיכה ודאי ולפיכך לא כתב עם השמש דהוה משמע משתקע החמה • וטעמו של הרמב"ם משום דבין השמשות שהו ספק לא גזרו בכל הכי לא דקשה לי לומר כן שמלשון המשל' מתבאר לחומר' דמשקיעת השמש אסור הילכך נראה לומר דהכי קאמר לפי שכבר ביאר שזהו ספק וכו' וא"כ לא איכפת בשינוי הלשון דמכיון שספק חשיכה הוא משתקע החמה הילכך מ"ש קודם שחשיכה כבר נתן הספק בכלל האיסור וכן ליטעא דמתני' דהכא ודלקמן עם חשיכה היינו עם תחלת חשיכה וכדמוכח בהדיא במשנה דסוף פ"ב ומסתמא הכי נמי דכותה ועיין מ"ש שם בס"ד • ומעשה הואיל ואין בכך כלום ניחא ליה להרמב"ם למנקט דגינא דלעיל נמי עם חשיכה כי היכא דבהך משנה ודלקמן נקט ההגא נמי בלישניה עם חשיכה • ואכתי לא ידענא טעמא במשנה • וצוד ק"ל אמאי נקט כלל עם חשיכ' בהך מתני' דהכא דלאיסורא כמו דלא נקט בכלהו דבי' שמאי' דלאיסורא • ועוד דלנקטיה ברישא [בבין] אין זולין וכו' והוה ניחא קצת משום דאמינא דמשום דבמתני' דלקמן דהתירא בעי למינקט • להכי נקטיה נמי הכי דהו דומי דלילית פסח דלק :

רבי איעזר אומר וכו' • פסקו הר"ב והרמב"ם דאין הלכ' כמותו ובספרי הרמב"ם שלפני האוגיד פסק כמותו וכתב שסובר דלפרושי קאתא • ועיין מ"ש בסוף בכורים ועוד כתב טעם אחר אבל הר"ן כתב דרשב"י היא וקיימא לן דמשנתו קב ונקי : יא ומאחזיון את האור • כתב הרמב"ם העיקר מאחזיון את האור ע"כ • אולי מפני שלא נמצא בכתוב

ולא חררה על גבי גחלים יא כרי שיקרמו פניה מבעוד יום ר' איעזר אומר כדי שיקרום התחתון שלה : יא "משלשלין את הפסח בתנור עם חשיכה • ומאחזיון את האור במדורו" בית המוקד ובגבולין כדי שתאחזו האור ברובין ר' יהוד' אומ' בפחמין כל שהו' : פרק ב במה • מדליקין ובמה אין מדליקין • אין מדליקין לא בלבשולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא

באויב כ"ו מאחזו פני כסא והב' בד"ה ב'ט' וכבש בזהב לכסא מאחזים • אבל כפי הדקדוק הנה מאחזיון בהתראות היו"ד הוא מבנין הפעיל בתשלום : רבי יהודה אומר בפחמין והר"ב העתיק אף בפחמין וכן הוא בירושלמי כינו מתניתין אף בפחמין והר"ב פסק כמותו דלא כהרמב"ם • וכ"פ הטור בסימן רנ"ה וכתב בכ"מ ספ"ג מה"ש דמשמע ליה דאינו חולק על תנא קמא אלא מוסיף על דבריו וכך הם דברי רבי ירוחם עכ"ל • ואין להקשות מדלא נקט אומר רבי יהודה שהרבה נמצאים כיוצא בו וכתבתיים בסוף מסכת ביכורים בס"ד :

פרק ב אין מדליקין לא בלגס וכו' • פירש הר"ב א"ל שוא יניח הנר ויאל ואין קיימ' ל' דנר של שבת חובה • ש"ס • ובפירוש הרמב"ם כתב מצוה ונראה שהוא ט"ס • וכן במיבורו רפ"ה כתב חובה וביאר ואמר שאינו רשות בידו להדליק ושלא להדליק ולא מצוה שאינו חייב לרדוף אחריה אלא חובה וחייב לרדוף אחריה שיעשנה וז"ל רש"י • דף כ"ה ע"ב • חובה • כבוד שבת הוא שאין סעודה חשובה אלא במקום אור כעין יומא בפרק ב' דיומא ע"כ • והכי אמרינן התם ותונח משלום נפשי (איבה) אומר רבי אבהו זו הדלקת נר בשבת ופירש"י הדלקת נר בשבת דלא ה"ל ממה להדליק ובמקום שאין נר אין שלום שהולך ונכשל והולך באפילה ע"כ : בכלך פירש הר"ב פסולת של משי • מסיים רש"י העשוי ככובעים והוא בית התולעת • וע"ל בפירוש משנה ב' פרק ט'

א עירובין א
ב טו"ט ע"א
ג ט"ז ט"ז ע"ב
ד ט"ז ט"ז ע"ב
ה ט"ז ט"ז ע"ב
ו ט"ז ט"ז ע"ב
ז ט"ז ט"ז ע"ב
ח ט"ז ט"ז ע"ב
ט ט"ז ט"ז ע"ב
י ט"ז ט"ז ע"ב

פסח ט"ז

דמסכת כלאים והרמב"ם בפ"ה מה"ש כתב משי סתם :
ולא בשמן שריפה מ"ש הר"ב דכתיב והנותר ממנו עד
בקר ודרשין וכו' דלעיל מיניה כתב ולא תותרו ממנו
עד בקר והנותר וגו' . אלא הכי קאמר לא תותרו ממנו עד

א"ת דה"ל שריפה
ב"ד
ב"ה
ב"ו
ב"ז
ב"ח
ב"ט
ב"י
ב"כ
ב"ל
ב"מ
ב"נ
ב"ס
ב"ע
ב"פ
ב"ק
ב"ר
ב"ש
ב"ת
ב"י
ב"ז
ב"ח
ב"ט
ב"י
ב"כ
ב"ל
ב"מ
ב"נ
ב"ס
ב"ע
ב"פ
ב"ק
ב"ר
ב"ש
ב"ת

בירוקה שעל פני המים . כמין נמר שגדל בדופני הספינה
ששהתה זמן מרובה במים . עד כאן פסול פתילות מאכל ואילך
פסול שמנים : לא זופת ולא בשעוה . שלא יתן זפת נמוס ושעוה
כתבת בגר במיקום שמן ודליק אכל לעשות כמין פתילה ארוכה

ולא בירוקה שעל פני המים ולא בזפת ולא
בשעוה ולא בשמן קיקולא בשמן שרפה
ולא באליהולא בחלב . נחום המדי אומר
מדליקין בחלב מבושיל . וחכמים אומרים
אחד מבושיל ואחד שאינו מבושיל אין
מדליקין בו : ב' אין מדליקין בשמן שרפה
ב"ט . רבי ישמעאל אומר אין מדליקין
בעטרן מפני כבוד השבת . וחכמים מתירין
בכל השמנים בשמן שומשמן בשמן אגוז
בשמן צנונות בשמן דגים בשמן פקועות
בעטרן ובגפטי ר' מרפון אומר אין מדליקין
אלא בשמן זית בלבד : ג' "כל היוצא מן
העץ אין מדליקין בו אלא פשתן .
וכל

אין נשרפים אלא ביום ג' כדדרש ריש פסחים פ"ב . ועיין
עליו במשנה ג' פ"ו דשקלים ובמסנה ז' פרק ה' דזבחים והא
דאמרינן בתרומה דאין שורפין ביום טוב פירשו בתוס' דגזירה
היא דגזרו תרומה אטו קדשים אבל לא דילפינן תרומה מקדש'
דשאי קדשים שאין נהנין כשריפתם . משא"כ תרומה טמאה
דיתנה להדלקה כדתנן בסוף מסכת תרומות :
ב' בשמן פקועות . פירש הר"ב דלעת מדברית ועוד לו
פירוש אחר בס"פ י"ז דכלים ובמסנה ד' פרק ג'
דעוקלין :

שרגילין לעשות משעוה שרי :
ולא בשמן קיק . שמן היוצא
מגרעינים שכתב הלמר גפן
שקורין קוט"ון . ויש מפרשים
קיקון דיונה והוא עשב שעליו
גדולים ונקרא בערבי כר"ע
והשמן היוצא ממנו עב ביותר
ופתילות שאמרו חכמים אין
מדליקין בהם מה טעם מפני
שהאור ווסכסכת בהם כלומר
שאין האור נכנסת תוך הפתילה
[אלא] סביב מבחוץ . ושמיים
שאמרו חכמים אין מדליקין
בהם לפי שאין נמשכים אחר
הפתילה ומתוך שאין הגר דולקת
יפה מייסגין שמה יטה השמן
על פי הגר ומנא מצעיר . א"ג
שמה יטה הגר וינא . ואין קיימא
לן דגר של שבת חובה : ולא בשמן שריפה . שמן של תרומה
שנטמא . ואמאי קרו ליה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד
שהרי אסור באכילה . וביום טוב שחל להיות בע"ש עסקין .
שכשמדליק הגר מבעוד יום נמצא שורף שמן טמא של תרומה
צ"ט . ואין ק"ל אין שורפין קדשים ביום טוב דכתיב (שמו"ב)
והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו ודרשין קרא הכי 'והנותר'
ממנו עד בקר ראשון . עד בקר שני עמוד ותשרפו שאין
שורפים הנותר ביום . והוא הדין לכל שאר קדשים הטעונים
שריפה . וחכמים אומרים אחד מבושיל ואחד שאינו מבושיל אין
מדליקין בו . ותנא קמא גמי אמר ולא בחלב כל בחלב במשמע .
מבושיל כשמערב בו שמן כל שהוא וחד אחר אפי' על ידי
תערובת שמן . ולא נתברר לחכמי הש"ס מ"י משניהם האוסר ומי המתיר והלכה כחכמים : ב' אין מדליקין בשמן שריפה
ביום טוב . טעמא דמתניתין דלעיל קאמר מה טעם תנו ולא בשמן שריפה לפי שאין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב שאין
שורפין קדשים ביום טוב : אין מדליקין בעטרן . פסולת של זפת וריחו רע ביותר ומיהו נמשך אחר הפתילה יותר מן הזפת
מפני שהוא רך . הילכך אלמלא מפני כבוד שבת הוי מדליקין בו : שומשמן . כך שמו בערבי והוא זרע דק מתוק ובארץ
ישראל ממנו הרבה : שמן צנונות . שמן היוצאת מזרע צנון : פקועות . דלעת מדברית : לפט . מין זפת הוא ולבן וריחו רע
והלכה כחכמים שמדליקין בכל השמנים חוץ מאותן הפסולות שנמנו לעיל דמתניתין וחוץ משמן אפרסמון ונפט לבן שכל אחד משני
אלו השמנים הוא עץ ושורף מזויסוק שמה יטחנו וינא . ועוד יש טעם אחר לאסור בשמן אפרסמון גזירא שמה יסתפק ממנו
מפני חשיבותו וקיימא לן הנותן שמן בגר חייב משום מצעיר . והאסתפק ממנו חייב משום מכבה : ג' כל היוצא מן העץ
אין מדליקין בו . לעשות ממנו פתילה אלא פשתן דאקרי עץ כדכתיב (יהושע ב') ותטמנס בפשתי העץ ואפי' מדליקין בפתילה
שטושין ממנו וקצבוס ונמר גפן לאו יוצאין מן העץ נהו אלא מיני זרע הן הילכך מדליקין בהן ופשתן גמי מין זרע הוא ולא איצטר'
לרבויה אלא משום דאקרי עץ . (דכתיב ותטמנס בפשתי העץ) שאינו מטמא טומאת אוהלים . אם עשה מהן אהל והמת תחתיו
הוי כשאר בית ואינו טעון הזזה וטבילה דאהל עצמו אינו מקבל טומאה אלא כלים שתחתיו : אלא פשתן . שהאהל עצמו טמא
כדכתיב (במדבר יט) והזה על האהל וילפינן אהל ממשכן דכתיב ביה (שמות ט) ויפרוש את האהל על המשכן ולא היה באהל משכן
דכר יוצא מן העץ אלא פשתן כדכתיב (שם ב') עשר יריעות שש מוסר :

שקפלה

שקפלה כדרך שגדלין הפתילות : הבהנה על השלשבת כדי שתהיה מחורבת ומדליק יפה ובבגד שיש בו שלש אנבעות על שלש אנבעות מנוממות עסקינן : שזאה היא דקפולה אינו מבטלה מתורת בגד האיל ולא הבהנה : טהורה היא

ד אפילו היא אחת השפופרת רש"י : ורבי יהודה מתיר עיין משנה ג' פ"ק דפסחים : אבל אם חברה היוצר מתחלה פירש הר"ב וה"ה אם חברה בע"ה בסיד וכו' בש"ס ומאיי יוצר כעין יוצר שחברה שפיר :

דקפולה בטלה מתורת בגד והיא כאלו אין בה' על ג' וכל פתית מב' על ג' טהור מלמלא לה בנגעים ולא בטומאת מת : ואין מדליקין בה ביום טוב שחל להיות בע"ש עסקינן דטיף ביה איסור מוקפה ואין עסקינן בשברי כלים שנשברו בו ביום דהוה להו נולד אבל בכלים חסידין דהא חוו לטלטול וכדילי עלמא אית להו צריך המדליק להדליק רוב יצוא מן הפתילה חוץ לנר קודם שיסלק דיוו הולך טעמא דר"א דאמר אין מדליקין בה קסבר קפולה לא בטלה מתור' כלי וכו' הדליק בה פרתא כיון דג' על ג' מנוממות היו הוה ליה שבר כלי דפחות מב' על ג' לאו כלי הוא וכו' מדליק בידים

וכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אוהלים אפשתי' פתילת הנר שקפלה ולא הבהנה רבי אליעזר אמר טמאה (גמ' היא) ואין מדליקין בה רבי עקיבא אומר טהורה ומדליקין בה : ד' לא יקרב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנמפתת אפי' היא של חרס ורבי יהודה מתיר אבל אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחר : לא ימלא אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה מתיר : ה' המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני גוים מפני לסמים מפני רוח רעה ואם

לא ימלא וכו' הק' צריכותא סכתב הר"ב בש"ס ניהו ואיכא למידק דאכתי תקשה דליתני חרס דנאויס וקאסרי רבנן וקערה דמפסיק ומתיר רבי יהודה ולסתוק מצילה דמדאסרי רבנן חרס דנאויס כ"ש דאסרי ביצה דלא נאויס ומדשרי ר"י לקערה דמפסיק כ"ש דשרי ביצה דלא מפסיק וי"ל דלר"י איצטרך שפיר דאף ע"ג דקערה מפסיק איכא כמי סימנא אחר להיתר משום שהפתילה נתונה בה ומשה גדיל מינה אבל ביצה אע"ג דלא מפסיק הואיל ואין הפתילה בתוכה ולא מאיס אינא מודה ר"י דנגזור צריכא ובפירוש

אפי"ן פ"א פ"א
טומאת מת ט"ז
ב"ב
ג' ט"ז פ"א
ד' ט"ז פ"א
ה' ט"ז פ"א
ו' ט"ז פ"א
ז' ט"ז פ"א
ח' ט"ז פ"א
ט' ט"ז פ"א
י' ט"ז פ"א
יא' ט"ז פ"א
יב' ט"ז פ"א
יג' ט"ז פ"א
יד' ט"ז פ"א
ט"ו ט"ז פ"א
ט"ז ט"ז פ"א
יז' ט"ז פ"א
יח' ט"ז פ"א
יט' ט"ז פ"א
כ' ט"ז פ"א

להשלים רוב היצוא נמצא שמדליק בשבר כלי שנשבר ביו"ט כדי לתריקן מסיקין בכלים דוקא שלא יגע בו אחר שיפחת ורבי עקיבא אומר מדליקין בה קסבר קפולה בטלה מתור' כלי מבי קפלה משי"ט דאין גודלין פתילה ביו"ט ונימצא שאין כאן שבר כלי שנשבר ביו"ט הילכך מדליקין בה והלכה כר"ע : ד' שפופרת של ביצה הקליפה הקשה עליונה שהביצה מונחת בתוכה : בשביל שתהא מנמפת' טפה טפה לתוך הנר וטעמא גזירה שזא יסתפק ממנו וכיון שהצדקה לנר חייב משום מכבה : ואפילו היא של חרס דמאוס אפילו הכי גזרינן שכיין שאין הפתילה הדולק' בתוך הכלי שיש בו השמן אפי' לאסתפוקי ויניה דסבר אין כאן משום מכבה : ורבי יהודה מתיר דלא גזר דילמא אפי' לאסתפוקי מיניה שהרי הוא רואה השמן נוטף על הפתילה שתתקין : אם חברה היוצר מתחלה כו' והוא הדיון אם חברה בעל הב' בסיד או בחרס' מערב שב' ליכא למיחש דמשום אסורה דשב' גדיל מיניה : ויתן ראש הפתילה שיהא יוצא מן הצד לשאוב השמן ומשך

הרמב"ם כתב סברא דמשום חיבור שיש בין הקערה והנר ה"א דמודה ר"י דאסור ולהכי איצטרך למתני פלוגתא דקערה : וגירס' הש"ס שלפנינו אינה כן אלא כמ"ס הר"ב אבל קערה דמיפסקא אימא מודה לרבנן ואולי דהרמב"ם גורס דמפסקא ומפרש דמחומר כמו ספקה בחבל דספי' דכלאים וכיפוק גפנים דמשנה ה' פ"ק דערלה : והסברא לאסור יותר שאם יסתפק אח"כ ממנו הרי הוא קרוב יותר שיתחייב משום מכבה : ולהרמב"ם כמי איכא למימר דאף ע"ג דאי לא תני קערה ה"א דר"י מודה לאיסור משום הפתילה שבו הסתא דתני ליה דמתיר בקערה אי לא תני ביצה ה"א איפכא דדוקא קערה שרי דגדיל מינה שרואה הפתילה שנתונה בתוכה : ה' בחם על הנר וכו' כשהוא חם על הנר כן ל' הר"ן ובפירש"י דף ל"א ע"ג כתוב כי חם וזה קרוב לדברי הר"ן דכי משמש בל' דהא ואפשר דמשמש בש"ס בל' אי

דרך הפתילה לראש הדולק ואשמעינן מתניתא פלוגתא דר"י ורבנן בשפופרת של ביצה ובחרס ובקערה דאי אשמעינן שפופרת של ביצה בהא קאמרי רבנן דכיון דלא נאויסא אפי' לאסתפוקי מינה אבל של חרס דמאוס אימא מודו ליה לר"י ואי אשמעינן של חרס בהא קאמרי ר"י אבל בההיא אימא מודה להו לרבנן ואי אשמעינן הני תרתי בהא קאמרי ר"י מפני שהשפופרת של ביצה והחרס מונחים בתוך חלל הנר למעלה ולא מפסיק מידי בין הנר וביניהם וליכא למגזר שזא יסתפק דגדיל פיגיה אבל בקערה דמפסק' שהרי אצל הנר מונח' ויש כאן הפסק וליכא למימר גופיה הוא אימא מודה דנגזור ואי אשמעינן בההיא בההיא קאמרי רבנן אבל בהנך תרתי מודו לר"י צריכה והלכה כחכמי' : ה' מפני עכו"ם כגון פרסיים שאין מניחין להדליק חור ביום אודם אלא בבית עכו"ם שלהם : מפני לסמים שלא יראו שיש שם אדם ויבא עוליו : מפני רוח רעה השורה עליו וכשאינו רואה נוח לו ורמב"ם פירש רוח רעה מין ממוני החולי הצא לבעלי המרה השמורה שלא ימותו אלא כשישבו בחשך ובסתרה מבני אדם

[2]

אי שהוא אם ואולי שזה דעת רש"י ככאן עוד ראיתי בפ"ב
 דביצה דף ק"ב בריתא דקתני ואין מכבין את הבקעת כדי
 לחום עליה ולפי אומר לי שאולי שאלו הלשון בדרך הכתוב
 כמוך בפרעה כמוני כמוך כעם ככהן ורבים והמכוון להשוות

(בגמ' מפני החולה) ואם בשביל החולה שישן
 פטור בחם על הגר בחם על השמן בחם על
 הפתילה חייב "ור" יוסי פוטרה בכולן חוץ מן
 הפתילה מפני שהוא עושה פחם: ו"ן על ג'
 עבירות גשמים מתות בשעת לדתן על
 שאינן חירות בנדה ובחלה ובהרלקת
 הגר: ו' שלשה דברים צריך אדם לומר
 בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם
 ערבתם הדליקין את הגר ספק חשיכה ספק
 אין חשיכה אין מעשרין את הודאי ואין
 מטבילין את הכלים ואין מדליקין את
 והגרות

ואם בשביל החולה שישן פטור * האי חולה שיש בו סכנה הוא
 דאלו מכנה בשביל חולה שאינו סכנה חייב לומר לסבר האי
 תנא דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה וכן מפני עכו"ם
 מפני לסטים מפני רוח רעה כללו איז בהו סכנה ובדין הוא
 דלתני מותר אלא משום דבעי
 למתנא סיפא חייב תנא רישא
 פטור: כחם על הפתילה חייב *
 ואע"ג דאינו צריך לגוף הכבוי
 אלא לצורך דבר אחר שלא תדלק
 הפתילה או שלא יפקע הגר
 חייב דמלאכה שאינה צריכה
 לגופה חייב עליה: פטור בכלם
 חוץ מן הפתילה שאין לך כבוי
 הצריך לגופו אלא כבוי של פחמים
 וכבוי של הבהוב פתילה שעושה
 הכבוי להאחוז האור מהר
 כשרצה להדליקו ואין הלכה כר'
 יוסי: שהוא עושה פחם * שהוא
 מתכוין לעשותה עכשיו בכבוי
 זה פחם שהיא עובדה בת האור

כ"ח
 ג' ע"ה פ"ה ח"ה
 ס"ג ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"ד ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"ה ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"ו ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"ז ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"ח ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"ט ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"י ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"יא ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"יב ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"יג ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"יד ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"טו ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"טז ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"יז ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"יח ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"יט ע"ה פ"ה ח"ה
 פ"כ ע"ה פ"ה ח"ה

וכחם על הגר ועל השמן או על הפתילה שהובחה כבר א"ס
 לבזבז שמתשכן לא היה כיבוי אלא לעשות פחמין בכבוי זה
 ומתקנין ע"י כיבוי זה שיהא ראוי למלאכת הגורפים וכבוי
 כדי שלא יקדימו הסמוינים בביטולם לא היה במשכן כי
 זהירים היו שלא להרבות אש יותר מדאי:

שהוא עושה פחם פי' הר"ב שהוא מתכוין לעשותו עכשיו
 בכבוי זה פחם וכו' דמוקים לה בש"ס בפתילה
 שצריך להבטחה שלא תהבהב ובעי:

ז ערבתם פי' הר"ב עירובי תחומין וחלירות וכן לשון רש"י
 ושיחופי מבואות בכלל עירובי חלירות הוא
 דתרווייהו שלמה וכו' דתקנו והכי כלליגהו הרמב"ם בספ"ק
 מהלכות עירובין בין ברישא בין בסיפא דמתני' ועיין ב"ש
 ברפ"ו בעירובין בס"ד:

אין מעשרין את הודאי פי' הר"ב קסבר האי תנא דגזרו וכו'
 וכ"כ רש"י ומשמע דאין לה קי"ל הכי וקשיא דהא ב"ה
 בפ"ק לא התירו אלא עם השמש ועוד אמאי לא פי' כך לעיל *
 דקסבר גזרו וכו' ותרין כמו שהעלו הפוסקים כו"ם צטור
 סי' שט"ב דכל שאינו לדבר מנזה או טרדה לכ"ע ג' ר'ו עליו
 בין השמשות ובהך ניחא כל הגי דפרק קמא * והא דהכא
 מפרש"י כמ"ד גזרו דוקא * תירץ הר"ב בס"א רס"א משום
 דמתניתא קשימיה דקתני סתמא אין מעשרין את הודאי
 ומשמע בשום גונא אפי' לצורך מנזה או שהיה טרוד אין מעשרין

יפה: ו' בשעת לידתו בשעת סכנה מוזמן פורעניות: כחלה
 ובהדלקת הגר לפי שצרכי הבית הן והוא מנזיה בבית הלויין
 בה: ו' צריך אדם לומר בתוך ביתו וצריך למזמירנהו בבית החולא
 כי היכי דלקבלו מיניה: עם חשיכה * שהוא סמוך לחשיכה
 ויש עדיין שהות ביום לעשר ולערב אבל קודם לחשיכה
 הרבה לא דלמא פשעי ואמרי עדין יש שהות ביום: עשרתם *
 לסעודת שבת שאף אכילת עראי של שבת קובעת למעשר:
 ערבתם * ערובי תחומים וחלירות והני תרתי שייך למזמירנהו
 בלשון שאלה דמשא כבר עשו אבל כבר לא שייך למימר
 הדלקתם את הגר דדבר הגרחה לעין הוא אי אדליק אי לא
 אדליק: ספק חשיכה * מתחלת שקיעת החמה כל זמן שגראה
 כוכב אחד בלבד ודאי יום וכל זמן שגראים שני כוכבים
 בינונים הוא ספק חשיכה וקרוי בין השמשות וגומתים עליו
 חו צרי יום וחומרי לילה ומשיראו ג' כוכבים בינוניים הוא ודאי
 לילה לכל דבר: אין מעשרין את הודאי דתקון מעליה הוא
 ואע"ג דאינו אסור אלא משום שבות קסבר האי תנא דגזרו
 על השבות אף בין השמשות: ואין מטבילין את הכלים *
 להעלותן מידי טומאתן דהוי כמתקן כלי ואיז ביה נמי
 שבות: ואין מדליקין את הגר * כל שכן דמשיקא דאורייתא
 הוא וזו ואז"ל זו קתני ורבתי פירשו ואין מדליקין את
 הגרות

ומש"ה אוקמה פמ"ד גזרו וכו' ע"כ ולי היה נראה להוכיח מדאוקמינן מערבין דקיישא דלא בתחומין * והרי קי"ל דאין מערבין
 תחומין אלא לדבר מנזה כמ"ס הר"ב ברפ"ח דעירובין שנוע' מנייה דתנא דמתני' לא איכפת ליה בבין השמשות' לשרויי אפי' לדבר
 מנזה אלא דקשיא לי בגוה דא"כ למ"ד לדבר מנזה לא גזרו לא קי"ל כמתני' דהכא אלא דאפילו עירובי תחומין מערבין בספ"ק
 חשיכה * ואין פסקינן כאותו מ"ד במשנה ג' פ"ג דעירובין * וכל הפוסקים פה אחד פסקו להך אוקמתא דהכא דאין מערבין תחומין
 בספק חשיכה כמ"ס פ"ב בס"א ת"ו הילכך ליכא לאוכחי מהא דתחומין דהא אפילו למ"ד דלא גזרו

הנרות אין אומרים לעכו"ם להדליק: אבל מעשרים את הדמאי ולא דמי למתקן דרוז עמי הארץ מעשרין הן: ומערבין ערובי חרות דחומרא בעלמא הוא אבל לא ערובי תחומין דיש להם סוף וקראי: וטומנין את החמין בדבר שאינו מוסיף

הכל דאלו בדבר המוסיף הכל אפילו מצע"י אסור וטעמא דטומנין את החמין בין השמשות בדבר שאינו מוסיף הכל שלא אסרו להטמן את החמין בשבת ענינו בדבר שאינו מוסיף הכל אלא גזירה שמה יוצאה קדרתו שנלטגנה ורתחנה בלחור ומנא מבשל בשבת ובין השמשות ליכא לחזור בהי דסתם קדרות בין השמשות רוחות קולכא לתיחש שמה נלטגנה וירתחנה הולך

טומנין את החמין בין השמשות אע"פ שאין טומנין בשבת: **פרק ג בירה** מקום עשוי בארץ כדי שפיתת שתי קדרות והאש עיברת תחת שתי

הקדרות: בגבא' עלים דקיס כקש שגוצין מן השדה: כותים עליה תבשיל. מערב שבת להשהותו שם בשבת: בשבת. פסולת של זמים ושוממין לאחר שהוציאו שונן: לא יתן מע"ש כדי להשהותה שם בשבת. עד שיגרוף הגחלים ויזיחם מן הכירה: או שיתן האפר. על גב גחלים לכסותם וללכנס וטעמא גזירה שמה יחתה בגחלים בשבת כדי למחר בשולו ודוקא בתבשיל שלא כרכו או אפילו בשל כל כרכו ומצטמק ויפה לו הוא דגזרינן שמה יחתה אבל תבשיל שלא בשל כלל או בשל כל כרכו ומצטמק ורע לו מותר להשהותו על גב כירה אף על פי שאינה גרופה וקטומה ולא חיישינן שמה יחתה הואיל והסיח דעתו ומנו וכן תבשיל שבשל כל כרכו והשליך בתוכו אבר חי סמוך לבין השמשות נעשה הכל כתבשיל שלא בשל כלל שהרי הסיח דעתו ומנו: בית שמאי אומרים מים חמין נותנין על גבי כירה לאחר שגרף דלא צריכי לבשולי וליכא למגור שמה יחתה: אבל לא תבשיל. אע"פ שגרף שא"ל לגרוף כל הגחלים עד שלא ישאר שם נינוץ אחד ואתי לחתויי תאחר דניחא ליה בבשוליה: בית שמאי אומרים נוטלים וכו' אפילו חמין דשרינן להשהו' על גבי כירה גרופה ושנתן את האפר לאחר שנטלן אין מחזירין דמחזי כמבשל בשבת: וכו' אומרים: בין חמין בין תבשיל יכולין להחזיר לאחר שנטלן ולא שרו ב"ה להחזיר אלא בעודן בידו שלא הגיחון על גב דבר אחר

גזרו לדבר מצוה אפילו הכי אסור בתחומין: ומיהא קשיא למה החמירו. וכו' דמהך טעמא גופיה שכתב הר"ב דסמכו לתחומין אקראי. מש"ה עשאוהו לענין זה של תורה שגזרו עליהם בין השמשות ולא שיגבו רבנן בכלל שאר שבות וזיבו דוקא לענין

התהלת הנחת העירוב אמרו כן אבל לא לשאר דברים כדלקמן פ"ג דעירובין שהזכרתי ועוד לרש"י והרמב"ם והטור אם עירב בין השמשות עירובו עירוב ועיין במגיד ככ"ד מה"ש ופ"ו מהלכות עירובין: ועיין בפ"ג דעירובין משנה ב': וכו' ובגין את החמין מה שפיר"ה"ב דל"ו בדבר המוסיף הכל וכו' עיין ברפ"ד ומ"ש שם בס"ד: **פרק ג בירה** פי' הר"ב. מקום עשוי

בארץ וכו' וכ"כ הרמב"ם בפירושו והיה להם לפרש שנעשה מחסר וכדמוכח בכמה מקומיו ומהם פ"ה דמסכ' כליל ולהלן כי יוכי דלא נעשה לומר שהיא רק חפירה בארץ:

בקש עיין רפ"ט דב"מ בס"ד: לא יתן עד שיגרוף. פירש הר"ב מערב שבת כדי להשהו' וכו' והא דתנו בר"פ דלקמן והביאו הר"ב בס"פ דלעיל דאין טומנין בדבר המוסיף הכל אפי' מצע"י והכא אפי' גרף וקטס ודאי דמוסיף הוא. ס"ל להר"ב כתיב' וסיעתם דהכא לאו בהטמנה חיירינן אלא בשהיו כגון שהקדרה יושבת על כסא של ברזל ויוצא בו או שהיא תלויה באצנים שאין שולי הקדירה נוגעים בגחלים ומש"ה כל שגרף וקטוס דאיכא היכרא שמוסקל דעתו מלהתו' בגחלים שרי והיינו דבטעמא שכתב הר"ב גזירה שמה יחתה לא הזכיר דמוסיף הכל כמ"ש רש"י משום דהכא ל"ש לן בין אינו מוסיף הכל למוסיף הכל ומה שפיר"ה"ב דוקא תבשיל שלא בישל כל כרכו או אפי' בישל כל כרכו ומצטמק ויפה לו הוא דגזרינן שמה יחתה והיינו כדעת הר"ף וסיעתו דכל שהתחיל להתבשל בין שלא הגיע למאכל בן דרוסאי בין שהגיע ואפי' נתבשל כל כרכו אלא שהוא מצטמק ויפה לו אסור. והא דתנן בספ"ק אין צולין וכו' אלא עד שיצולו מצע"י ופי' הר"ב דכמאכל בן דרוסאי סגי ותו לא חיישינן שמה יחתה ועוד דהכא בלא בישל כלל שרי והתם אין צולין. כבר תירצו הטוסקים דהא דהכא שרינן בבשר חי ה"מ בקדירה שאינה ממהרת להתבשל ומסיח דעקו מוננה עד למחר ולא חיישינן שמה יחתה אבל בצלי שאכל האש שמהרת לללות ואפשר לו לללות שיהא ראוי בעוד לילה לא מסיח דעתו מיניה ואתי לחתויי ומה"ש נמי כי נללה כמאכל בן דרוסאי שרי דלא חייש

לחתויי שאם יחתה בגחלים יחרוך אותו כיון שמונח על אש בלא הפסק קדרה. ומ"ש דבלא בישל כלל מסיח דעתו כעומר עד למחר וכל הלילה יכול להתבשל בלא חיתוי: אומרים אף מחזירין. כתב הר"ב ולא שרי וכו' אבל לאחר שהגיחון וכו' אסור אפילו לבית הלל. דהוי כמטמין לכתחלה. אגב ריהטא משריך ונקט לשון רש"י דמפרש לכוליה פרקין בהטמנה. דאלו לפי מה שמדך הוא ופירש למרקין

ו' לו: ח"י' פ'
ח"י' שבת טוסט'
פ"ה ס"ח ד"ג' ב'
ס"ע' א'

)(

ואנטיכווי הוא כלי נחשת שיש לו שתי שוליים ומשימין המים למעלה והאש למטה בין שתי השוליים ויזרוך שהאש למטה בין שתי השוליים חומו נשאר הרבה ואף ע"פ שגרף הגחלים מע"ש המים מתחממים בו בשבת לפיכך אין שותים מהם בשבת :

ה המיחם קומקום של נחשת ששימין אותו ע"ג האש לחממם המים שבתוכו : שפנהו מעל הכירה ויש בתוכו מים חמין : לא יתן לתוכו מים מועטים כדי שיתחממו מנהגו החמין שנשאר בתוך המיחם דהוה ליה כמצל בשבת : אבל נותן לתוכו מים מרובים עד שישובו הכל פושרין : או לתוך הכוס * ואע"פ שהוא כלי שני דוקא להפסידן חותה אבל מועטים כדי שיתחמו לא דסבירא ליה להאי תנא דכלי שני מצל ולקמן תנין אבל נותן הוא לתוך הקערה דמשמע דכלי שני אינו מצל והכל דכלי שני אינו מצל : שהעבירן מן האור : מוחתין בין השמשות : לא יתן לתוכו תבלין *

ה אנטיכווי אע"פ שגרופה אין שותין ממנה : המיחם שפינהו לא יתן לתוכו צונן בשביל שיחמו אבל נותן הוא (ס"א לתוכו או) לתוך הכוס כדי להפשירן * האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התבחי' * יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חימין וציר * אין נותנין כלי תחת הגר לקבל בו את השמן * ואם נותנו מבע"מותר * ואין ניאותרין ממנו לפי שאינו מן המוכן * מטלמלין נר חדש אבל לא ישן ר"ש אומר כל הגרות מטלמלין חוץ מן הגר הדולק בשב * נותנין כלי תחת הגר לקבל גיצוצית ולא

המים בשבת דהא אפי' נכנסו מע"ש נמי אסורין הם כדן הטמל מבע"י אלא לפלוני בין שבת וי"ט הוא דתני הכי כו' ויכולי דברי הר"ב להתבאר ע"פ זה הפי' : אנטיכווי אע"פ שגרופה אין שותין ממנה פי' הר"ב משום דאע"פ כן המים מתחממים בשבת וכן פי' הרמב"ם ולפי זה

איידי בחמין שהחמו קצת מבע"י ולא כל צרכן או כל צרכן והחיומו יותר יפה לכן וכלעיל דפי' הר"ב משנה א' לענין תבשיל ואין זה נכון דחממים כל שנתחממו כל צרכן החימום רע לכן כדאיתא בשתי דרייתות דף ל"ח ול' רש"י אינו כל' הר"ב אלא תלי במוסיף הכל וכלומר ואסור להטמין כבסוף פ"ב דלעיל דפי' הר"ב אך מ"מ בין לר"ב בין לרש"י קמ"ל הכא תרתי * חדא דמוליאר מעמיד החום ואנטיכווי מוסיף חום ועוד דלוי עבר ושיהה בהם דאסור וקשיא אמאי לא אשמועינן לעיל הך דינא דלוי עבר דאסור ועוד דאצטרי להו בש"ס דף ל"ז עבר ושיהה וכו' ולא פשטינן ליה מהכא * והתו' הקשו קושיות אחרות ומפרשים בענין אחר דמוליאר שותין הימנו בשבת שמוזגין המים חמין במים לפי שהמים אינם כ"כ חמין דמוליאר שיתבשל היין מן המים שמוזגין לתוכו אבל אנטיכווי אע"פ שגרופה אין שותין הימנה לפי שאנטיכווי יש בו הכל יותר ומתבשל היין מוקמי' בשעת מויגה וכן משמע בירו' ע"כ : ה האילפס כו' * עיין ברפ"ח דחולין מ"ש בסד"ה ואסור להעלותו כו' * אין נותנין כלי תחת הגר כו' פי' הר"ב ואסור לבטל כלי מהיכנו עיין מש"ז פי' ומשנה ב' פי"ח : ואם נתנו מבע"י מותר להניחם שם ל' רש"י * כלו' ולא חיישינן שמא לאחר שיפול לתוכו שמן מן הגר שיטלטלו לכלי משם ומשמע מיהא דלכתחלה אסור לתמו שם מצעוד יום נוקד חששא משום דבכל רגילין לטלטל כלי הלכך חששו ולא התירו לכתחלה מבע"י ועיין לקמן בסמוך * אבל התו' כתבו הלשון דחוק דה"ל מבע"י נותנים * והטור כתב בסיומן רס"ה ומע"ש מותר ליתנו תחתיו * והרמב"ם בפ"ה מה"ש העתיק ל' המשנה : חוץ מן הגר הדולק בשבת * ופסק הר"ב דקי"ל דאפי' אינו דולק אלא שהדולק בין השמשות דמגו כו' * עיין במשנה ח' פ"ג דעירובין * ומ"ש שאין מוקפה אלא מחמת חסרון כיס עיין ספ"ד דביצה :

א פ"א
ב מ"ג פסוקים פ
ג מ"ד פ"ג מה'
ד מ"ה פ"ג מה'
ה מ"ו פ"ג מה'
ו מ"ז פ"ג מה'
ז מ"ח פ"ג מה'
ח מ"ט פ"ג מה'
ט ס"א פ"ג מה'
י ס"ב פ"ג מה'
יא ס"ג פ"ג מה'
יב ס"ד פ"ג מה'
יג ס"ה פ"ג מה'
יד ס"ו פ"ג מה'
יז ס"ז פ"ג מה'
יח ס"ח פ"ג מה'
יט ס"ט פ"ג מה'
כ ס"י פ"ג מה'
כא ס"יא פ"ג מה'
כב ס"יב פ"ג מה'
כג ס"יג פ"ג מה'
כד ס"יד פ"ג מה'
כה ס"טו פ"ג מה'
כו ס"טז פ"ג מה'
כז ס"יז פ"ג מה'
כח ס"יח פ"ג מה'
כט ס"יט פ"ג מה'
ל ס"כ פ"ג מה'
לא ס"כא פ"ג מה'
לב ס"כב פ"ג מה'
לג ס"כג פ"ג מה'
לד ס"כד פ"ג מה'
לה ס"כה פ"ג מה'
לו ס"כו פ"ג מה'
לז ס"כז פ"ג מה'
לח ס"כח פ"ג מה'
לט ס"כט פ"ג מה'
מ ס"ל פ"ג מה'
מא ס"לא פ"ג מה'
מב ס"לב פ"ג מה'
מג ס"לג פ"ג מה'
מד ס"לד פ"ג מה'
מה ס"לה פ"ג מה'
מו ס"לז פ"ג מה'
מז ס"לח פ"ג מה'
מח ס"לח פ"ג מה'
מט ס"לח פ"ג מה'
מכ ס"לח פ"ג מה'
מכא ס"לח פ"ג מה'
מכב ס"לח פ"ג מה'
מכג ס"לח פ"ג מה'
מכד ס"לח פ"ג מה'
מכה ס"לח פ"ג מה'
מכו ס"לח פ"ג מה'
מכז ס"לח פ"ג מה'
מכח ס"לח פ"ג מה'
מכט ס"לח פ"ג מה'
מלא ס"לח פ"ג מה'

ומתחשך דכלי ראשון כל זמן שרותח מצל : אבל נותן הוא לתוך הקערה * דכלי שני אינו מצל : תמחוי * כמין קערה גדולה שזערה כל האילפס לתוכו ומשם יערה לקערות : לכל הוא נותן אפי' לכלי ראשון חוץ מדב' שיש בו חומץ או ציר הנוסף ממליח' דגים שהם מצלין התבלין ואין להפסידן כו' * ודוקא תבלין הוא דאסור ליתן בכלי ראשון אפי' לאחר שהעבירו מן האור אבל מלח אפי' בכלי ראשון לא בשלה אלא ע"ג האור * כלצד לפיכך מותר לתת מלח אפילו בכלי ראשון לאחר שהעבירו מן האור : * אין נותנין בשבת כלי תחת הגר לקבל בו את השמן המטפטף משו' דשמן מוקפה הוא ואסור לבטל כלי מהיכנו כלומר להוסיף כלי במקום שלא יוכל עוד ליטלו משם דהוה ליה כקובע לו מקו' ומחברו בטיט ודמי למלאכה וכלי זה משיפול בו השמן מוקפה : הוא ואסור לטלטלו : אין נאותין * אין נהנין מן השמן המטפטף מן הגר בשבת לפי שאינו מן המובן שפבר הוקפה להדלקה : מטלטלין נר חדש שאינו מאוס וחוי לאשתמושי ביה : אבל לא ישן דמוקפה מחמת מיאוס הוא : חוץ מן הגר הדולק * בעוד שהוא דולק אסור גזירה שמא יכב' ולית ליה לר"ש מוקפה תחת מאוס ולא מוקפה מחמת אסור ואין הלכה כר"ש שמתיר לטלטל כל הגרות חוץ מן הגר הדולק שגר שהדליקוהו לילי שבת אע"פ שכבה אסור לטלטלו כל אותו שבת דמגו דאחתי לבין השמשות : אחתי לכולי יומא אבל בשאר נרות הלכה כמותו שאין מוקפה לשבת אלא מוקפה מחמת חסרון כיס דמודה ביה ר"ש : נותנים כלי תחת הגר * בשבת לקבל נזונות של להבת הנוטפות מן הגר כדי שלא ידלק מה שחתיו דניזונות אין בהם ממש ואין הכלי מבוטל מהיכנו בה"י

מפני

מפני שהוא מכבד פי' הר"ב דלא יתן לתוכו מים ואפי' מע' שדאי עביר בשבת הוי מכבד ולי' רש"י מכבד ממש ופתחו התו' דלוא דוקא לא כלומר שיכול לבא לידי כבוי שיתחיל ליתן המים קודם גפילת העינות וקודם גמר הכתיבה יפלו ומכבד בידים או שיגביה הכלי

א"ת: ד"ר: כ"ג: ע"ג
ד"ר: כ"ג: ע"ג
פ"ר: כ"ג: ע"ג
ט"ז: כ"ג: ע"ג
ל"ג: כ"ג: ע"ג
כ"ג: כ"ג: ע"ג
ה"ל: כ"ג: ע"ג
כ"ג: כ"ג: ע"ג

ולא יתן לתוכו מים ואפי' מע' שדאי עביר בשבת הוי מכבד ולי' רש"י מכבד ממש ופתחו התו' דלוא דוקא לא כלומר שיכול לבא לידי כבוי שיתחיל ליתן המים קודם גפילת העינות וקודם גמר הכתיבה יפלו ומכבד בידים או שיגביה הכלי

פרק ד במה

עומנין הבא לסלק קדרה מעל גבי כירה בע"ש ולבטוחה בדבר אחר ואמרו חכמים אין טומאין בדבר המוכיף הכל אלא בדבר המעמיד הכל איזהו דבר המוכיף ואסור: לא בגפת פסולת של זיתים ושומאין כשהוא כנוס יחד הם מאוד: לחים יסבה הכל הרבה יותר מיבשין וגין קליפי הענבים חרצנים גרעיני הענבים: מוכין כל דבר דך קרוי מוכין כגון צמר גפן ותלשי צמר דך של בהמה וגרירת בגדים בלויים: בזמן שהן לחין אכלהו קאי אכזבן וגין ומוכין ועשבים ולחין שאמרו לחין מחמת ענמן לא לחין מחמת משקין שנעלו עליהן לאחר שיצטו

ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבד: פרק ד במה טומאין ובמה אין טומאין אין טומאין לא בגפת ולא בזבל לא במלח ולא בסיד ולא בחול בין לחים בין יבשים ולא בתבן ולא בגנים ולא במוכין ולא בעשבים בזמן שהן לחים אבל טומאין בתם יבשים טומאין בככות ובפירות בננפי יונה ובנסורות של חרשים ובנעורת של פשתן דקה ר' יהודה אומר בדקה ומתיר בנסה: ב טומאין בשלחין ומטלטלין אותן בגיז צמר ואין מטלטלים אותן כיצד הוא עושה נוטל

ואיכא למיחש שמא יבא לידי כבוי כדפירש ע"כ וזבועין גזרה יס' לארמב"ם פירוש בר"ם דלקמן ושם תמצאו:

פרק ד אין

טומאין וכו' פי' הר"ב בדבר המוכיף הכל גזירה שמה יטמין ברמז ויבא לחתוך בגחלים ש"ס דף ל"ד ע"ב גזירה שמה יטמין ברמז שיש בה גחלת ויטמין גזירה שמה יתה בגחלים וכתב הרמב"ם ואולי תקשה בעקר שהוא אלגורין אין גזירה גזירה והוא שגזרו ב"ד דבר בשעה מן השעות ואח"כ יסוב ויגזרו גזירה לאותה גזירה זה הדבר אינם עושין אבל אם יהיו שתי הגזירות בשעה אחת הרשות בידם והוא דבר נעשה תמיד והוא ענין אמרם כולה חדא גזירה היא ר"ל כי מוי שגזר זאת הגזירה ראה שלא תקיים זאת הגזירה אלא בגזירה אחרת תחזק אותה ותסמוך אותה ולפיכך גזר שתי הגזירות יחד ע"כ ובס"פ דלעיל כתבתי בזה בשם החוס: וגין פי' הר"ב קליפי כו' כרבי יוסי דמשנה ב' דגזיר:

ב טומאין בשלחין פי' הר"ב עורות כו' ור"ל בעודן בצמחן כמ"ס כושנהו פי' דמכשירין ובירושלמי ר"ח בשם ראשי גזירות בר"י אבא שלחה הוב והיה אומר לנו קשרו לכם ראשי גזירות ואתם מותרין לטלטלן מחר: ומטלטלין אותן פי' הר"ב דחזו למגא עליהו ורש"י מפרש בעור כשמה גסה דוקא ור"ת מפרש דהכא ביבשין כי היכי דלא תקשה ממשנה ה' פ"ק דביצה ועיין במשנה ה' פי"ו דלקמן ומ"ס הר"ב כלומר להשען עליהם זה לשון רש"י פ"ק דביצה דף י' כן היתה ישיבתם שוטחין בגדים ע"ג הקרקע ונסמכין ויושבין על ברכיהן כפופים כדאמר בפסחים הוי וגין אכרבי דהדרי:

ומוכן לחין מחמת עצמן משכחת לה כגון בצמר הסמוך לאליה או בצמר שבין ירכות הבהמה: גסרות פסולת שמכשירין הנגרים מן העץ כשמגררים אותו במגרה: געורת דק דק שמנעירין מן הפשתן כשנפלין אותו: ר"י אומר בדקה: בנעורת של פשתן דקה אבל בנסורת מודה דשרי: בין דקה בין גסה ואין הלכה כר"י ומה שאסרו להטמין צמ"י בדבר המוכיף הכל גזירה שמה יטמין וברמז ויבא לחתוך בגחלים משתקשך ואסרו להטמין בשבת דבר שאינו מוכיף הכל ואפי' שאינו מבשל גזירה שמה ימלא קדרתו שנלכנה וירתיחנה באור בשבת ובין השמשות מותר להטמין בדבר שאינו מוכיף הכל כדאמרינן בס"פ במה מדליקין דליכא למגור שמה ימלא קדרתו שנלכנה וירתיחנה דסתם קדרות בין השמשות רותמות הן ורמב"ם פירש בסתם קדרות בין השמשות רותמות הן פירוש שאין הדעת סובלתו מפני שבשם הנוסחאות וברש"י הן מהופכות שתמצא בגמרות שלפניו בפרק במה מדליקין שהוא היה גורם מפני מה אמרו אין טומאין בדבר שאינו מוכיף הכל משאשכ' גזירה שמה יטמין וברמז ומפני מה אמרו אין טומאין בדבר המוכיף הכל מבע"ה גזירה שמה יתחין ואין הגרסות כן אלא מפני מה אמרו אין טומאין בדבר שאינו מוכיף הכל משאשכ' גזירה שמה יתחין ואין טומאין בדבר המוכיף הכל מבע"ה גזירה שמה יטמין ברמז: ב שלחין עורות חרבוס והפשים וישלח: ומטלטלין אותן בין שטמן בה בין שלא כמתן בה דחזי למגא פלייהו כלומר להשען עליהם: ואין מטלטלין אותן דמוקטות הן לשוות ולארוג ואפי' שטמן בהן לפי שעה לא הסקירן לגמרי כשלא יסדן להטמנה אבל יחדן להטמנה מטלטלים: כיצד יעשה זה

זה שטמן זהם כיצד יטול קדרתו הואיל ואסור לטלטלן והרי
היא טמונה כולה בהן: נוטל * כסוי של קדרה שיש תורת כלי
עליו ואש"פ שהן עליו לא אכפת לן ללא נעשה בסים לאן שאין
עשוי אלא לכסות את הקדרה: ר' אליעזר אומר קופה מטה

על גדה ונוטל * כשצא לטולה
מטה את הקופה על גדה שמה
יטול את הקדרה ויפלו הגזין
שמכאן ומכאן להודך הגומא שיש
בה הקדרה ואם יצטרך לחזור
ולהטמינה לא יוכל לטלטל הגזין
לכאן ולכאן ולעשוי גומא ולהחזיר
לתוכה: וחכ"א נוטל * את
הקדרה ואם לא נפלו הגזין
שמכאן ומכאן ולא נתקלקל הגומא
מחזיר הקדרה למקומה ולא
אסרינו ליה לטול את הקדרה
לכתחלה גזרה שמה תקלקל
הגומא ומודים חכמים שחם
נתקלקלה הגומא שלא יחזיר
והלכה כחכמים: לא יכסו
משתחשך * שאסור להטיין
בשבת בין בדבר המוסיף הבל בין
בדבר שאינו מוסיף הבל בדרך

הטמנה: ונותן * בשבת תחת הכר שמיים מראשותיו ואש"פ
שהוא מלא מוכן או נוטה שאין דרך הטמנה בכך: כסת *
גדול מוכר:

פרק ה במה יוצאה * לפי שאדם מצווה על שביעת
בהמתו בשבת ומידי דמנטרא ביה
הבהמה לא הוי כמשאוי ומידי דלא מנטרא ביה הוי כמשאוי *
אפשר * חבל שקושרים ע"פ הבהמה: והאנקה * בש"ס מוקי לה
בנאקה לבנה דוקא שצריכה נטירותא ויתרתא: בחטם * לוקח *
כמין טבעת של ברזל ונוקבין חוטם הנאקה * ומכניסין אותה
בחוכו: לובדקים * חמור הבא ממדינות לוד והם קשים וחזקים
ולריכין שמירה יותר משאר חמורי הגמלאי בישוב: בפרומציה *
רבן של ברזל: בשיר * כמין אנעדה סביב צוארו ועבעת קבועה
בו ומכניסים טבעת חבל ומושכין בהמה: וכל בעלי השיר *
כגון כלבים של ציידים וחיות קטנות: יוצאים בשיר * כרוך
על צוארן החבל הקבוע בשיר: ומשכין בשיר * ואם רצה מושך
הבהמה בחבל שבשיר: ומזין עליהן במקומן * כמות שהן בצואר
הבהמה אם נטמאו בדם: וטובלים במקומן * מכניסים בהמה
במים להטביל השיר: ר' אש"ג דק"ל שכל הכלים המיוחדים
לבהמה אין מקבלין טומאה השיר וכיוצא בו מקבל טומאה וצריך
טבילה הואיל ועשו לאדם שינהיג בו את הבהמה ככלי העשוי
לחמשים אדם דמי: ב' במרדעת * כמין אוכף קטן ומניחים
אותו על החמור כל היום כלו כדי שיתחמם: בזמן שהיא קשורה
לו * מערב שבת דגלי דעתי שהחמור צריך לו לחממו כדאמרי
חינשי חמרא חפילו בתקופת תמוז קריר ליה ולא משאוי הוא
אל לקשור מרדעת על החמור בשבת אסור לפי שאי אפשר
לקשרה

נוטל את הכסוי וכו' וכתב הר"ן ות"ק לא מיירי אחר שנטל
הכסוי מה יעשה אם יקח התבשיל משם או יסלק הקדירה
מן הקופה ומש"ה פליג ראב"ע ורצנן לראב"ע מטה הקדירה
וגוטל התבשיל מה שצריך לו וכו' והוא פי' נכון מאוד * אלא

נוטל את הכסוי והן גופלות ר' אליעזר בן
עזריה אומר קופה מטה על צדה ונוטל
שמה יטול ואינו יכול להחזיר וחכמים
אומרים נוטל ומחזיר * לא כסוהו מבעוד
יום לא יכסנו משתחשך * כסוהו ונתגלה
מותר לכסותו * ממלא את הקיתון ונותן
לתחת הכר או תחת הכבת:

פרק ה במה * בהמה יוצאה ובמה
אינה יוצאה יוצא הגמל
באפסר ונאקה בחטם ולובדקים
בפרומציה וכו' בשיר * וכל בעלי השיר
יוצאים בשיר ונמשכים בשיר ומזין עליהן
וטובלין במקומן: ב' חמור יוצא במרדעת
בזמן שהיא קשורה לזכרים יוצאין
לבוין

דנוטל דרצנולא הוי דומיא דנוטל

דראב"ע * וכל דחכמים מהדרין א פ"י
על לישא דשמא יטול דאמר ופ"י
ראב"ע * והרמב"ם מפרש ר"מ פ"י
בדראב"ע גמי שגוטל הקדירה * ג
וגטיות הקופה הוא כדי שלא *
יהרום הנוקם ששם הקדירה: ר"ז פ"י
ואינו יכול להחזיר * והלכך *
חיישינן שמא יטלטל *
הגזין שנפלו ויחזור * ורצנן לא *
חיישי שיחזור צאסור:

הבר פי' הרב ברטנורה שמימיו
תחת מראשותיו והכסת
גדול ממנו וכן פי' הרמב"ם *
ומקומות יש שפירשו בהסך *
ואכתבם במשנה ב' פי' מוכסת
מקואות:

פרק ה במה * בהמה יוצא *
פי' הר"ב

מידי דמנטרא כו' ועיין בסוף הפרק: יוצא הגמל * הכא
פתי לפרושי צמאי דפתח וליכא קפידא כמ"ש ברפ"ק בס"ד:
ונאקה פי' הר"ב [כו'] צערוך [ערך נקה] גמלה נקבה
כשראויה למשא קורין אותה נאקה: ובזין עליהן *
כתבו תוספות דאצטריך לאשמועינן במקומן דלא חיישינן שמא
תפול הוא * על הבהמה ויפסלו כדתנן במסכתא פרה (משנה ג')
פרק בתרא) נתכוון להזות על האדם והזה על הבהמה אם יש
באזוב לא ישנה עכ"ל דנכסלו במלאכה דהואה של בהמה אינה
[שם] הואה עליה והוו להו כמים שנעשו בהן מלאכה כך פי'
רש"י בפ"ק דיומא דף י"ד * והר"ש מפרש טעם אחר * אבל לפי
הר"ב והרמב"ם דהתם שפירשו לא ישנה שאינו צריך לטבול
שנית לא יזה במים שנשארן באזוב הואיל ומחלת טבילתו כשרה
היתה ינפרש דאצטריך לאשמועינן שלא נחוש לשמא יתכוון
להזות על הבהמה ויזה על הכלים דתנן בסיפא דהזייתו פסול עד
שישנה * והוא לא ישנה * ומ"ש הר"ב דלהכי מקבל טומאה הואיל
ועשוי לאדם שינהיג בו את הבהמה פי' לצורך האדם * וז"ש
הרמב"ם שהוא מכלי האדם בשעת הרכיבה * וכן דקדק הר"ן
וכתב כדי למשכה במקום שירצה:

וטובלין במקומן * נראה דאצטריך לאשמועינן דלא חיישינן
שמא יטבול אותו בלא ריפויו ויהיה מהודק בבהמה
וחוצץ ועיין רפ"ו ומ"ש שם בס"ד:

ב' בזמן שהיא קשורה לו * פי' הר"ב מע"ש דאי בשבת וכו'
וגמלא משתמש בצ"ח * הכי יהיב טעמא בירושלמי
והיינו משום דאין עולין על גבי הבהמה בי"ט ק"ו בשבת כדתנן
במשנה

פרק ו במה אשה: שבראשה אכלהו קאי בחוטי צמר ופשתן ורצועה שמקלעות בהן שער שבראשה ומה טעם לא תלא בהם בשבת מפני שאמרו חכמים בחול לא תצול בהם עד שתירפס לפיכך בשבת לא תלא בהם דלמא מתרמיא לה טבילה של מצוה ושרי להו והתיא לאתקויינהו ארבע חמות בר"ה: עד שתרפ' שתתירס קאת שינוי רפויין ויבנסו המים בזיהום שלא יהיו חולאים בטבילה: בטעמת יין שקושרין על המצח מאון לאון: סגנוטין תלויין בטעמת ובלאין על הדעים עד הלחיים עניות עושות אותן של מוגי צנעונין עשירות עושות אותן של כסף ושל זהב ומתוך שחשובין הן חיישינן דלמא שלפא ומחוייא לחברתה: בזמן שאינן תפורים: בשבכה שבראשה אכל תפורים ליכא למיחס לחטויי שאינה נוטלת השבכה מראשה בר"ה שהרי היא מוגלה עשרה: בכבול חתיכה של בגד כמו מנגפת קטנה שקושרין אותה על המצח ומתנין הלין עליה כדי שלא יוקח הלין במצח ופעמים שהאשה מתקשטת בו בלא יין: לר"ה אכל לחצר שריוכל הנזכר למעלה חסורים אף בחצר לגזור בהו שלא התקשט בשבת כלל לא בחצר ולא בר"ה ובכבול התירו שלא לאסור את כל תכשיטיה ותהגנה על צעלה ורמז"ם פירש דלר"ה קאי אכלהו תכשיטין האמורין בהן יתין דכלהו לא חסרינן אלא גורה שחא תפורים האשה ד' חמו' בר"ה: עיר של זהב עטר' זהב עשויה כמין עיר צור' ירושלים: ולא בקטלא תכשיט שנתון בצואר בדוקח והאשה חונק' עממה בו כדי שתראה בעלי בשר ובערבי מוכק"ל: ולא צנומים: נומי האף אכל נומי האון יוצאין בהן: חותם: צורה לחתום בה אבר' או כל דבר סת' ואף ע"ג דתכשיט הוא לה אסור דלמא שלפא ומחוייא אכל יש עליה חותם דלאו תכשיט הוא לה אמרינן לקמן דחייב' עת' ואף על פי שמוציאתו באצבע דרך זלבוש לפי שפעמים שהבעל מוסיר אותו מאצבעו ומותן אותו לאשתו להצריעו והיא נותנתו באצבעה והולכ' בו ונמצא שדרך הוצאתו בכך וכן טעם שאין עליה חותם דלא הוי תכשיט לחיוב חייב חטא' אע"פ שמוציאין באצבעו דרך מלבוש שפעמים שהאשה נותנתו לו שיליכנו לאומן והוא מוציאו באצבעו ואם יצאת האשה בכל הנך דאשרינן עד הכא

פרק ו במה אשה יוצאתה ובמה אינה יוצאה: לא תצא אשה

לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן עד שתירפס ולא במטופת ולא בסגנוטין בזמן שאינן תפורין ולא בכבול לרשות הרבים ולא בעיר של זהב ולא בקטלא ולא בצנומים ולא בטעמת שאין עליה חותם בלא במחט שאינה נקובה ואם יצאה אינה חייבת

אשה יוצאה וכו' דהוי תכשיט ולא משאוי ואיכא דהוי תכשיט וגזר ביה רבנן דילמא שלפא ומחוייא לחברתה חשיבותו ודילמא אתר' לחטויי ד' בר' הר' רס"י: לא תצא וכו' פתח בנאי לסליק וליכא קפיד' כמו ברפ"ק:

שבראשה פירש הר"ב

שמקלעת בהן שער ראשה וכן רש"י והיינו צע ט דללו בש"י אסור כותנן בש"פ המצניע' והתו' דחו' זה הפירוש משום דכמו שיש אסור בקלוע' ה"נ איכא אסור בסתור' והלכך לא חיישינן בהו שמתירס אלא הכא מיירי שאינן קלועים: לר"ה כתב הר"ב וכל הנזכרים למעלה חסורים אף בחצר לגזור בהו

וכו' ומסיים הר"ן וחדא גזירה הוא שגזר בהן וכתב רב"י בסיומן ש"ג סכתב הרמב"ם בפרק י"ט מה"ש דהא דאסרו בחצר דוקא כשהיא מעורב' וכתבו המגיד והר"ן שהרמב"ן והרשב"א חולקים בדבר דבאחר שאמרו לאו דוקא דה"ה בבית ע"כ ור"ש הר"ב בשם הרמב"ם מלשון זה שהבאתי מחבורתי ענין רואות שחזר בו ועוד עיין בזה מה"ש במשנה ה' בס"ד: ולא צעיר של זהב הקשו בתוספ' דהא תנן בפרק במרא דטובה (משנה י"ז) דצפולמוס של טיטוס גזרו עליו שלא יתקשטו בו והכא לא אסור אלא בשב' ואור"ס דהתם דוקא לכל' גזרו כדתנן התם ולא לשאר בני אדם: ולא בקטלא פי' הר"ב שנתון בצואר בדוקח והאשה חונקת וכו' ש"ס ופי' התו' דהכא ברפוי' דליכא חגיגה דהל"כ ברישא ה"ל למתני בהדי חוטי צמר וכו' וטעמא דאסור דדבר של נוי הוא ויש לחוש דילמא סליק ומחוי' ע"כ וקשיא לי דאכתי לתני ברישא קטלא ודחונק בה וי"ל דכוון דת"מ אינטרין למתני קטלא דאינו חונק' לא צעיר למיתני ליה ברישא נמי: וסתיד ליה דמנילא שמועין לכל דבר שחונק אינה יוצאה בו: וא"ת אמאי תני ברישא דוקא שבראשה הא משכח' דצוארה נמי קושר' דבר החונק הא מילתא מופ' שא"ש דבחוטיין ורצועה דרישא אין אשה חונקת את עצמה בצוארה והילכך לא משכח' להו אלא שבראשה וקטלא דהכא שאני למתוך שרצועה חלקה ורחבה אינה מווקעת' ועיין רפ"ט דמקואות:

ולא צנומים פירש הר"ב צנומי האף אכל נומי האון יוצאין בהן ומסיים רש"י דטריחא לה מלתא למסלק ואחויי מפני שאינה מכוסו' בקישורין:

ולא בטעמת שאין עליה חותם פירש הר"ב אכל יש עליה חותם וכו' ואף ע"פ שמוציאתו באצבע דרך מלבוש והרי לא הוציאה כדרך כל המוציאין ותנן בפרק י' משנה ג' דפטור' שכל המוציא דבר שאינו תכשיט לו מוציאין אותם בידים ולא דרך מלבוש רש"י דף ס"ב: ולא במחט שאינה נקובה בש"ס לתאי תואומסין' אמר רבא טס של זהב יש לה על ראשה בחול חולקת בה שעה בשבת מניחתה כנגד פדחתה ולא ידעתי למה השמיט הרמב"ם בפירושו טעמא דמניחתא וכו' דאע"ג דס"ל דבשבת רשאית להלק שעה שאין זה פסיק רישיה שתשיר שעה וכו' שכתבו התו' והר"ן אש"ה מטעם חולקת לא שרי דאפשי לאו תכשיט הוא

דל"ה כ' ג'
ת"י פ"ה ח"ה
שבת וכו' פ"ג
מס' מקואות
ע"פ המצניע'
ע"פ רש"י
והתו' דחו' זה
הפירוש משום
דכמו שיש אסור
בקלוע' ה"נ איכא
אסור בסתור'
והלכך לא חיישינן
בהו שמתירס
אלא הכא מיירי
שאינן קלועים:
לר"ה כתב הר"ב
וכל הנזכרים
למעלה
חסורים אף
בחצר לגזור
בהו

בית"ה ביאר יפה שודאי דבר פשוט שאינו עושה אותו להלך שכל כל פנים הוא נרדף למקלו ומותר ללא' בהם כמו שיתבאר כאן שצורך הילוכו הם אבל כוונ' עשיית קב זה כדי שגם יראה חסר רגל אלא נכה רגל הלך כיון דאינו צורך הלוכו אסור ב"י סימן ס"ח:

טבא פי' הר"ב טומאת נגע כלומר ולא מדרם כדכתיב לעיל שאינו נסמך עליו ואינו אחר בש"ס שאינו מטמא מדרם ופירש"י דקפסר לאו לסמיכה עבדי אלא לתכטיט ול' עמוד ונעשה מלאכתו ע"כ וכדתנן בפרק עשרים דכלים משנה ג' ומ"ט הר"ב דדומיא דסק בעינן כו"ט בסקוף חגיגה אגס בפירוש הר"ב ברס"ב דכלים:

ואין יולאין בהן בשבת והני תרי טעמי שכתב הר"ב נראה דלא קיימי אלא אסמוכות וכ"כ ב"י בשם רבי ירוחם דלא מתסר ללא אלא בסמוכות אבל

בכסא ופסלים שבידיו הקטנים יכול ללכת דהוה ליה כמו מקל דשרי וכן משמע דברו רש"י וכ"כ התוספות והרא"ש ואף עלגב דתנן כסא וסמוכות שלו וכו' י"ל דאשמועינן כסא לאשמועינן טמאים מדרם אבל מאי דקתני ואין יולאין בהם בשבת לא קאי אלא אסמוכות שלו עד כאן:

ואין נכנסין בהם בעזרה פירש הר"ב דמנעל הוא וכפרש"י ונראה דהא גנו לא קאי אלא אסמוכות אבל כסא ופסלים ודאי דלא מנעלים נהו דמי גריעי אסמוכות דקטע שאינו מנעל משום דלא בראש רגלו הו' ועו' כ"ל דהא דתנן בעזרה ה"ה להר הבית גנו לא כיון דמנעל הוא והא תנן לא יכנס להר הבית במנעלו ואידי דתני ברישא ונכנסים בהן בעזרה דהו' רשותא תני נמי הכי בסיפא ועיין משנה ח' פ"ק דבבבירי וריש פ"ק דחגיגה ותמהני שהרמב"ם השמיט דין סמוכות דמשנתנו לענין עזרה וכוה ליה לכתבו בפ"ו מהלכות בית הבחירה

אנקטמין עיין בפירוש הר"ב טפ"ו דמסכת כלים תמונא פי' שליש ויש בש"ס ג' פרושים והכך ג' פרושים שכתב הר"ב הם פי' לשלשה דבש"ס: אדם וכו' כתב הרמב"ם חוזר להיות בני מלאכים שיצאו בזוגין ע"כ והדין עמו דאלו בקשרים לא התירו אלא משום רפואה למי שצריך לה כדקתני בש"ס דף ס"א שצריך מיהו שיקיה ממשפחת נכסין לענין קמיט ופסקה הטור סו' ס"א והוי יודע דלמאי דפסקינן בשפ"ד דלא כר"ס האומר כל ישראל בני מלאכים הם מוקים בש"ס דמתני' באריג נכסותו:

פרק

דפום רגל וחוקקו בו ונעט לשום ראש סוקו בתוכו ואינו נסמך עליו ומותר ללכת בו דמנעל לדידיה הו' ור' יוסי אומר דלאו תפשיט הוא והלכה כר"י: ואם יש לו בית קבול כותחין שחקקו בו כדי קבול של כותחין דקין ומוכין להניח ראש סוקו עליהן מקבל טומאת נגע אבל אם אין לו אלא בית קבול סוקו בלבד בלא כותחין לאו בית קבול הוא לטומאה והוה ליה כפשוטי כלי עץ דדומיא דסק בעינן דקבו' שלו עשוי ללטל על ידו מיה שנותנין בו אכל סוקו אינו מטלטל ע"ג הכלי: סמוכו' שלו יש קטע שתי רגליו והלך על סוקיו ועל ארבעותיו ועשה סמוכות של עור בשוקיו: טמאים מדרם: אם זו הוא דהא לסמיכות גופו עבדי ומדרם הן ונעשו אב הטומאה: ויולאין בהן בשבת דתכטיט לדידיה הן: נכנסים בהן לעזרה ונע' דתנן לא יכנס לקר הבית במנעלו הכי לאו מנעל ניהו דלאו בראש

ורבי יוסי אומר ואם יש לו בית קבול בתותין טמא סמוכות שלו טמאין מדרם ויוצאין בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה כסא וסמוכות שלו טמאין מדרם ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין בהן בעזרה אנקטמין טהורים ואין יוצאין בהן טהורים ויצאין בקשרים ובני מלאכים בזוגין וכל אדם לא שרברו חכמים בהנהגה: ויצאין בבוצ' החרגול ובשן שועל ובמסמ' מן הצלוב מוש' רפואת דברי רבי מאיר וחכמים אומרים (ס"א דברי רבי יוסי ורבי מאיר אומרים) אף בחול אסור מוש' דרבי האמורי:

פרק

רגליו הן: כסא יס קטע שיכסו וכוונתו גידי סוקיו ואף על ארבעותיו אינו יכול לילך ועושה כמו כסא נמוך ויושב עליו וכסא הוא מהלך נסמך על ידיו בספסלים קטנים ועוקף גופו מן הארץ וכדקתני לטני וחוזר ונח על אחוריו וכסא קשיר לאחוריו: כסאות של איתו קטע עושה לו סמוכות של עור או של עץ לראשי סוקיו או רגליו התלוין וכסא הוא נשען על ידיו והוא עוקף עצמו נשען גם על רגליו דקתני: ואין יולאין בהן בשבת דלמדי דתלו ולא מארגי זמני דמשחלפי ואתי לאתווינהו ואית דאמר ר' פנחס שתיין קריבין לו כל כך והו' משאוי: ואין נכנסין בהן בעזרה דמנעל נהו: אנקטמין פמין פרלוק אדם משונה שחשיצין על הפנים להפיעת בו התבוקות פ"ה חמור שהלכתי עושין ונוסחין אותו על כתפיהן: טהורים מלקבל טומאה דלא כלי תשמיש ולא תכטיט הוא: ב' דברים בן שיש לוגעושים על אביו נוטל האב רצועה של מנעלימין וקשורה לו לבוש מחלו וכל זמן שאותו קשר עליו פרום הגעגועים מפליו בסגולה ולהכי תני הכנים שאין לבנות געגועים על אביו כמו לבנים בזוגין: כיון פעמונים קטנים תרובים פעמון והבוגא דדקתני: החרגול מין חגב כדכתיב (ויקרא י"א) את החרגול למינהו והולין אותו צאן ומרפאין בו כחב האון: ובשן של שועל דעבדי כשינתא למאן דתיים להקילו תונין עליו שן של שועל חי ולתאן דלא ניס כדי גיטן תנלין עליו שן של שועל מת: ובמסמ' הצלוב מסמ' שבען התלוין אס ויחיהו על גפה שזמנה יכור הנפח ורמב"ם פי' שמימינו אותו בלאר מי שיש לו קדחת של שית וירפאנו: ורבי מאיר אומר אף בחול אסור ואין הלכה כר"מ דק"ל כד דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרבי האמורי ולא קרינן בהו ובחוקותיהם לא תלכו:

פרק

אם סמך על
ב סמך על
ג סמך על
ד סמך על
ה סמך על

מלאכתו (בראשית ל"ט) ממניגה הוא והמלאכה היתה דים
 (שבת ר"ז) לאו ממניגה דהכי קאמר דשלים עבדתא או
 דלמא והמלאכה היתה דים ממניגה הוא והא כמ"ד לעשות
 צרכיו ככנס תיקו ותנא דידן אגב אורחיה קמ"ל להך דכל
 הני אבות מלאכות הם כנגד
 ארבעים מלאכות שבתורה
 ואחת מהם חסר אך שאל אותו
 שעמד למיין כאשר עיין בספר
 הקונקר דנסיוס בשרש לאך
 זמלאם יותר הרבה והשיבותיו
 על הראשון אף על גב דיפה כותב
 אכתיו צריכין לדידי אליבא דרבי

הזורע והחורש והקוצר והמעמר הדיש והזורה הבורר הטוחן והמרקד והלש והאופ' הגוזאת הצמר המלבנו והמנפצו והצובעו והמוזה והמיסך והעושה שתי בתי גירין והאורג

ב הזורע המורש הא דלא תנא החורש ברישא והדר היו ע
 כדרך כל הארץ לאשמועינן שאם היה קרקע קשה ומרשו
 זורעוהא"כ חור ומרשו מחייב אחרישה שנייה משום חורש :
 הקוצר צורעים והמלקט בחילנות חייב משום קוצר :
 המעמר אוסף זרעים תלושים
 ולזכרם אל מקום אחד : והזורה :
 ברחת לרוח : הבורר פסולת
 בידיו או בכבדה : והמרקד
 בנפה וא"ע"ג דהני כלהו חדא
 כינהו דלהפריש פסולת מתוך
 אוכל נעשו שלשתן משום שלשתן
 הוו במשכן א"ע"ג דדמי להדני
 חשיב להו כל חדא באיני נפשה : א"ל לפי שאינן בבת אחת
 אלא זה אחר זה : האופה לא הויא במשכן דאין אפייה אלא
 בפת ופת לא שייכא במלאכה המשכן אלא תנא סדורא דפת נקט
 ומיהו מבשל שהוא מעין מלאכה אופה הוה במשכן כסממין
 של צבע תכלת וארגמן ותולעת צני : והציגים בקדרה והנותן
 כסוי על גבי קדרה העומדת על האש חייב משום מבשל וכל
 הקד קמאי דחשיב במתניתין הזורע הקוצר הדשוכו כלהו הוו
 בסממין של צבע מלאכה המשכן : הגוזז צמר וכל שאר
 מלאכותיה שייכי בצמר תכלת של מלאכות המשכן : המלבנו
 מכבסו בנהר : המנפצו חובטו בשבט אי נמי סורקו במסרק :
 המיסק אורג"ר בלע"ז : בתי גירין שנותן שני חוטין
 בתוך

מניגה בר חמא שאמר שכן כנגד עבודת המשכן ומניגה נמי
 כוותיה וכן תפס הר"ב בפירושו משנתו ועל אשר שאלתי
 שמלאכת יותר ממספר ארבעים הנה מתוך פירוש רש"י שכתב
 בזה הלשון שכתובים בתורה בכל התורה והכי קאמר קרא
 לא תעשה כל מלאכה כמנין כל מלאכה שבתורה ע"כ. מזה
 למדתי שאין להכניס במנינם אלא מלאכה שאין כתוב בה לא
 אזכרה ולא עונש שעל אותן שאין בהם אזכרה ולא עונש
 עליהם הוא אומר שאמר הכתוב שלא תעשה אותם דוק
 ותשכח שיהיו ארבעים ולא יותר ובתוכם הני תרי דעלייהו
 צבי רב יוסף ומלאכתו סעד למה שכתבתי שאין למנות בכלל
 ארבעים אותן שאמר בהן אזכרה או עונש שכן במסכת יומא
 פרק י"ב ד"ע"ו דמפרש רב חסדא חמשה עשר דיה"כ
 כנגד חמשה פסוקים דכתיב בהו עיניו ומקשינן חמשה הוו

ואנן שיתא תנן וכתבו התוספות תימה לי דבקראי נמי כתיבי
 שיתא תרי באחרי מות ושלש באומר אל הכהנים וסד בפנים
 ונראה לי דכי כל הגפס אשר לא תענה (ויקרא כ"ג) לא קחשיב דלא
 קחשיב דלא קחשיב דלא קחשיב דלא קחשיב דלא קחשיב דלא קחשיב
 ולא קחשיב ע"ל והנאני מאוד. וצריכין אנו למודעי שבש"ס יש ע"ס
 דמלאכתו מוקדם בפרשת בראשית לכן לא הגהתי מלאכתך וכן
 לפוס ריהטא ראויה הוא למנקט מלאכה שהוא שם העומד בעצמו
 ומלאכת שהוא שם הנסמך ומלאכתו שהוא שם עם כינוי וה"ה
 מלאכתך דהי מנייהו מפקת : הזורע וכו'. קצת תימה
 דאלישנא דאבות מלאכות שייך למתני זריעה וכן כולם בלשון שם
 דבר ולא על שם העושה אותה וכן עשה הרמב"ם בחיבורו
 ה' שבת ריש פ"ד ולפי מ"ט לעיל ביישוב לשון ארבעים חסר אחת
 דקמל"ן על העושה כמה יחייב אחי נמי שפיר דתני כולם
 בלישנא דהעושה אותם : והאופה כתב הר"ב תנא סידורא דפת
 נקט ש"ס ויהיב הר"ן טעמא וישום דשכיחא :
 כתב הר"ב אורג"ר בלע"ז וכן פירש רש"י. ולהלן בסוגיא דף ע"ה
 ע"ב כתב שמשדר חוטי השתי ו"ל הרמב"ם
 בפירושו הוא המיסק את השתי בגזר מן המסכה הנסוכה (ישעיה
 כ"ח) ע"כ ובחבורו פרק ט' מהלכות שבת כתב
 מתחת החוטין כדרך האורגים היא הגם המס' וזה המותח נקרא
 מיסך ע"כ. ועל שתי בלא ערב מייירי התם :

והמיסך

והעושה שתי בתי גירין וכו'. צריך לפרש למה פירוש ככהו
 ובאורג ובתופר ובכותש שיעור טפי מבשאר' תוספות והא
 דלא קאמרי נמי הפוגע לפי שהוא בכלל אורג : שתי בתי גירין
 פירש הר"ב שנותן שני חוטין בתוך הבית
 גיר וכן פירש רש"י וז"ל הערוך ערך גר מכנים את חוטי
 השתי בנירין שיעלה זה וירד זה ויבא הערב ויחזור השתי
 יעלה התחתון וירד העליון ויבא הערב ע"כ. והנירים עצמם
 פירש הר"ב בריש פרק כ"א ממסכ' כלים וז"ל הן חוטין
 האורגים על הקנה ובעבורם מגביהין קצת החוטין ועושין
 דרך שילך בו האורג בחוט עד כאן וגם הרמב"ם כתב שם
 בזה הלשון נירים הם חוטין האורגים על הקנה אשר
 צבעורה יגבהו קצת החוטין ויעשו דרך ילך בו האורג
 בחוט עד כאן. ונראה לי שסוף הלשון צריך להיות ילך
 בו מחוט הערב ועל פי זה יש לתקן גם לשון הר"ב : אך לא
 רציתי לשלוח בו יד מניין שהוא העתיק כן מלשון הרמב"ם
 אולי ידע ביאורו ואמנם זה שכתב הרמב"ם ואחריו הר"ב
 דנירין הם חוטין האורגים על הקנה לשון קצר הוא וכללו
 אמרו על הקנה בקצוות החוטין האחד ועל קנה בקצוות
 החוטין השני שלהן ולקמן בפרג"ב משנה ב' אפרש יותר
 מזה בס"ד. ואיננו על לשון הערוך שפרשם לז' שתיים שמכנים
 את חוטי השתי בנירין וכן נראה של זה נתכוון רש"י
 ואחריו הר"ב בפירושו דהכא קשיא דלישנא דמתניתין
 משמע שעושה בתי גירין עצמן לא שעושה ומכנים דבר
 אחר בתוכם אבל לשון הרמב"ם והר"ב דבכלים אין מוכרחין
 שפרשם כמו הערוך אצ"ל לזמן פרג"ב מוכרח פירושם
 מתוך מה שאמר אבי בש"ס ואף שלפי ענין דעתי בעיקר פירוש

שלפי ענין דעתי בעיקר פירוש

כדי גמיעה * מה שאדם בולע בבת אחת וחלב בהמה עמאה
דלא חזי לשתיה שיעורו כדי לכחול עין אחד : על הכתית * מכה
שעל גבי הכוסים והחמורין מחמת המשאוי * ומלאתי כתוב
ששחין היוצא בעור הכשר כשמגיע להתבשל הוא עושה ראש

למטלה וקרוי פי כתיב ואע"פ
שהדבש עקרו לאפילה כיון
שרפואתו מצוי והיא משהו אוליגן
בתר שיעורא וזעורא לחומרא :
אבר קטן של פינוק בן יומא והיא
אכזב קטנה שברגל : לשוף *
לשפוף ולמחות דבן : קילור *
שנותנין על העין : ושאר כל
המסקין שאין עושין מהן רפואה:
שופכין * מים סרוחין וחזי לגבול
דבן את הטעם : כלן ברביעית *
אף היין והחלב והדבש דלא אמרו
שעורין במשנה אלא למצניעיהן
אבל שאר כל אדם אין חייבין לא
ברביעית וסבירה ליה לר' שמעון
דמלניע עמנו צעי שיעורא זוטא
וצביר מהאי שיעור לא מחייב
דלית ליה לר"ש כל שאין כשר
להלניע ואין מלניעין כמוהו
שיחייב עליו מלניעו בכל שהוא

ואין הלכה כר"ש : ב און לקופה * לאוחז בה : תלמי לתלותו
בו וצביר משיעור און לקופה : יודת ומעל * להראות לאומן
כמדה זו אני צריך ושיעוריה צביר מתלמי : נייר * מעשבים עושין
אותו : קשר של מוכסין * פעמים שאדם נותן מכם בראש הגהר
מזה והוא מוסר לו חותם להראות למוכס שבעבר האחר מן
הגהר להראותו שכבר פרע המכס ודרכו לכתוב שתי אותיות
בדולות לסימן וכן גדולות משתי אותיות שלנו : נייר מחוק * טוב
אינו ראוי לכתוב לפיכך צריך שיעור גדול לכרוך על פי צלוחית :
ג לעשות בו קמיע * לכסות בו את הקמיע : קלף כדי לכתוב
עליו פרשה קטנה * דאידי דדמיו יקרין לא עביד זימיה קשר
מוכסין אלא תפילין ומזוזות ולא מחייב בשעורא זוטא : דיו כדי
לכתוב שתי אותיות * לרשם על שתי חליות של כלי או על שני
קרשים לזוג : כדי לכחול עין אחת * שכן מנועות ההולכות
מעוטפות אין מגלות אלא עין אחת וכוחלות אותו :
ד השבשבת

לפרש דזיל קרי הפרשיות שבתפילין תמוא שזו היא הקטנה * ונ"ל דאיצטריך למיתני דהא מכיון דתנן בספ"ג דמנחות שהרבעה
פרשיות שבתפילין מעכבות זו את זו א"כ לא להוי שיעור להוצאת שבת אא"כ שיהיה בכדי לכתוב עליו כל הארבעה פרשיות אהכי
קתני שהיא שמוע ישראל ומכיון שהפרשה קטנה היא שמע ישראל יש לשער בה לבד שכן קורין אותה לבד על מטתו וא"כ א"כ ל"ל
למתני פרשה קטנה שבתפילין י"ל דאי לאו שנכתבה בתפילין משום שקוראה על מטתו לבד לא היינו משערין בה שרוב העולם
בקראין בה וקוראין אותה בע"פ וא"כ קוראין אותה בתוך ספר שלם אבל השתא דבתפילין נכתבה ולא סגי בלא הכי וגם על המעט
קורין אותה לבד הלכך נותנין חכמים השיעור בה לבד :

כדי גמיעה * צ"ס מחצעי' להו כדי גמיעה או כדי גמיעה
אמר רב נחמן צרי יצחק הגמיעה נא מעטמים מחדך
(ראשית כ"ד ועיין ספ"ד וכתב בעל מגיד משנה צ"ח מה"ש
בס"ס הרמב"ם אין שיעורו ידוע לנו אבל פירושו כדי גמיעה של

אדם בינומי והוא פחות אפי' מכדי
לוגמיו ונ"ל מרביעית ע"כ ועיין
משנה ב' פרק ח' דיומא מ"ט
ס"ס ד' :
על הכתית * ובס"ס תנא על
פי כתיב * וי"ש הר"ב פי
כתיב : אבר קטן פירש
הר"ב דקטן קאי אאבר ואאדם *
הכי מפרשין צ"ס ודלא כמשנה
ו' פ"ד דעדות ע"ש ועיין מ"ט
בס"ס הר"ב במשנה ב' פ"ב דכלי' :
ביום כדי לשוף בהם את הקילור *
דרפואתו מצויה לכל משקין
מרפאים לעין ונגלדי' כדבק על
העין לצד ממיא דמוסו ולא נגלדין
כדאיתא צ"ס :

ב חבל כדי לעשות און
לקופה * דמתוך
שהוא קשה פוגם עין הגפה וכבר
ולא עבדי אינשי הלכך לא מחייב
בשיעורא זוטא לעשות תלמי * גמרא : נייר * פירש הר"ב
מעשבים עושין אותו * עיין צ"ס משנה ב' פ"ב דמגילה ומשנה ד'
פ"ב דסוטה : והצוציא * קשר מוכסין * איצטריך לאשמועינן
אפי' כתוב על ההלף * אע"ג דקתני בסמוך דשיעור קלף כדי
לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין * תוספת :
פלייפין * מפורש במשנה ג' פ"ו : ג עור * פי' צ"ס דמלוח
ועדין לא נעשה בקמה ועפ"ה :
קלף פי' בתוספת שהעור צשעת עיבודו חולקין אותה לשנים
ואתו שכלפי שער קרוי קלף וכלפי שער קרי דוכסוטום
שכן בלשון יון קורין לבשר סוסטום ודוך פי' מקום כמו דך פלן
לכך קרי ליה דוכסוטום כלומר מקום בשר : כדי לכתוב
עליו פרשה קטנה שבתפילין כו' תימא אמאי לא קתני פרשת
סוטה דשיעור זוטא טפי (כדתנן במשנה ב' פ"ב דסוטה) ואורי'
דפרשת סוטה לא שכיח כפר' תפילין ואמרין כל מלתא דשכיח
ולא שכיח אזיל דבנן בתר שכיח ולקולא * תוספת פ"ב דסוטה
ד' ו' : שריא * שמע ישראל * תמיהא לי למאי אצטריך
למיתני דהא מכיון דתנן בספ"ג דמנחות שהרבעה
כל הארבעה פרשיות אהכי
קתני שהיא שמוע ישראל ומכיון שהפרשה קטנה היא שמע ישראל יש לשער בה לבד שכן קורין אותה לבד על מטתו וא"כ א"כ ל"ל
למתני פרשה קטנה שבתפילין י"ל דאי לאו שנכתבה בתפילין משום שקוראה על מטתו לבד לא היינו משערין בה שרוב העולם
בקראין בה וקוראין אותה בע"פ וא"כ קוראין אותה בתוך ספר שלם אבל השתא דבתפילין נכתבה ולא סגי בלא הכי וגם על המעט
קורין אותה לבד הלכך נותנין חכמים השיעור בה לבד :

אמר ר' שמעון
ב"ר אבהו :
ב"ר אבהו ע"פ
ב"ר אבהו ע"פ

ד שעה כדיליתו ע"פ נקב קטן כדרייתא של יין ופי' רש"י למעוטי שמו ודכס שהיין זכ לרך נקב קטן יותר משמו ודכס ע"כ והכי מפורש במשנה ב' פרק ג' דמסכת מכשירין דשמן עב מיין וז"ע במשנה ב' פ"ג דמסכת כלים דמפורש [הר"ב] שהשמן דק מהיין וע"ש :

א נזיר ג'
ב פ' :
ג פ"ג ס' ה"ב
ד פ"ג ס' ה"ג
ה פ"ג ס' ה"ד
ו פ"ג ס' ה"ה
ז פ"ג ס' ה"ו
ח פ"ג ס' ה"ז
ט פ"ג ס' ה"ח
י פ"ג ס' ה"ט
יא פ"ג ס' ה"י

חרסית פירש הר"ב לבינה כתושה ועיין מ"ש בספ"ו דחולין :
לסוד פי' הר"ב בנות עניים טופלות פירש רש"י טוחות :

ו חף פירש הר"ב שן משיי המפתחו וכו' והביתו כתבתי בפרק י"א דמסכת כלים משנה ה' :

הברכה פירש הר"ב ששזבט בו וכו' כתבתי פירושו בסוף משנה ב' פרק ז' בס"ד :

ז בין פנים לחכרו פירש הר"ב כשמסדרין פלימין וקורות וכו' גראה וולטונו דפלימין עיין קורות ועמודים ולשון רש"י כשעושין פלימין ומסדרין אותם עמודים וקורות וכו' בפ"ה בבב"ה דף ל"ט פנים כמו פלימין פתחים פנימי חלונות הקבועים בחומה והן של עץ וסודרין אותם וכו' והוא כדעת בעל הערוך שפרש ששם הלחי והמוזה פלימא בלישנא דרבנן (ירמ"ה ל"ו) ויהי בקרוח יהודי שלש דלתות וארבעה תרגומו תלת פנים והרמב"ם כתב פנים חזי לבנה כשיש חלל בין חללי לבינה וימלאו אותו חלל בחרסית ואבנים דקים ע"כ וכ"כ במשנה ד' פ"ג דנגעים

ד רבקה כדיליתו בראשה שבשבת זפת וגפרית כדי לעשות נקב שעה כדי ליתן על פי נקב קטן חרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב רבי יהודה אומר כדי לעשות פטפוט טובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסוד קמנה שבבנות רבי יהודה אומר כדי לעשות כלכול רבינחמיה אומר כדי לעשות אגדיפי : ה' ארמיה כחותם המרצופין דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים כחותם האיגרות זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי רבי עקיבא וחכמים אומרי' "כדי לזבל כרישא חור הגס כדי ליתן על מלא כף סיד קנה כדי לעשות קולכום ואם היה עב או מרוסם כדי לבל בו ביצה קלה שבבצים טרופה ונתונה באילפס : **עצם** כדי לעשות תרוד רבי יהודה אומר כדי לעשות ממנו חף זכוכית כדי לגרור בו ראש הברכר צרוד או אבן כדי לזרוק בעוף רבי אליעזר בריעקב אומר כדי לזרוק בבהמה : ז' חרס כדי ליתן בין פצים לחבירו דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר כדי לחתות בו את האור רבי יוסי אומר כדי לקבל בו רביעית אמר ר"מ אף ע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (ס"א שנאמר) (ישעיה' ל') לא ימצא במביתו חרס לחתות אש מיקד אמר לו רבי יוסי משם ראיה (שם) ולחשוף מים מגבא :

פרק

מרוסם מרוזן ושבור : בינה קלה בינת תרגולת ואמאי קרי לה בינה קלה שקלה להתבשל יותר יושאר בליט והשיעור הוא כדי לבשל כגורגרת מונגה : טרופה מעורבת בשמן : ונתונה באלפס שהוא כזר שהיא ממרתת להתבשל : ח' תרוד כף : ט' שן משייה המפתח שמתחיים בה הדלתות ואין הלכה כר"י : כ' כרר של אורגון ומעבירו על השתי כשהוא חסוד למשקל צרור משום עוף להבריחו דבקלא בעלמא סגי ליה : ז' בין פנים לחכרו כשמסדרין פלימין וקורות ועושין שורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו סומכו תחתיו שלא יתעקס : זכר לדבר דחשיב חרס בחתיית האור : לחשוף לדלות : מגבא גומא קטנה שהמים נקבליים אלמא חשיב חרס נח בקבלת המים והלכ הכרבי יוסי :

פרק

מתוח לפניו ושזבט בו החוטין : כדי לזרוק בבהמה : דלא טרח אינש למשקל צרור משום עוף להבריחו דבקלא בעלמא סגי ליה : ז' בין פנים לחכרו כשמסדרין פלימין וקורות ועושין שורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו סומכו תחתיו שלא יתעקס : זכר לדבר דחשיב חרס בחתיית האור : לחשוף לדלות : מגבא גומא קטנה שהמים נקבליים אלמא חשיב חרס נח בקבלת המים והלכ הכרבי יוסי :

ד השבשבת הליידין מוסיבין נכר קטן בראש הקנה ומתניס עליו דבק והעוף יושב עליו ונדבק בו וזריך לתת עליו דבק הרבה כדי שיהא העוף נדבק בו : לעשות בו נקב קטן כלי שמשמין בו כסף חי וסותם פיו בופת או בגפרית ועושה בסתימה נקב קטן להוציא ממנו הכסף חי : חרסית לבינה כתושה : לעשות פי כור : שהמפוח נכנס בו : פטפוט רגל למקום מושב הכור שמוסיבין אותו על כן ובסים העשוי לכך : סובין כדי ליתן על פי הכור של צורפי זהב : במקום שאין פחמין צורפין הוא באש של סבין פי' אחר שרגילים לתת סובין על פי הכור כשמתחיים הוא : לסוד קמנה שבבנות : כנות שהגיעו לפירקין ולא בא להן האורה כנות עניים טופלות אותן בסיד והאורה ממנה לבא ומשיר נמי את השער : וכנות עשירים טופלות בסולת : וכנות מלכים בשמן זית שלא הביא שליט : כלכול הדעין וסדון אותן בסיד להשכיב את השער : אגדיפי : למטה מן הדעין מטט שקורין בת צדעה ואין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמיה : ה' ארמיה טיט אדום : מרצופין שקין גדולות שנושאין בהן פרקמטיא בספינות וחותמין אותם כדרך שחותמים האגרות ושעור דרבנן זוטור מדר' עקיבא והלכה כחכמים : כדי לזבל כרישא כרתי ושעוריה זוטור מקלה של כרוב והלכה כחכמים : מלא כף סיד כף של סיד : המגיע כדי לעשות קולמוס : המגיע לקשרי של חמנע אצבעותיו : עבה שאינו ראוי לכתובה :

מרוסם מרוזן ושבור : בינה קלה בינת תרגולת ואמאי קרי לה בינה קלה שקלה להתבשל יותר יושאר בליט והשיעור הוא כדי לבשל כגורגרת מונגה : טרופה מעורבת בשמן : ונתונה באלפס שהוא כזר שהיא ממרתת להתבשל : ח' תרוד כף : ט' שן משייה המפתח שמתחיים בה הדלתות ואין הלכה כר"י : כ' כרר של אורגון ומעבירו על השתי כשהוא חסוד למשקל צרור משום עוף להבריחו דבקלא בעלמא סגי ליה : ז' בין פנים לחכרו כשמסדרין פלימין וקורות ועושין שורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו סומכו תחתיו שלא יתעקס : זכר לדבר דחשיב חרס בחתיית האור : לחשוף לדלות : מגבא גומא קטנה שהמים נקבליים אלמא חשיב חרס נח בקבלת המים והלכ הכרבי יוסי :

כתיב (בראשית ל"ד) ביום השלישי בהיותם כאבים אלמא טפי
 חסדכן ב' מצטייל אע"פ שסכנת יום שני גדולה משלישי
 ח"פ הכי ביום השלישי חלושים ביותר ולא היו יכולים לברוח
 ולהלחם אבל ביום ב' עדיין לא חשש כחם ויום ראשון יוכיח
 שלא נגעו בהם לפי שעדיין כחם

עליהם אע"פ שהם מסוכנים
 יותר וכתב עוד דל"ל שאין זה
 ראייה דאיכא לומר שיותר הם
 מסוכנים בשלישי ואל תתמה
 שטבען של הרבה חללים כך הוא
 להתחזק יותר בשלישי עכ"ל
 אבל בפ"ג ממסכת נדרים סוף
 דף ל"א כתב דלא כתיב ליה טפי
 ב' אלא שחלושין ביותר והיינו
 נדבריו הראשונים ויש מחלוקת
 בין הפוסקים בזה ודברי הר"ב
 במשנה ג' פ"ד דמסכת תענית
 נראה דלא כח"ס ברא"י
 ד מניין לסיכה שהיא כשתיה
 כתב הרמב"ם אין רובה
 באמרו כשתיה שהיא חייב עליה
 כר' אבל חייב מלקו כמו שכתב
 במסכת יומא וס' ברפ"ח ביאר

השלישי בהיותם כאבים * מניין שקורשין
 לשון של זהורית בראש שיער המשתלח
 שנאמר (ישעיה א') אם יהיו חמאיכם כשנים
 כשלג ילבינו : ד מניין לסיכה שהיא
 כשתיה ביום הכפורים אע"פ שאין ראייה
 לדבר ובר' לדבר שנאמר (תהלים ק"ט) ותבא
 כמים בקרבנו וכשמך בעצמותיו : ד
 המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה
 תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה
 עם זה [קליפי אגוזים] קליפי רמונים אסמים
 ופואה כדי לצמיע בהן בגד קמץ בסבכה
 מירגלים נתר ובורית קמוליא ואשלב כדי
 לבכס בהן בגד קמץ בסבכה רבי
 יהודה אומר כדי להעביר על הכתם :
 ו פלפלת

שחייב מכת מרדות לפי שהסיכה אינה לא אסמכתא ומדבריהם
 וכ"כ בחיבורו פ"א מה' שבינת עשור ועיין כיוצא בזה בפירושו
 למשנה א' [פ"ק] כח"ס ש"ס כ"ד : ביה"ב עיין מ"ש כ"ד
 רפ"ח דיומא : ה המוציא עצים כדי לבשל וכו' אע"ג דתנן
 במשנה ה' פ"ח קנה שהוא עב וכו' כדי לבשל וכו' אצטרף
 לאשמועי' בעלים דלא תימא דחזו לעשות בהן שן של מפתח
 וכ"כ לחייב קמ"לן ש"ס : תבלין כתב הרמב"ם כמו
 השלפל והזנגביל וגלגגאן וקדה ודומיהן וכולן מצטרפין זה עם
 זה לפי שפעולתן אחת ע"כ וכל אלו הם מיני מרקחות ודברים
 שריחן טוב ועיין במשנה ו' ומ"ש ש"ס כ"ד ולאפוקי שאר דברי
 שמתבלין בהם התבשיל כמו השום והכנול ותמיהני דכפ"ב דערלה משנה ט"ו מפרש תבלין כל דבר שמתבלין בו ואפי' שום וכו' ו

לשלת ימים ושלת ימים דאמר קרא היינו ליום השלישי דביום
 שלישי להפרשה נתנה תורה * אי נמי לא משבתתא היא אלא
 (דבן דר') אליעזר בן עזריה הוא דסבירא [להן] הפולטת ביום
 השלישי טמאה ול' לתלכתא כותיהו : מנין שמרמיזין וכו' *

אפי' בחמין שהוחמו בשבת דאף
 ביום ה' מסוכן הוא וכו' ש ראשון
 ושני המים חמין מחזיקין לנוף
 התינוק ומבריאין אותו : לשון
 של זהורית : מנין לשון של צמר
 אדום היו קורשין חזיו בראש
 השער המשתלה לעוואל וחזיו
 בצוק וכשהיא דומה השער למט'
 היה הלשון ההוא מלבין ויודעין
 שנתכפרו עונותיהם : ד מנין
 לסיכה שהיא כשתיה לא כשתיה
 ממש לחיוב עלה כרת אלא
 שהיא חסורה : ה ביצה קלה
 ביצה תרנגולת שהיא קלה לנשל
 יותר מכל שאר ביצים ולא כדי
 לנשל כולה לא כנרוגרות מומה
 טרופה ונתונה בחלפס :
 ומצטרפין כל מיני תבלין זה עם
 זה : אסמים כו' לב' ערבי

ולנעו דומה לתכלת : ופואה * בראש עשב שצובעין בהם אדום
 ובערבי אלפיו : בסבכה * בראש הסבכה שעשו קליעה
 נותנים מעט בגד : נתר * מין אדמה הוא ומוהיר וקוריס לו
 לו"ס בלע"ו : בורית * מין זמח שמנקה ומטהר : קמוליא * עשב
 שמנקים בעפרו את הידים להעביר את הוהמה וכו' ש"ס קרוי
 שלוף דון ובערבי קורין לו אלקל"ו : ואשלב * לא אפרס לי מה
 הוא : על הכתם * הנמצא בגד ואין ידוע אם דם נדה הוא אם
 לאו מעבירין עליו שבעה דברים לבדוק אותו בהם ומכללם ארבי
 סמנין הללו ואין הלכה כר"י :

וכי תימא דתהא לנתינת טעם לאסור התבשיל והבא להוצאות שבת שאני לא מסתברא כלל לחלק דהא כל שיעורי שבת הולכין
 אחר דרבן של בני אדם לעשות בדברים ההם וכיון שהשום ודומיו בכלל תבלין לענין ג"ט ה"ג שיהא בכלל תבלין לענין הוצאות שבת
 ועוד דכ"ס הכא אדתנן ומצטרפין זה עם זה פריך לה מההיא מתניתין דערלה דתנן ומצטרפין והתמר עלה במיני מתיקה שנו
 טעמא דחזו למתוק את הקדירה הא לאו הכי לא ומשני ה"ג דחזו למתוק : הא קמין דבחדא מחתא מחתובה : ולא עוד אלא שלפי
 דעת המקשן ש"ד דבאזי דהכי כליל טפי מהוא דערלה * ועיין רפ"ט דחולין וראיתי בפ"ח מה"ש שהרמב"ם שם העתיק המשנה
 שבכאן כלשונה וכתב עליו המגיד ו' לומ"מ נראה לפי ש"ס שאין מצטרפין אלא בשכולן מיני מתיקה וכן פירש"י ו' ל' ויש לרבינו
 שם פי' אחר עכ"ל * ובפ"ג מהמ"א כתב הרמב"ם ההיא דערלה תבלין שהם ב' או ג' שמות וכו' ואסברה לה בכרפס וברפ"ט דשביעי'
 תנן לה בדי מיני ירקות וכן רגילין ליקח בלילי פסחים לטיבול הראשון מה שקורין בל"א פיטרוז'ל ואומרים שהוא מה שנקר' בלשון
 חמנים כרפ"ס וצירושלמי דשביעית יחוי כרפס שבנהרות ריב"ח אחר פיטרוסלינין * ו' ע' * ואי אין מתבלין לביצה אלא באלו דבר
 הרמב"ם ודומיהן ניחא דלא מצי מיירי הכא אלא באלו בלבד וראיתי בתו' דפ' תולין דף קמ"א בסד"ה הני פלפלו כו' שכתבו דאין
 נראה שהיא בכלל תבלין אלא ירקות כעין כזון אבל שומין ובללים אינם בכלל תבלין ע"כ : אסמים עיין מ"ש כ"ד במשנה ה'
 פ"ב דכלאים : בסבכה ס"א פי' סבכה וכן העתיק רש"י : קמוליא פי' הר"ב עשב שמנקין בעפרו * כלומר שמייבטן אותו
 ובקשין דק הדק עד שנעשה כעפר וכיוצא בזה תמצא בפי' משנה ג' פי"ד : כדי להעביר על הכתם * כדתנן במשנה ו' פ"ט דנדה :

ו ופלפלת כל שהוא דחויא לריח הפה ואין זה פלפל המצוי בינינו : עטרן כל שהוא שמרפאים בו מי שיש לו כאב חני הראש : מויני בשמים כל שהן לריח טוב : מויני מתכות כל שהן שראוי לעשות מהן דרבן קטן : מקק רקב הגופל מספרים או מיוטפתה שבלו לשון המק

בשרו (וכריה י"ד) : שמוציעים אותו לגנוז : שכל דבר קדש טעון גניזה : מאומה אלתא אחשביה קרא לאסוריה ותקון גדול הוא עושה כשמוציא עכו"ם מביתו ואין הלכה כר"י : ז הרוכלין מוכרי בשמים לקטושי נשים ויש להם קופות קטנות ללרורות הבשמים : אינו חייב אלא חטאת אחת : דכלן מדא הוצאה היא : פחות מכרוגרת : אע"ג דכל האוכלין שעורן כגרוגרת הני כיון דלזריעה קיימי אפי' בפחות מכרוגרת גמי נחייב ואין הלכה כר"י בן בתירא שאומר חמשה : זרע קשואין חשוב משאר זרעוני גינה וכן זרע דלועין וזרע פול המצרי והוא שקורין לו פאס"לי בלע"ז : חגב חי כל שהוא שמוציעין אותו לקטן לשחק בו : ז

זרע קשואין שנים זרע דילועין שנים זרע פול המצרי שנים חגבתי (ס"א ל"ג) טהור כל שהוא מת כגרוגרת ציפורת כרמי בין חיה בין מתה כל שהוא שמוציעין אותה לרפואה ר"י יהודה אומר אף המוציא חגבתי טמא כל שהוא שמוציעין אותו לקטן לשחק בו : ז

ז"ל והא דתנן כל שאינו כשי' וכו' ואוקימנא למעושי עצי אשרה דלא כר' ועיין משנה ה' פרק דלקמן : ז אינו חייב אלא חטאת אחת : עיין במשנה ב' פ' דלקמן ומ"ש ס"ס ד"ד : זרעוני גינה פי' הר"ג אע"ג דכל האוכלים וכו' הני כיון דלזריעה קיימא וכו' וכן לשון רש"י ומשמע דראויין ג"כ לאכילה אלא כיון דלזריעה קיימא הוה שכיחא ושכיחא דאוליגין בתר דשכיחא לחומרא כדלעיל ולשון הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו זרעוני גינה הם הזרעים שאינם ראויים לאכילה כמו זרע המלפפונים והבגלים והלפתות ודומיהם ע"כ : וכבר העתקתי עוד לשונו בזה בתחלת מכסתא כלאים ב"ד : ולרש"י ודברי הר"ג שבבאן לריכין לפרש דמאי דתנן במשנה ב' פ"ב דכלאים זרעוני גינה שאינן נאכלין כלומר אותן זרעוני גינה שאינן נאכלין אבל יש מהן שנאכלין כדפירשו הכ"ז דאלו לרמב"ם שאינן נאכלין סימנא הוא להכיר איזה זרעוני גינה : א"ל יש לפרש לרש"י והר"ג דשאויגין כאלו כדפירשו עומדין לאכילה אלא עיקרן לזרעה כדפירשו הכ"ז : פתת מכרוגרת פי' הרמב"ם (אמר) קרוב לגרוגרות וטעמו גרסה דמדלא פי' השיעור ש' מ' דבפחות מעט קאמר ועיין מ"ש ב"ר פ' דלקמן ובחיבורו העתיק המשנה כלשונה :

ר"י בן בתירא אמר חמשה פי' הרמב"ם אפי' לא הוציא אלא חמשה בלבד : זרע קשואין וכו' אחאן ככ"ע כ"כ הרמב"ם : ז בת כגרוגרת פי' הר"ג כדין שאר אוכלין שהרי מותר לאכלו כשמת ומשום הכי בטמא לקמן מפ' הר"ג דאין מוציעין לתינוק דלמא מייית ואכיל ליה ש"מ דבטהור לא איכפת לן אי אכיל וכתבו ה"ו טעמא בשם ר"ג מדכתב (ויקרא ו"א) ואת כל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ואת כל נפש השורצת אלו חגבים מדכתב חגבים אחר דגים משמע דאין טעונים שחיטה כדגים ואף עוף הוה פטרינן ליה בולא כלום אי לאו דהוקש לבהמה כדאיתא בהשוחט ע"כ : ר"י אף המוציא חגב חי טמא וכו' : כתב הר"ג ות"ק סבר דאין מוציעין אותו דלמא מייית וכו' : לא משום דמצויין להפרישו דקי"ל דאין מצויין על קטן האוכל כניבולם להפרישו והכא פירש"י דמ"מ בדיים לא יהבינן ליה דמתיא לא תאכלום לא תאכלום להזיר גדולים על הקטנים ועיין

ו פלפלת פי' הר"ג אין זה פלפל כו' וכפירש"י וז"ל מדקתני פלפלת בת"י אבל ראיתי בפ"ג דערלה משנה ה' שגרא מפ' הר"ג דהתם דמש"ה פירש"י שאינו פלפל שלנו דא"כ תקשה רישא דפלפל שלנו בכלל תבלין דרישא והיאך נתן התנא שיעור אחר לכלפל ולי גרסה דחי משום הא לא אריא דהא פירש הר"ג במשנה א' בדבש דרפואתו שכיחא והיא משהו אוליגין בתר שיעורא זוטרא לחומרא והוא ש"ס ערוכה וה"ג דכותה כדלקמן בד"ה מויני בשמים וכו' : ז מויני בשמים : וראויין להריח כחו לתבול דאלת"ה הא תנא לה לעיל כדי לתבול בינה קלה וכו' : ואע"ג דהתם קא חשיב הרמב"ם דברי' הראויין גס להריח כמו שכתבתי בשמו לר"ך לומר דהנהו עידי טפי למיבול מלהריח והלכך לא אוליגין בתר שיעורא זוטא כדאמרינן ברפ"ח בש"ס דף ע"ח ע"א כל מילתא דשכיחא ולא שכיח אוליגין רבנן בתר דשכיחא לקולא : שכיח ושכיח אוליגין רבנן בתר דשכיחא לחומרא כנ"ל : ר"י יהודה אומר וכו' שנאמר לא ידבק בידך בידך מאומה וגו' ולכאורה היה נראה לומר דת"ק טעמיה משום דהוה מלאכה שאינה זריכה לגופה ור"ש היא למשנה ה' פרק דלקמן : לא מדבר"ג והרמב"ם פסקו דלא כר"י דהכא ולקמן וכן במשנה ה' פ"ג פסקו דמלאכה שאינה זריכה לגופה חייב א"ל לפרש כן אלא טעמא דת"ק שסובר דאין כשר להצניע שאין צורך לאדם בו והיינו דכתב רש"י

ו פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מויני בשמים ומויני מתכות כד' שהן : מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמוציעים אותן לגונן ר' יהודה או' אף המוציא ממשמשי עכו"ם כל שהוא שנאמר (דב"י י"ג) לא ידבק בידך מאומה מן החרם : ז המוציא קופת הרוכלין אע"פ שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת : זרעוני גינה פחות מכרוגרת רבי יהודה בן בתירא אומר חמשה : זרע קשואין שנים זרע דילועין שנים זרע פול המצרי שנים חגבתי (ס"א ל"ג) טהור כל שהוא מת כגרוגרת ציפורת כרמי בין חיה בין מתה כל שהוא שמוציעין אותה לרפואה ר"י יהודה אומר אף המוציא חגבתי טמא כל שהוא שמוציעין אותו לקטן לשחק בו : ז

ו פלפלת פי' הר"ג אין זה פלפל כו' וכפירש"י וז"ל מדקתני פלפלת בת"י אבל ראיתי בפ"ג דערלה משנה ה' שגרא מפ' הר"ג דהתם דמש"ה פירש"י שאינו פלפל שלנו דא"כ תקשה רישא דפלפל שלנו בכלל תבלין דרישא והיאך נתן התנא שיעור אחר לכלפל ולי גרסה דחי משום הא לא אריא דהא פירש הר"ג במשנה א' בדבש דרפואתו שכיחא והיא משהו אוליגין בתר שיעורא זוטרא לחומרא והוא ש"ס ערוכה וה"ג דכותה כדלקמן בד"ה מויני בשמים וכו' : ז מויני בשמים : וראויין להריח כחו לתבול דאלת"ה הא תנא לה לעיל כדי לתבול בינה קלה וכו' : ואע"ג דהתם קא חשיב הרמב"ם דברי' הראויין גס להריח כמו שכתבתי בשמו לר"ך לומר דהנהו עידי טפי למיבול מלהריח והלכך לא אוליגין בתר שיעורא זוטא כדאמרינן ברפ"ח בש"ס דף ע"ח ע"א כל מילתא דשכיחא ולא שכיח אוליגין רבנן בתר דשכיחא לקולא : שכיח ושכיח אוליגין רבנן בתר דשכיחא לחומרא כנ"ל : ר"י יהודה אומר וכו' שנאמר לא ידבק בידך בידך מאומה וגו' ולכאורה היה נראה לומר דת"ק טעמיה משום דהוה מלאכה שאינה זריכה לגופה ור"ש היא למשנה ה' פרק דלקמן : לא מדבר"ג והרמב"ם פסקו דלא כר"י דהכא ולקמן וכן במשנה ה' פ"ג פסקו דמלאכה שאינה זריכה לגופה חייב א"ל לפרש כן אלא טעמא דת"ק שסובר דאין כשר להצניע שאין צורך לאדם בו והיינו דכתב רש"י

ז"ל והא דתנן כל שאינו כשי' וכו' ואוקימנא למעושי עצי אשרה דלא כר' ועיין משנה ה' פרק דלקמן : ז אינו חייב אלא חטאת אחת : עיין במשנה ב' פ' דלקמן ומ"ש ס"ס ד"ד : זרעוני גינה פי' הר"ג אע"ג דכל האוכלים וכו' הני כיון דלזריעה קיימא וכו' וכן לשון רש"י ומשמע דראויין ג"כ לאכילה אלא כיון דלזריעה קיימא הוה שכיחא ושכיחא דאוליגין בתר דשכיחא לחומרא כדלעיל ולשון הרמב"ם בפירושו וכן בחבורו זרעוני גינה הם הזרעים שאינם ראויים לאכילה כמו זרע המלפפונים והבגלים והלפתות ודומיהם ע"כ : וכבר העתקתי עוד לשונו בזה בתחלת מכסתא כלאים ב"ד : ולרש"י ודברי הר"ג שבבאן לריכין לפרש דמאי דתנן במשנה ב' פ"ב דכלאים זרעוני גינה שאינן נאכלין כלומר אותן זרעוני גינה שאינן נאכלין אבל יש מהן שנאכלין כדפירשו הכ"ז דאלו לרמב"ם שאינן נאכלין סימנא הוא להכיר איזה זרעוני גינה : א"ל יש לפרש לרש"י והר"ג דשאויגין כאלו כדפירשו עומדין לאכילה אלא עיקרן לזרעה כדפירשו הכ"ז : פתת מכרוגרת פי' הרמב"ם (אמר) קרוב לגרוגרות וטעמו גרסה דמדלא פי' השיעור ש' מ' דבפחות מעט קאמר ועיין מ"ש ב"ר פ' דלקמן ובחיבורו העתיק המשנה כלשונה :

א"כ ס"ס הל' ז
ב"כ ס"ס הל' ז
ג"כ ס"ס הל' ז

ועיין לקמן פי"ו משנה ו' וזמנסת יבמות פי"ד משנה ד' :
פרק י המוצייע פירש הר"ב קודם השבת וכו' ושכח וכו' שעל דעת הראשונה
 וכו' וכ"ס המוצייע בשבת לזרע וכו' : ש"ס : חייב בכ"ס :

פרק י המוצייע קודם השבת לזרע ולדוגמא :
 להראות שיטלו ממנו ויקנו ממנו : ולרפואה : ושכח בשבת למה המוצייע והוציאו סתם חייב עליו בכל שהוא : שעל דעת הראשונה הוציאו והא

א ד ו ס ט הל' י
 ב הל' י
 פ"ד ח"ג שבת
 הל' י"ג
 ג כ"ג
 פ"ג ס הל' י"ג
 ד ס ט הל' י

פרק י המוצייע לזרע ולדוגמא ולרפואה והוציאו בשבת חייב בכל שהוא : וכל אדם אין חייב עליו אלא בשיעורו חזר והכניסו אינו חייב אלא בשיעורו : ב המוצייע אוכלין ונתנו על האסקופה בין שחזר והוציאו בין שהוציאו אחר פטור מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת קופה שהיא מליאה פירות ונתנה על איסקופה החיצונה אע"פ שרוב הפירות מכווין פטור עד שיוציא את כל הקופה : ג המוצייע בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתיפו חייב שכן משא בני קהת : ב' לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו

אחד שטור המפורש בו : חזר והכניסו : זה שהוצייע פחות מכשעור והוציאו אס נמלך בו שלא לזרעו וחזר והכניסו : אינו חייב : בהכנסה זו אס"כ יש בו שטור שלם דכיון דנמלך שלא לזרעו בטלה מחשבתו והרי הוא ככל אדם : ב על האסקופה שהיא כרקלית כגון שבזכה מג' ועד תשעה ורחבה ד' : שלא עשה מלאכתו בבת אחת : לא עשה עקירה מרשות היחיד והנח' ברשות הרבים שהם מקום חייב דבחי הוא מלאכה גמורה אלא עקר ממקום חייב באתם בכרמלית שהוא פטור באותה הגהה והדר עקר לה מרמלית שאינו מקום חייב והניח ברשות הרבים ונמלא שלא נעשית עקירה ממקום חייב והנחה במקום חייב כפעם אחת : אסקופה החיצונה : אנטבע שלפני פתח הבית לזר ר"ה : עד שיוציא : כלומר אלא אס כן הוצייע בראשונה כל הקופה ולא שנו אלא בקופה מלאה קשואין ודילועין שהן ארוכין : ועדיין יש מקום לפנים אבל מלאה חרדל שהריש הרבה ממנו כולו מכוון נעשה כמו שהוצייע את כל הקופה וחייב : ג שכן משא בני קהת : בכתף ישאו וימין ושמאל וזיק ארסא דארעא : מפרקו

בנוקם אחר ואין לחלק דהתם אשמועינן מה ששנה בנגעים והכא כהדא מסכתא תרווייהו : דהכי אשכחן שתרוצו בש"ס ר"י עלנו בש"ס דיעמות משנה ד' ומה"ט כמי אין לולק דהכא כבא שלימה דהתם נמי כולה כבא נשנה באותו פ' ובפ"ג : חזר והכניסו : פי' הר"ב אס נמלך בו וכו' בש"ס פריך פשיטא ומושגי בגין שורקו לאוזר ולא ביעלו בפירוש וקמ"ל דאע"פ שניכר במקומו שלא נתערב יפה וה"א דבמילתיה קמ"ל דה"ל מדורקיה לאוזר בטולי בטליה : וכתב המגיד דהא דתנן חזר והכניסו ר"ל והוציאו : ובריש פרק קמא מפורש דמ"ל הכנסה נמי הוצא קרי לה והוא הדיון להוצא הכנס' : ב אסקופה החיצונה : פי' הר"ב שלפני הפתח לזר רשות הרבים : כל הקופה : פירש הר"ב ולא שנו וכו' אבל מליאה חרדל נעשת וכו' והא דתנן בש"ס דלעיל המוצייע קופת הרוכלין אינו חייב אלא חטאת אחת לא שאס לא הוצייע כולה שלא יתחייב על אותן מינין שהוצייע כולן מכוון : אלא הא אחת לאשמועינן שאס לא היה לו ידיעה בנתיים אינו חייב על כולן אלא אחת ולא תימא דמינין מחלקין כדאמר רבי יהושע תמחין מחלקים במשנה ט' פ"ג דכריתות וכו' כהתוספות לעיל :

ג שבן משא בני קהת : פירש הרמב"ם וקראה השם יתברך עבודה שנאמר (בסדר ז') כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו : ולא ידעתי למה הוצרך לראיה שקראה עבודה שכיון שכל המלאכות ממשכן אנו לומדין ומלאנו משא בני קהת שהיתה על הכתף ידענו שהיא מלאכה : ולא בלבד המלאכות שהיו בשעת עשיית המשכן אנו למדין אלא אף שהיו לצורך המשכן אחר כך כדאשכחן במשנה ב' פרק דלקמן : וע"ש : ובחבורו פרק י"ב בכתב שנאמר בכתף ישאו וכל המלאכות ממשכן לומדין אותן : ומה שהוצרך התנא לראיה מבני קהת משום דהוציאה מלאכה גרועה היא וכך כתבו התוספות אמאי דתנן במשנה ב' לאחר ידו ברגלו : כתבו התוספות דלנו' וז"ל דברגלו הוא פירוש כלאחר ידו ומיכו ספרים דגרסי לאחר ידו ברגלו ניחא טפי דהכי תניא בבבביתא בש"ס ע"כ : וכן לשון הרמב"ם בפרק י"ב ב' ב' במשנה ה' פרק י"ב : בפיו עיין במשנה ד' פ"ג דכריתות ומ"ס ש"ס ד' ונס"ס דלקמן :

ב אסקופה החיצונה : פי' הר"ב שלפני הפתח לזר רשות הרבים : כל הקופה : פירש הר"ב ולא שנו וכו' אבל מליאה חרדל נעשת וכו' והא דתנן בש"ס דלעיל המוצייע קופת הרוכלין אינו חייב אלא חטאת אחת לא שאס לא הוצייע כולה שלא יתחייב על אותן מינין שהוצייע כולן מכוון : אלא הא אחת לאשמועינן שאס לא היה לו ידיעה בנתיים אינו חייב על כולן אלא אחת ולא תימא דמינין מחלקין כדאמר רבי יהושע תמחין מחלקים במשנה ט' פ"ג דכריתות וכו' כהתוספות לעיל :

מפרקו

ד' פ"ג דכריתות ומ"ס ש"ס ד' ונס"ס דלקמן :

ובן כוית מן המת וכו' פירש הר"ב דהואיל ומטמא וכו' וכ"כ רש"י והכי תוכח ב"ש"ס * לכאורה דלפום כן אף המוציא ממשמטי עכו"ם לחייב וכן משמע דהא האי ת"ק דר"ש הוא ניהו ר"י דמשנה ז' דפרק ט' דהא בר פלוגתא דר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה רבי יהודה

הוא * ועוד הוכיח בתו' מבריותא דש"ס דר"י הוא * ומ"מ פסקו הרמ"ב בספירוש ובחיבורו וכן הר"ב דאין הלכה כר"ש ולעיל פסקו דאין הלכה כר"י * משום דלעיל טעמא דאין כשר להצניע שאין שום צורך לאדם במשניטו עכו"ם * אבל הכא יש צורך בכל' דנבלה ושרץ מצניעין אותו לכלבו או לשונרו ומת דאסור בהנאה מצניעין אותו כדי לקוברו מדי

אם הם הלכי י"ט
ב דד : חיי' פ"ט
ט"ס הל' ח"ט ט"ו
ט"ס ח"ט ט"ו
ט"ס ח"ט ט"ו
ג נה' ק"ח חיי'
פ"ח ט"ס ט"ו
פ"ח ט"ס ט"ו
ד ט"ו חיי' פ"ב
ט"ס ח"ט ט"ו
פ"ח ט"ס ט"ו

ובן כוית מן המת וכוית מן הגבלה ובעדש' מן השרץ חייב ור' שמעון פוטר : ר' הגוטל צפרניו זו בואו או בשיניו וכן שעריו וכן שפכיו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הכוחלת וכן הפוקס' רבי אליעזר מחייב וחכמים אוסרין משום שבות * התולש מעציץ נקיב חייב ושאינו נקיב פטור ור' שפוטרי בזהובזה *

פרק יא הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים

וכן כוית מן המת * חייב אם הוציאו דהואיל ומטמא הוצאה חשובה היא להציל עצמו מן הטומאה וכן כוית מן הגבלה וכעדה מן השרץ דהכי הוי שערור לטומאה : ור"ש פוטר * אפילו צמת שלם דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה דכל שאינו אלא לסלקו מעליו הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ולא מלאכת מחשבת היא ואין הלכה כר"ש :

וכן שערור * התולש שער ראשו צידו * וכן הגודלת שער ראשה וקולפת אותו מרגום עבות גדילו' : הכוחל' * נותנת מחול בעינים : הפוקס' * מחלקת שער שצמח מע הראש מחלן ומחלן אצל הצדעים * ר"א מחייב מטאת * כוחלת משום כותבת גודלת ופוסקת משום בונה : וחכמים אוסרים משום שבות * דסברי אין דרך כתיבה בכך ואין דרך בנין בכך והלכה כחכמים ודוקא רגוטל צפרניו ושעריו צידו הוא דפטרי רבנן מחטאות ומסקילה * אבל רגוטל שער או צפרניו בכלי מודין חכמים לחייב מטאת ומכי נטל שתי שערות חייב ורגוטל שער ראש חזרו אפילו צד חייב * צפורן שפרשה רובה או שער שנתלוש רובו ומצער אותו * מותר לטלו ביד לכתחלה : התולש מעציץ נקיב חייב * דהוי כמחומר דיונק מן הקרקע ע"ה הנקב שמריח לחלומות הקרקע ואפי' הנקב לצדו ושער הנקב כדי שיש קטן : ור"ש פוטר בזה ובה' דלא חשיב ליה כמחומר לחייבו סקילה ואין הלכה כר"ש :

פרק יא הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים

מרשות היחיד לרשות הרבים * רשות היחיד הוא מקום שהוקף ד' מחיצות בצוהות עשרה טפחים וציהיה ד' טפחים על ד' טפחים או יותר על כן אפילו יש בו כמה מילין אם הוקף לדירה כגון מדינה שמוקפת

ו רבי אליעזר מחייב מטאת * נוטל צפרניו ושעריו ושפמו וזקנו * משום גוון * ומ"ש הר"ב וכן הרמ"ב דכוחלת משום כותבת הכי אמר ר' יוסי בר חנינא * ופירש' שמולכה ומחול סביב העין כאלם המוליך קולמוס סביב האות ובש"ס וכי דרך כתיבה בכך אמר ר' אבהו לדידי מפרשא לי מיניה דר' יצ"ח כוחלת משום כותבת * ומ"ש גודלת ופוסקת משום בונה * ובש"ס וכי דרך בנין בכך אין כדדריש ר"ש בן מנסיא ויבן ה' אלהים את האלע (בראשית ב') מלמד שקלעה הקב"ה לחוה והביאה אלל אדם שכן בכרטי היס קורין להלעיףא בניתא : ודוכביים אוסרים משום שבות * פירש הר"ב אבל בכלי מודים דחייבים מטאת * בש"ס * וכתבו המוספת כר"י דמלאכה שא"ל לגופה חייב ומ"ש עוד דשל חזירו אפי' צד חייב וכ"כ הרמ"ב * ולא פירשו טעם בדבר * ועיינתי בש"ס ומלאתי בהסך מדבריהם דמחלוקת לעצמו דיכול לאמון ידו ולתקנו בלא כלי אבל לחזירו אינו יכול לאמון ידו לטלם יפה בלא כלי והיינו דקתני צפרניו דלעצמו דוקא הוא דמחייב ר"א אבל לא לחזירו * וכן פסק הרמ"ב * בחיבורו פ"ט לענין צפרנים ושער ואולי דהיינו דמשעתא דתני רש"א גודלת כוחלת פוסקת לעצמה פטורה לחברתה חייבת [שרואה ועושה] הטעמה להם וכתבו כן גם בגוטל צפרניו וכו' * וא"ל דשער ראש דוקא קאמרי הר"ב והרמ"ב דהויא דומיא דגודלת ואיך דחאי לא דמי דלקוטת שער דבר קל ולא דמי להנכו כלל * ועוד א"כ שער שאחורי הרגלים וצדין הרגלים במקום שאין יכול לראות למה לא כסבו להו נמי * וכן משנתנו דנחת' לפרוטי שפמו וזקנו אלו היה לשער הראש דין אח' ה"ל למתני : ורבי שמעון פוטר * וכה"ג קסבר בסוף פ"ז דכלאים ועיין במשנה ט' פ"ג דעוקצין :

פרק יא הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים

מרשות היחיד לרשות הרבים * רשות היחיד אם הוקף לדירה משום דאי לאו הכי אם יותר מבית סאתים אף על גב דהזורק למוט מרשות הרבים חייב מ"מ אסרו חכמים לטלטל בתוכו [יותר מן] ד"א

מרשות היחיד לרשות הרבים * רשות היחיד אם הוקף לדירה משום דאי לאו הכי אם יותר מבית סאתים אף על גב דהזורק למוט מרשות הרבים חייב מ"מ אסרו חכמים לטלטל בתוכו [יותר מן] ד"א

ולפיכך

שמקפת חומה ודלתותיהן נעולות כהליון ולמי ברוח רביעית זכין תל גבוה עשרה ורחב ד' או חרין שהוא עמוק עשרה ורחב ד' ואפי' כלים כגון ספינה ומגדל של עץ וכיוצא בהם אם יש בהם ד' על ד' בגובה עשרה כל אלו רשות היחיד הן ואויר רשות היחיד כרשות היחיד עד לרקיע ועובי הכתלים של רשות היחיד נדון כרשות היחיד ור"ה הוא כגון השווקים הרחובות המדצרות והדרכים המפולשים להם והוא שהיה רוחב הדרך ט"ז אמה ולא יהיה עליו תקרה ואיכא למאן דאמר שצריך גמי שיכו צוקשים בהם ששים רבוא

הרבים מרשות הרבים לרשות היחיד הייב
 "מרשות היחיד לרשות הרשות הרבים באמצע ר"ע קיבא נחייב וחכמים פוברין: **ב** כיצד. שתי גזוזטראות זו כנגד זו ברשות הרבים המושיט והזורק לכוז לזו פמוד היו שתיהן בדיוטא אחת המושיט הייב והזורק

ולפוכך הוצרך להתנות ביש צו כמה מילין שיכא מוקף לדירה ב"י כי שמי"ה ומ"ה ודלתותיהן נעולות תמנא מפורש בס"ד במשנה ט"פ אחרון דעירובין ברוח רביעית וכן קורה כדמפרש לקמן. ומ"ה והוא שיהיה רוחב הדרך י"ו אמה. וכן לשון הרמב"ם בחיבורו רפ"ד ורבותא נקט דרך שצריך שיהיה רוחב ט"ז אמה וכ"ש כל הגי' דנקט וכן בפירושו ריש חילתין נחב בכתב ר"ה מקום שידרכו בו כל העם וכו' ושיהיה רוחב ט"ז אמה וכן בטו' כי שמי"ה ר"ה רחובות ושווקים הרחבים ט"ז אמה וכשאינו בו ט"ז אמה היא כרמלית כמ"ש הרמב"ם

ד' א
 ב מ"י ע"כ מה
 שבת הניח
 נ"ס הלכה י"ח

בכל יום כדגלי מדבר ואויר ר"ה אינו כר"ה אלא עד עשרה טפחים ולמעלה מי' בר"ה מקום פטור הוא ומקום שאין בו ד' על ד' וגבוה מג' טפחים ולמעלה הוא מקום פטור אפי' קווצים וברקיעין וגללין בר"ה גבוהים משלשה ולמעלה ואין בהם ד' על ד' הרי הן מקום פטור וכן מקום המוקף מחינות ואין בו ד' על ד' או חרין שאין בו ד' על ד' ועמוק משלשה ועד התהום הרי זה מקום פטור ומקום שהוקף ד' מחינות גובהן מג' ועד עשרה ויש בו ד' על ד' או יותר או תל שיש בו ארבעה על ארבעה ויש בו ד' על ד' ועד עשרה ומבוי סתום משלשה רוחותיו שאין לו לחי או קורה ברוח רביעית והיס והבדקה כל אלו כרמלית הן ופי' כרמלית כארמלית כלומר כמו אלמנה שאינה בתולה ולא נשואה לבעל כך רשות זו אינה לא רשות היחיד ולא ר"ה ואויר כרמלית ככרמלית עד עשרה ומעשרה ולמעלה ככרמלית הוי מקום פטור והמוציא מר"ה לר"ה או המכניס מר"ה לרשות היחיד חייב חטאת. מר"ה לכרמלית או מר"ה לכרמלית ומכרמלית לרשות הרבים אכל אסור. מר"ה או חר"ה למקום פטור או ממקום פטור לשניהן מותר לכתחלה ואצ"ל מכרמלית למקום פטור או ממקום פטור לכרמלית שהו' מותר והמעביר מתחלת ד"א לסוף ד"א בר"ה חייב חטאת. ככרמלית פטור אכל אסור. בר"ה ובמקום פטור מותר לכתחלה לטלטל ולהעביר בכל הרשות כלו ואפי' הוא כמה מילין. ר"ע מחייב דס"ל מבי עבר החפץ באויר ר"ה בחוף עשרה הרי הוא כאלו נח ורבנן פברי קלוטה בחוף עשרה באויר רשות הרבי' לאו כמי שהונחה דמיא אכל למעלה מעשר' שהוא מקום פטור כולי עלמא לא פליגי דפטור והלכ' כחכמים: **ב** כיצד רבנן קאמרי ליה: שהי גזוזטראות עמנן הן יוצאים מכותל העליה ולחון על ר"ה והגזוזטראות עמנן הן ר"ה וכשהן זו כנגד זו בשני לדיר"ה המושיט והזורק מזו לזו פטור שלא מנימו זריקה והושט' במלאכת המשכן מר"ה לרשות היחיד ורחב ר"ה מפסיק ביניהן. היו שתיהן בדיוטא אחת כלומר בעליה אחת באורך רשות הרבים ויש הפסק רשות הרבים ביניהן

בפי' ד' ומ"ה ולא יהיה עליו תקרה שאם יש עליו תקרה הרי דינו ככרמלית כדאיתא בס"ס. ומ"ה במקום פטור שיהיה מג' ולמעלה משום דכל פחות מג' כלבוד דמי. והויר ר"ה. ומפני זה הקשו אהא דמפורש ברפ"ק דצריך שיעקור או יניח החפץ בר"ה במקום שיש בו ד' על ד' דהכי דמי אי למטה מג' הרי הוא כקרקע עממה ואי למעלה מג' ועד עשרה כרמלית ואי למעלה מעשרה רשות היחיד כן לשון הר"ן ומיירי במקום מסוים דאית ביה ד' על ד' ולהכי לא הוי מקום פטור. וכחב הר"ן שס' שס' הראב"ד דמשכחת לה ב"ב גבוהי' מג' שיעמודים בר"ה שאין חולקין רשות לעמנן. א"נ שיעמוד ס' רבדים מכתפין עליו דהוי כר"ה ואי דאית ליה ד' מיהו מחייב ואי לא פטור וזה שלא כדעת רש"י ורמב"ם שכתבו דעמוד וכו' אפי' כשאינו רחב ד' עכ"ל. ומ"ה וכן מקום המוקף בו. עיין עוד מזה במשנה ז' פ' בתרא דעירובין ומ"ה או חרין שיש בו ד' על ד' כו' עיין מ"ה במשנה ד' ומ"ה ומ"ה ולמענה דכרמלית הוי מקום פטור עיין מ"ה בזה במשנה ד' בס"ד. ומ"ה דהמעביר מתחלת ד"א וכו' במשנה ג' ועיין שם:

ב כיצד פי' הר"ב רבנן קאמרו ליה. והדר פ' למתני' דלמעלה מעשרה. וכן פירש"י וטימוקו עמו דגזוזטראות דומיא דעגלות והן היו גבוהות עשרה שהרי רש"י היחיד הן כמ"ה הר"ב. וקשיא להר"ב שפי' במתכ' דלעבי' דבמעלה מי' ד"ה לפטור וא"כ מהני' ככולי עלמא ואמאי כתב רבנן קאמרי ליה אכל לרש"י ל"ק דמפרש במתני' כדכ"ד דרבא צבוגיא דדילמא בלמעלה מי' פליגי אכל בלמטה מי' ד"ה חייב וזה דרכו של רש"י ברוב המקומות. פרש כדס"ד דהסוגיא כמו שאני מזכיר בזה בהרבה מקומות. ועוד מאי כיצד הכא בלמעלה מי' לא שייך למתני' כיצד כיון דלא קרי' אדלעיל דבלמטה מי' איירי. וכתבו התוספות בירובלני' יש איכא דתני כיצד ואיכא דלא תני כיצד ומפרש התם דהוא אמורא דמוקי פוגתא למעלה מי' תני כיצד דהא לא דמוקי לה למטה מי' לא תני כיצד:

(2) ה ז סקד

צאה
 בלה
 ר'
 אינו
 אכה
 אכת
 אשו
 אשה
 אבות
 מחול
 לקט
 וכלן
 ר"ה
 שום
 שום
 יביה
 פרינו
 גוטל
 שתי
 פורן
 לטלו
 יונק
 ללדו
 חשיב
 שות
 ינות
 תר
 דיעה
 ירשו
 הלע
 משום
 צירו
 נן ידו
 לא
 גליה
 הר"ב
 גלים
 דין
 הכי
 בתוכו

שכך

היתה עבודת הלויים והואלה מלאכה גרועה היא ולפיכך הוצרך למצוא הוסטה דתולדה היא שהיתה במשכן מ' ריש מקלטין ועיין מ"ש סס :

ג בכותל פי בפני הכותל וכן לשון רש"י והמגיד פי"ד

ועיין משנה ג' פ' בתרא דעירובין :

הצדק בארץ ד"א חייב :

מסקינן ברש"י פירקין

לכל דאמו' ברשו' הרבים גמרא

גמירי לה : ד רדקא מיס :

פירש הר"ב שאינם גבוהים מן

הארץ וכו' וכן בפירש הרמב"ם

אבל המכונן שאינם עמוקים

ובמ"ש הר"ב בסמוך והוא לשון

רש"י והרמב"ם בחיבורו

ספ"ד כתב אם אין בעמקו וכו'

ומ"ש הר"ב שהוא מלא רפש

וגיט עיין מ"ש בזה בס"ד בכוף

פרקו דמסכת פרה :

ובמה הוא רקק מים פחות

מ' טפחים פירש

הר"ב דנימא אכתי ר"ה הוא ולא

נעשה כרמלית דאף על גב דעד

עשרה כרמלית ולמעלה מקום

פטור כדכתב הר"ב במשנה א'

הא ק"ל כמ"ד בסוגיא אמתני'

דלקמן דמאי ארעא סמוכת' היא

ומשפת מיהא משקינן לה :

רקק מים פיר' הר"ב האי

דכפליה כו' לאשמעינן

דאפי' רקק רחב ארבעה כו'

אוקימתא דאביי וצריך לי עיון

דבמשנה א' כתב הר"ן דחריזשים בו ארבע על ארבע פחות מ'

שהוא כרמלית והן דברי הרמב"ם בספ"ד והכא שיש בו מים עם

רשש וגיט והוה רשות הרבים ואע"ג דהכא תנן ור"ה מהלכת

בו הא לעיל פתחא קאמר ואפשר לי לתור דרקק מים מן הכת'

יש במדרשו מכל לד שיפוט וזה להלך בחוכו אבל חריץ מן

הסתם אין לו שיפוט כל כך ולפיכך אין ר"ה מהלכת בו :

ה במגל' מלין מוז לו פי' הר"ב ע"י עירוב וכתבו בחסו'

דהא קמ"ל דמהני העירוב בסמיכות [אע"פ

שאינו קבועות] סס דס"ד כיון שאין עתידות להיות קבועות סס

לא יכני עירוב קמ"ל דמהני : שמוקפות עיין מ"ש בס"ד

במשנה פ"ד דתרומות :

ו קלטה

הלך על ידי הדחק שמה הלך : ד מן הים ליבשה מכרמלית לר"ה :

הן של שני בני אדם משלטים ע"י ערוב דהוה להו כשתי חצרות : מוקפות סמוכות זו לזו כמו אין מקיפין בבוטני : אין משלטינן

תו לזו דכי מפרשי מהדדי כרמלית מפסקת ביניהן ובעל הערוב :

והזורק פטור שכך היתה עבודת הלויים

שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים

מושיטין הקרשים מוז לזו אבל לא זורקין :

"חוליות הבורוסלע שהן גבוהים עשרה

ורחבן ארבעה הניטל מה והנותן על גבן

חייב פחות מכן פטור : ד' הזורק ארבע אמו'

בכותל למעלה מעשרה טפחים זורק

באיר למטה מעשרה טפחי' זורק בארץ :

הזורק בארץ ארבע אמות חייב זרק להודך

ארבע אמות ונתגלגל חוץ לארבע אמות

פטור חוץ לארבע אמות ונתגלגל לרדוך

ארבע אמות חייב : ד' הזורק בים ד' אמות

פטור אם היה רקק מים רשות הרבים

מהלכת בו הזורק לחוכו ארבע אמו' חייב

ובמה הוא רקק מים פחות כ"י טפחים :

רקק מיב ורשות הרבים מהלכת בו הזורק

בתוכו ארבע אמות חייב : ד' הזורק בן

הים ליבשה ומן היבשה לים ומן הים לספינה

ומן הספינה לים ומן הספינה לחבירתה

פטור ספינות קשורות זו בזו מטלטלין מוז

לזו אם אינן קשורות אע"פ שמוקפות אין

מטלטלין מוז לזו : ו הזורק

לא חזרי' דעובי' הדבילה ממעט כד"א ואין כאן מתחלת ד' לסוף

ד' דכיון שאינו מטלטל את הדבילה בכותל אין עביה מומעט

כלום : ונהגלגל חוץ לד' פטור שהרי לא נתכוין לזרוקה של

חייב : ונתגלגל לתוך ד' חייב : והוא דנה משהו חוץ לד' א'

קודם שנתגלגל לפניו : ד' הזורק בים מתחלת ד' לסוף ד'

פטור דכרמלית הוא : רקק מים מתחלת ד' לסוף ד' ויש

בהם רפש וגיט נקראים רקק : ור"ה מהלכת בו שרבי' מהלכי'

בו : וכמה הוא רקק כמה הוא עמקו דנימא אכתי ר"ה הוא ולא

נעשה כרמלית : רקק מים ור"ה מהלכת בו האי דכפליה

תנא למלתי' לאשמעינן דאפי' רקק רחב ארבעה הוהיל והוא

פחות מעשרה דון כר"ה וכפל גמי ורשות הרבים מהלכת בו

לאשמעינן דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

למשמעין דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק

א כ"ג
ב ק"ו : ג
ד ק"ח : ט
ה ט"ו : י
ו כ"ג : יג
ז ט"ו : יד
ח כ"ג : טו
ט ט"ו : טז
י כ"ג : יז
יא ט"ו : יח
יב כ"ג : יט
יג ט"ו : כ
יד כ"ג : כא
טו ט"ו : כב
טז כ"ג : כג
יז ט"ו : כד
יח כ"ג : כה
יט ט"ו : כו
כ כ"ג : כז
כא ט"ו : כח
כב כ"ג : כט
כג ט"ו : ל

ו הורק בשבת בשוגג וזכר שהוא שבת לאחר שיצאת האבן מתחת ידו קודם שתנוח אפילו לא קלטה אחר אלא שנתה כדרכה פטור דהכי תנן לקמן עד שתהא תחלתו וסופן בשגגה והא"י תחלתו בשגגה וסופו מויד האיל וזכר שהוא שבת קודם שתנוח ומתניתא הכי מפרשא

ו הורק וזכר לאחר שיצאת מידו קלטה אחר קלטה בלב או שנשרפה פטור זרק לעשות חבורה בין באדם בין בבחמ' וזכר עד שלא געשה חבורה פטור זה הכלל כל חייבי חטאת אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה תחלתן שגגה וסופן וזון תחלתן וזון וסופן שגגה פטורין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה :

פרק יב הבונה כמה יבנה ויהא חייב הבונה כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש ובמעצד

מלאכות כמה יבנה ויהא חייב כל שהוא : מסתת מרבע אפ האבן או מחליקה ומתקנה הכל לפי מנהג המקום והיא תולדה דמכה בפטיש : והמכה בפטיש היא גמר מלאכה של חוצבי אבן לאחר שהכב האבן מן הכר סביב והדילה מכה עליה בפטיש מכה גדולה והיא מתפרקת ונפלת וכל הבומר מלאכה בשבת תולדה דמכה בפטיש היא : מעצד

וקלטה אחר לשון רש"י וכגון שנעקר מתקומו וקבל : קלטה כלב' צפ"ו דלא הוי הנחה דכעין מקום ד' לשון רש"י : ובש"ס דבי מכוון לה בתחלת זריקתו מחשבתו משוי ליה מקום : וכדתנן במשנה ד' פ"ג דכריתות :

פטור וכו' זה הכלל וכו' כתב הר"ב ומתניתין הכ'

מפרשא הורק וזכר וכו' אי נמי לא זכרו וכו' הא נחה וכו' בד"א וכו' וכך הם דברי הרמב"ם בפירושו : ואמר שזכר קושיא שיש במשנה דמתנן וזכר וכו' קלטה וכו' פטור משמע הא לא קלטה אחר אלא נחה אף על פי שזכר חייב והא תני סיפא חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה ולפיכך שיעור המשנה וכו' אכל דכריהם תמוהים להגיה כל כך כששאר דקלטה אחר ר"ל או קלטה אחר מתכנס

קושיאנו שפיר דהשתא וזכר ונחה פטור כמו הסיפא : וכן כי אמרינן בד"א בחזר ושכח וכו' אין לנו זריבין : תו לפרש דלא קלטה תנן אלא דוקא נזכר וקלטה אחר וכו' ודמיוק הא נזכר ונחה חייב הא מוקמינן לה בחזר ושכח : ובש"ס הכי נמי איתנהו תרי שטויי דרבא מתרץ למתני' דתרתיה קתני נזכר וכו' או שקלטה וכו' וזכרי מתרצה מתני' כדכתבינא ורב אשי קאזר

דמתני' לעולם חדא קתני ומתירא בד"א שחזר ושכח וכו' ואע"פ שדברי שניהם אמת להלכה : מ"מ בזמנה א"א לפרש שניה כאחת דאי תנן או שקלטה אחר וכו' אם כן מיירי בלא נזכר ודיוקא דהא נחה וכו' נמי בלא נזכר ולא קשיא ולא מידי אלא פשיט : שיהא חייב וינאי מהדר בד"א כשחזר ושכח ואין לא נזכר כלל איירי ונארישא דתנן וזכר ולא קלטה אחר אלא נחה לא מני לדיי כלל דהא בנחה איירי ואע"פ פטור תנן : ואין ספק שיש קצור בדבריהם ונתכוונו לכתוב שני פרושים הלוקים ואמאי דמוקמינן בחזר ושכח פירש"י דאשמועי' דאע"ג דנזכר והיא ליה ידיעה בנתיים מיחייב ואין ידיעה לחצי שיעור באין בידו להחזיר : ועיין ס"פ דלקמן : וזכרי נ"ל לתרץ דלהכי כפל התנא הלשון דעד שתהא תחלתו וסופן שגגה לומר שאם בסוף שגג אע"פ שידע בנתיים חייב וזוה נדע פירושה דמתני' ואע"ג דרב אשי קאמר חסורי מחסרה והכי קתני הא כתבו התוס' שאין זה ממש חסורי מחסרה דמשנה כמו שהיא שנויה יש לפרש כן וכו' ע"כ ולרבא כ"ס דכפל הלשון לאשמועי' הא ועיין בפ"ק דעדיות משנה ה' ופ"ג דמעילה משנה ד' והתו' כתבו דאין ר"י יודע לרבא דאמר תרתיה קתני אמאי תני הויא דחבורה כיון דתני הורק וזכר פטור ה"ג חבור' דמ"ש ע"כ ואני איני יודע מה יודע ר"י לרבא דאשי דהא ה"ג כיון דאשמועי' בזורק ונחה דפטור כשנזכר בנתיים ולא חזר ושכח ה"ג חבור' דמ"ש :

פרק יב הבונה

כתבו התוספת לריך ליתן טעם אמאי תני הבונה אחר זריקה והוא עכ"ל : ולי נראה לתת טעם דאח' שפירש דיני הוצאה דאיהי סיומא דאבות מלאכות רצה לשנות ולפרש מאי דסמך לה והוא מכה בפטיש ולפי שמכה בפטיש מעין מלאכת בנין הוא ומלאכת בנין שכיח טפי טובא הלכך נקט הבונה קודם מכה בפטיש : וכמ"ש בס"ד בשם התוס' ברפ"ק דמאי דשכיח טובא מקדים התנא לחנותו קודם : הבונה כל שהוא : מסקינן בש"ס שכן בה"ב שיש לו נקב בבירתו וסותמתו דכוותא גבי משכן שכן קרש שנפלה בו דרנא (תולעת) מטיף לתוכו אבר וסותמו : והבמסרת והנוכס בפטיש : פי' הר"ב והיא תולדה דמכה בפטיש : ומפרש בש"ס אימא המסתת המכה בפטיש ופירש"י והכי קאמר המסתת שהוא חייב משום מכה בפטיש חייב בש"ס : והבמכה בפטיש : פירש הר"ב היא גמר מלאכה של חוצבי אבן וכו' וכפירש"י (ועיין מ"ש בפ"ו סוף משנה ב' בש"ד) והקשו בתוס' דכנין של אבנים לא הוי במשכן ולא שביק תנא גמר מלאכה דכלים דהוה במשכן ונקט דאבן דלא הוה במשכן אלא נראה לר"י דהאי מכה בפטיש היינו מכוס אחרון שמכה על הכלי בשעת גמר מלאכה עכ"ל : ונ"ל לתרץ דברי רש"י שסובר דמשנתנו בזה לפרושי כיצד מתחייב האדם העושה כך וכך ובהווה עכשיו באתה המשנה לאשמועינן ויש לו ראייה שכן הוא ממאי דמפרשינן בש"ס גבי הבונה וכן גבי החורש דחזיא לכך וכך ודכותיה גבי משכן וכו' כמ"ש כל אחד במקומו בס"ד : ש"מ דלא סגי לש"ס לפרושי מלאכה שהיתה

בתשכן בלבד אלא דעיקר פירושא דמתניתין מאי דשכיחא
 א"ל דלא אלא שתייכוין על כל פנים למצוא כיוצא בו בתשכן
 וזה הוה ליה לרש"י לפרש גם כן :
ובמעצד פירש הר"ב קופין קטן ועיין פירוש אחר
 כס"פ בתרא דב"ק

א מנחת כז
 ב ק"מ ח"י ס"ה
 ג ע"ג ח"י ס"ה
 ד ק"מ ח"י ס"ה
 ה ע"ג ח"י ס"ה

מעצד * קופין קטן : והקודם * הנוקב : כל שהוא *
 אכלהו קאי אמתת ואיזה בפטים ובמעצד והקודם :
 ומלאכתו מתקיימת * שאין צריך להוסיף עליה : קורנם *
 מרטי"ל : סדן * אלקיוני"ל בלעז : מפני שהוא כמתקן
 ומלאכה * אף על פי שאינו מכה

על המלאכה אלא על הסדן מתקן
 הוא שכן מרדדי טסי משכן היו
 עושי' מכן על העט שלש הכחות
 ועל הסדן הכאה אחד להחליק
 הקורנם שלא יבקע העט שהוא
 דק ואין הלכה כר"ב שן גמליאל
 ב המנכס' תולש עשצירדעים
 מתוך טובים * פ"א חופר סביב
 עקרי הצמחים והוא מלאכ' מעין
 חרישה : מקרסם * קולץ ענפים
 יבשים מן האילן לתקנו : מורד *
 ורדים לחים חדשים של שנה זו
 ופעמים שהן מרובים ומתגדלים
 ומכחישים כח האילן וקולצין
 אותן ומנו : אס לתקן * את
 האילן או את הקרקע וקלצו

ובמעצד הקדחבל שהוא חייב זה הכלל
 כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת
 בשבת חייב רכי שמעון בן גמליאל אומר
 אף המכה בקורנם על הסדן בשעת
 מלאכה חייב מפני שהוא כמתקן
 מלאכה : ב החורש כל שהוא המנכש
 והמקרס והמורד כל שהוא חייב
 המלקט עצים אם לתקן כל שזן אם
 להיסק כדי לבשל ביצה קלה המלקט
 עשבים אם לתקן כל שהוא אם לבהמה
 במלא פי הגדי : ג הכותב באותיות בין
 בימינו בין בשמאלו "בין משמא" בין משני
 שמות בין משני סממניות בכל

מן המחובר : ביצה קלה * כגורגרות מביצה תרנגולת שהיא
 קלה להתפשט יותר משאר ביצים : ג בין בימינו בין בשמאלו *
 באדם שהוא זולט בשתי ידיו דאלו בשאר כל אדם כתיבת שמה
 אינה כתיבה : בין משמא אחד * שתיין אלפין : משני שמות *
 אלף בית : משני סממניות * אחד בדיו ואחד בסקרא * ואית
 ספרים דגרסי משני סממיות * כלומר משני סמני' כגון שכתבים
 א' לסימן אחד וב' לסימן שנים : בכל

פי' הר"ב שכן מרדדי טסין וכו' ס"ס (ועיין מ"ש כס"ד בס' מש"כ
 ב' פ"ז) ונריכוין אנו לומר שאף על פי שכן היו עושיין * מ"מ לא
 חשיב ליה לת"ק שיהא מלאכה בפני עצמה שיתחייב עליה
 העושה * אבל א"ל דת"ק ס"ל שלא היו עושיין כן * שא"א שיתקון
 במציאות והרי אנו רואים שכן עושיין הנפחין והם חרשי ברזל
 וכמ"ס הרמב"ם ואף רש"י כתב שכן ראה בעלי מטבעות
 שבמקומו עושיין כן ע"כ * ועיין מ"ש כס"ד במשנה ד' פרק עשירי
 ומ"ש הר"ב ואין הלכה כר"ב שן גמליאל עיין פ"ח דעירובין :

ב החורש אף על גב דלפוס סדרא דנקט עד השתא ה"ל להקדים לשנות הכותב דהוא גשנה סווד לבונה באבות מלאכות
 מ"מ הקדים החורש לפי שהוא הפך הבונה שזה ממלא גומא או מוסיף דבר על דבר זה חופר גומא או מחסר
 דבר ועוד דמייין צשיעורן דבונה וחורש שניהם בכל שהוא בד' ל"ל : בר שהוא * מפרש בש"ס דחזו לזרוע בתוכה גומא של
 דלעת וכתב רש"י דאף על גב דלענין הוצאה חנן ספ"ט זרע דילוועים שנים ה"מ לענין הוצאה דכי מסיק תרתי מסיק בהדדי שאינו
 זורע אחת לבדה אבל לענין חרישה כל גומא וגומא באפי נפשה עביד לה ע"כ * דכותה גבו משכן שכן ראוי לקלה אחד של סמנין *
והמקרסם והמורד * פי' הר"ב שניהם שניהם לחיקון אילן * וכתב הרמב"ם שחייב משום זורע :
המלקט עצים ומ' * וכתב הרמב"ם דלתקן הארץ משום חורש ונתקן האילן משום זורע ואם תאמר ליהסוק קראא מעמר *
 וכן כתב בקליטת עשבים : כרי לבשל ביצה קלה * עיין בפ' הר"ב במשנה ה' פ"ח ומשנה ה' פ"ט וגאן קינר :
 ג בין מב' סממניות * לגי' זו פי' הר"ב כגון שכתבין א' לסימן וא' וב' לסימן שנים וכן לשון הרמב"ם * וא"ת דהא מרישא
 שמעת לה הכותב ב' אותיות מב' שמות וי"ל דאוי מרישא ה"א דוקא שכתבין ביחד לזווגן שיהא מלה ומיביה אחת *
 כמו ב' אותיות שהיו במשכן לדעת איוו בן זוגו והיינו לייחד בזיווג * ומיביר היו נכתבין אצל כסכותב ב' אותיות לשני סימנין איו
 זיווגם עולה כלל ביחד אלא כל אחד הוא סימן בפני עצמו אימת לא לחייב שהרי לא כתב תיבה שלימה קשמע לן * וא"ל איפכא
 דה"א דהואיל וכותב לשם סימן באות אחת ותחייב שהרי נשלם * בו כוונתו לסימן שרובה דה קמ"לן שצריך כמו כן דוקא שנים *
 ועי"ל שלא תכווננו לא' וב' משם אלא בדוגמא נקטינא ומשתיב בשאר רישומין וסממיות קאמרה וכגון הסימנים שרגילין
 לעשות בהן

בכל לשון וכתב של כל אומה ואומה : משום רושם סימן שהיו עושין בקרשי הושטן מפני שמפרקים אותן ולכשיקיימוהו לא יחליפו סדר הקרשים ואת רבי יוכי למימר דאפי' לא כתב אלא שרשם שני רשימות בעלמא לסימן חייב ואין הלכה בר"י :

בכל לשון חייב אמר ר' יוסי לא השבו שתי אותיות אלא משום רושם שכדהו בותבין על קרשי המשכן לידע איזו בן זוגו אמר ר' מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון ושמואל נח מנחור דן מדניאל גר מגריאל : ד' הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב כתב בדיו כסם בסיקרא בקומוס ובקנקנתו ובכל דבר שהוא רושם על שני בותלי זויות ועל שני לוחי פנקס והן נהגין זה עם זה חייב הכותב על בשרו חייב המסרט על בשרו ר"א כהייב חמאתור יהושע (ס"א) וחכמים פוטרים) פטר : ה' כתב במשקין במי פירות באבק דרכים באבק הסופרים ובכל דבר שאינו מתקיים פטור לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפיקו כתב אות אחת סמו' לכתבוכתב על גבי כתב גתכין לכתוב חית וכתב שני זיינין אחד בארץ ואחד בקורה כתב על ב' בותלי הבית על שני דפי פנקס ואין נהגין זה עם זה פטור כתב אות אחת נוטריקון רבי יהושע בן בתיר' מחייב וחכמים פוטריין : ו' הכותב

מצינו שם קטן כלומר אף ע"פ שלא נגמר מלאכתו שנתכוון לכתוב תיבה גדולה וכתב מקצת האיל ואותו מקצת הויה תיבה ומתקיימת במקום אחר חייב וכן הלכה : ד' כסם אורפי' מנט בלעז : כסקרא : מין אבן שזובע אדום : בקומוס : מין עפר וזבועו שחו' פ"א שרף אילן גוי'א בלעז : בקנקנתוס : זא"ג בערבי ובלעז ודרא יאולו : ובכל דבר שהוא רושם לאתויי מים ששרו בהם עפנים גאלו' ש בלעז שהו' רושם שרשמו מתקיים : על ב' כותלי זויות אחת במזרח ואחת בצפון סמוכות זו לזו במקצוע : על ב' לוחי פנקס ספר שהחזיקו כותב בו שהזכור והע"ג דלאו על לוח אחד הן אם נהגין ונקריין זה עם זה כגון שכותבין על שני שפתי הלוחין הסמוכין זה לזה חייב : הכותב על בשרו בצדו' עש' והמסרט על בשרו בצדו' עש' צורת אותיות בצדו' ר' יהושע פטר' ואפי' הוציא דם לפי שאין דרך כתיבה בכך והלכה בר"י :

המספר ומאנשי הודו העתיקים : וז"ל המגיד צפי' א"ח מה"ש בשם רב האי גאון ב' סימניות שאינן אותיות ידוע בכתב שהן נקראים סמנין בעלמא כגון נגיין הפוכים דכתיבי גבי ויהי בגסוע במפורש בפרק כל כתבי עכ"ל :

שם משמעון וכו' וכתב הרמב"ם ואע"פ שמ"ס [זו] סתומה וזאת פתוח לא נחוש אלא הלשון וזה הדבר אמת לפי שלא נחוש לכוננו אלא בגמר מלאכה - הראיה אלו נתכוון לארוג בגד מעשרים אמה בשבת שלא יתא' חייב עד שיגמור העשרים אמה ויארז כל השבת ויהיה פטור זה שקר אלא משעה שיארזו שני חוטין יתחייב אע"פ שכונתו להשלים אריגת הצגד וזכה תדון בכל המלאכות עכ"ל ומבואר בצרייתא ועיין מ"ס צ"ד דרפי"ד :

ד' הכותב שתי אותיו' בהעלם אחד חייב לגופה לא צריכה דהא כבר תנן צ"ס דלעיל וזה הכלל כל חייבי חטאו' אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה אלא משום דכתי' למתני בסוף פירקן פלוגת דר"ג ורצנן בכותב בשתי העלמו' להכי תנא ברישא הכותב בהעלם אחד חייב : בהם כו' עיין משנה ב' פ"ג דמגילה ומ"ש שם צ"ד :

ורבי יהושע פטר' פי' הר"ב וכן הרמב"ם ואפי' הוציא דם ועיין בפירושם לרפי"ד ועוד דהכא לא מחייב רבי יהושע כיון שמחשבתו היתה למלאכה הכתיבה לא לחבול ולהוציא דם וכדתנן בסוף פרק ד' ממשכת כריתות : ה' אחד בארץ ואחד בקורה ר"ל כתב אות אחת בארץ ואחת בקורה הרמב"ם : כתב אות אחת נוטריקון פי' הר"ב כגון קו"ף קרבן וכו' שבעת הסכנה היו כותבין כן כדתנן במשנה י"א פ"ד ממשכת מעשר שני וזה בכל זמן ובכל מקום שהסכימו עליו אנשי מקום ההוא שיהיה אות פלוני סימן לתיבה פלוני סימן לתיבה פלונית ופירוש נוטריקון כתב התשבי כי בלשון יון ורומי קורין לסופר נוטאר' וכן פי' בערוך ודרך הסופרים לכתוב בקצרה לכן קורין לסימנים נוטריקון כלומר דרך סופרות בל"א קנליו"ש : ו' אחת

ה' במשקין שישחירין כמו מי תותים וכיוצא בהן : בני פירו' של כל שאר פירות : באבק דרכים כגון סרט באלבעז צורת אותיות על החול והאבק שבדרכים : באבק סופרים עפרורית של קסת הסופר : לאחר ידו על גבי ידו שאמו הקולמוס באצבעותיו והפך ידו וכתב : ובמרסקו הפרק האמצעי שבזרוע : אות אחת סמוך לכתב אלא אות כתוב' זיוג לה אחת והשלימה לשתיים : כתב על גב כתב העביר קולמוס על אותיו' הכתובות כבר וחדשום : וכתב שני זיינין - שלא נראה הגב של חית' אלא שני הרגלים נראה כאלו הם שני זיינין : על ב' כותלי הבית שאינן במקצוע : על שני דפי פנקס שעשוין עמודים עמודים וכתב אות אחת בעמוד זה ואות א' בעמוד זה ואינו יכול לקרבן אה"כ יתהוך מה שמפסיק ביניהן ותנא ברישא כותלי הבית המרוחקי' זה מזה והדר תנא דפי פנקס ולא זו אף זו קתי' : אות אחת על שם נוטריקון שעושה נקוד עליה

ומצינים מאותה האות תיבה שלימה כגון קו"ף קרבן מ"ס מעשר תי"ו תרומה : דבי יהושע בן בתיר' אומר חייב כיון שהכל עבדים מאותה האות היתה שלימה כאלו כתב אותיות של כל התיבה : וחכמים פוטריין שהרי לא כתב שתי אותיות והלכ' כחכמי' : ב' בשתי

א"ס הלכה
ב' קד'
ג' חיי' ס"ס הל' יו'
ד' ס"ס הלכה יו'
ה' ס"ס הלכה יו'
ו' קד' : חיי' ס"ס
ז' הל' ס"ס
ח' ס"ס
ט' חיי' ס"ס הל' יו'
י' ס"ס הלכה יו'

ואחת שחרית ואחת בין הערבים * פיהר"ב כיון דה"ל שבת בנתיים וכו' והשיא לי ממ"כ אי איירינן בזדון שבת ושגגת מלאכות הא מפרש"י ברפ"ז דאפי' ימים שבנתיים לא היו ידועה לחלק * ואי בזדון מלאכות ושגגת שבת הא לא אמרינן התם אלא ימים שבנתיים הווינן ידוע' שאי אפש' שלא שמע וכו' ומשמע דדוקא ימים דהיינו ששת ימים שבין שבת לשבת אבל משחרית לערבית לא ונדע דאלת"ה א"כ העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה ויודע עיקר שבת שאינו חייב אלא על כל שבת ושבת * הרי אתה יכול למצוא שיתחייב על כל שבת שמי חטאו' אם עשה שחרית וערבית

ר בשתי העלמות * לאחר שכתב אות אחת בשוגג נודע לו ששבר וחזר ונעלם ממנו ושגג וכתב אות שנייה בלדה : אחת בשחרית ואחת בין הערבים * כיון דהוי ליה שהות בנתיים כדי לידע הוה ליה בשתי העלמות : ר"ג מחייב * דסבר אין ידועה לחצי שיעור לחלוק שלא יצטרף עמו החצי האחר : וחכמי' פוטרינן * דסברו הידועה שבין שני חצי שיעור מחלקה ביניהם ולא נעשה כאלו היו שני חצאי שיעור בהעלם אחת והלכה כחכמים :

ו' הכותב שתי אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת בין הערבים רבנן גמלי' מחייב * וחכמים פוטרינן :

פרק יג רבי * אליעזר אומר האורג שלש' חוטין בתחלה ואחת על

האריג חייב * וחכמים אומרים בין בתחלה בין בסוף שיעורו שני חוטין : ב' העושה שתי בתי גירין בגירין בקירוס

וכתו' הקשו דה"ל לפרש שיעור שהות כלומר דשחרית ובין הערבים אינו שיעור מפורש ועוד הקשו מש"ס דהתם וכתבו דנראה דמייירי שידע בנתיי' ואחת שחרית ואחת ערבית נקט לרבותא דאע"ג דיז עס הידועה הפסק ושהות גדול בנתיים מחייב ר"ג ע"כ : רבן גמליאל מחייב פיהר"ב דסבר אין ידועה וכו' ש"ס וכתבו התו' נראה דטעמו משום דכתיב

פרק יג רבי * אליעזר אומר האורג ב' חוטין בתחלה * אם זו תחלת אריגתו של בגד אינו חייב עד שיארוג ב' חוטין ואם הוסיף הוא על הארוג שיעורו בלחית דמצרף עס השאר ואין הלכה כר"א : ב' שתי בתי גירין שנתן שני חוטין של שתי בניר שקורין ליז"ש : בגירוס * מפרש בש"ס שמרכיב שני פעמים [כל] חוט של שתי בניר ובפעם השלישית מרכיבו על חוט המורכב על הקנה : בקירוס

חוטין בתחלה * אם זו תחלת אריגתו של בגד אינו חייב עד שיארוג ב' חוטין ואם הוסיף הוא על הארוג שיעורו בלחית דמצרף עס השאר ואין הלכה כר"א : ב' שתי בתי גירין שנתן שני חוטין של שתי בניר שקורין ליז"ש : בגירוס * מפרש בש"ס שמרכיב שני פעמים [כל] חוט של שתי בניר ובפעם השלישית מרכיבו על חוט המורכב על הקנה : בקירוס

ויקרא ד' או הודע אליו חטאתו ודיעת חטאת הוא דשמה ידועה אבל ידועה דלאו חטאת לאו שמה ידועה :

וחכמים פוטרינן * עיין מ"ש בס"ד בס"פ דלעיל :

פרק יג האורג

מסוס דדמיון בשיעורא דכותב בשתי אותיות חייב וכן אורג בשתי * ואף ר"א ס"ל בשתיים אלא דמחלק בין אלימי לקטיני כדאיתא בש"ס עוד עיין בכריתות פ"ד משנה ב' ומסוס דבאורג איכא פלוגתא הקדים לשניה קודם העושה שתי בתי גירין כדי לסמוכו לאיך דלית בהו פלוגתא ושיעורן נמי בשנים : ואחת על האריג * ומתניתין ה' דפ"ז בתבארי' א' סמוך לכתב דלא כר"א כדאיתא התם בש"ס ועיין במשנה ב' פ"ד דכריתות : ב' בגירין כתב הר"ב מפרש בש"ס שמרכיב שני פעמים כל חוט של שתי כו' וז"ל הש"ס תאי בגירין אמר אביי תרתי בני נירא וחדא בנירא ופירש"י שני פעמים מרכיב כל חוט של שתי בבת נירא דהיינו שקורין ליז"ש ופעם שלישיית מרכיבו על חוט שקורין ליז"ש המורכב על הקנה ע"כ ולא יוכלתי לעמוד על הפי' הזה מפני שכשרציתי להבי' בקשתי לראות מלאכת האורג כיצד היא וכשראיתיו לא מצאתיו באופן שיכולתי ליישב בו את הפי' הזה ואימנתי ויכולתי להסכים דברי אביי עם אופני כלי האריג' שראיתי בענין אחר מהפי' הזה וזהו בהקדים מה ששנינו ברפ"ז כ"א אמסכת כלים הנוגע בטובד העליון ובטובד בנירים ובקירוס והכובדים פי' הר"ב שס שהם שני עלים עגולים הא' סמוך לו אשר עליו יורכך הבגד הנארג אחת לאח' והוא הנקר' העליון והב' הוא אשר עליו כרוך השתי אשר יהי נארג והוא הנקר' התחתון והנירים הם חוטין הארוגין על הקנה ובעבורן מגביהין קלת החוטין ועושין דרך שילך בו הארג בחוט (זה הלשון תקנתיו לעיל פ"ז משנה ב') וקירוס מסרק שבו מכיס על האריגה ומחברים החוטין ע"כ והנה הגירין שהם חוטין בו' הנה הנס עשוים באופן זה שתלויים סמוכים ותכופים וכפולים בקנה ולמטה בקלותם הם גם כן כפולים על קנה מלמטה וכמו שפירש"י והר"ב שיער שקורין ליז"ש כפ' פי' הר"ב כ"כ בשקלים פ"ח משנה ה' על נימין והתם כפולים עד כ"ד לכך כן נמי על שם כפילותם נקראים גירין והנה שני חוטין הם סמוכין קשורים יחד בסמוך לשלישותם ממעל וכן עוד קשר בקלת ריוח מהקשר של מעלה ונמצא שבין כל אלו שני שתי הולך בין הריווחים וחוט אחד בין הקשרים עד גמירא כל רוחב חוטי שתי הולך בבין שני הקשרים הנזכרים וכן כל חוט לזה כדי שכל חוט שביניים בין הריווחים של האחד הולך בשני בין הקשרים והחוט שהולך בראשון בין הקשרים הולך בשני בין הריווחים וע"י כך יעלה זה הזוט וירד זה ויבא הערב כו' כמ"ש בשם הערוך לעיל פ"ז והקירוס דתנן התם שהוא כעין מסרק עשוי מעצים דקים סמוכים : ואז זה לזה רק קלת ריוח ביניהם בכדי חוט ומחברים למעלה ולמטה ע"י קנה דק וכל חוטי השתי הולכים בין הריווחים * ותנא הא דאמר אביי תרתי בני נירא וחדא בנירא נ"ל דהני תרתי שהם סמוכים ועשוים מן חוטי קשרים באמצעיתן

ויש

יש בין שני קשרים ריוח מה קרוים בי נירא שהוא כמו בתי נירין בלשון הקדש כדאמרינן בי פלינא בי נשא והלכך השלישי שאין בו
 כמו בתים קראו אבוי נירא שהרי הוא כדמות נירא אף על פי שאינו מחוטין הנקראים ליני"ס ומהא משנתנו כאלו שנויה העושה
 בשתי בתי נירין ובנירין ואין כל כך תימה שבמסנת כלים קורא קירום מה שקורא כאן נירין שהרי יש לכלי זה השלישי שתי מלאכה
 שה תי עובר בתיכו כמו שעובר בשתי נירין הקודמין וגם בו מכין ומחברי' הארוג לכן יתכן גם כן שיהיה לו שתי שמות כל שם

א ענ' קו"פ
 סס פ"י הל"ס
 כ סס הלכה י
 קה תי"ע א'
 ס סלכה טו
 סס סלכה י"ט

על מלאכה אחת שעושים בו ועיין
 לקמן בסמוך :
 בקירום פירש הר"ב יריעה
 ארוגה כו' כך
 פירש הרמב"ם ובדבור דלעיל
 הראיתיד פירוש אחר מהר"ב
 והוא ג"כ מפירוש הרמב"ם
 רפכ"א דכלים ונ"ע טובא ובעיני
 נראה שזה עד מוכיח על מה

בקירום בנפה בכבררובסל חייב והתופר
 שתי תפירות והקורע על מנת לתפור
 שתי תפירות : ג' הקורע בחמתו ועל
 מתוכל המקלקלין פטורין והמקלקל
 על מנת לתקן שיערו כמתקן :
 ד שיעור

בקירום יריעה ארוגה מסיב
 של דקל : ג הקורע על מתו
 וכו' צמת שאינו חייב לקרוע
 עליו הוא דהוי מקלקל ופטור
 אבל על מת שחייב לקרוע עליו
 מתקן הוא וחייב : וצמתו וכל
 המקלקלים פטורין : הא מתני'
 אדמי' לה והלכה שהקורע בחמתו

חייב שאף על פי שמהלקל הוא אצל הבגד מתקן הוא אצל יצרו
 ודעתו מתישבת עליו בכך : ד המלבן

בכלים בענין אחר ועוד קשיא לי דהרמב"ם בחבורו פרק ט' מה"ש לא העתיק לקירום והיה כ"ל גם כן שזו ראייה לפירוש שלי בכלן
 דבנירין השנוי פה היא הקירום שלשם אצל אל"ל דל"ג כאן בקירום דהא רב יודא מפרש בש"ס מאי קירום ודוחק לומר דאף לזה
 ל"ג ועוד קשה על הרמב"ם שהסופק שבכה ואריגת חבלים ואין נראה לי שיהיה זה הפירוש שעל מצבייתא שאמר רב יודא על קירוע
 ועיין עוד ברפ"א דכלים ותמיהני שהראב"ד והמגיד והכ"מ כולם לא העירו בכל זה : בנפה ובכברה ובסל פירש"
 הקך לאו נירין ממש אלא משרשר ומרכיב חוט אחד בשתי למטה ואחד מלמעלה ומעמיד השתי בכן כתקנו ע"כ :

והתופר וכו' : משום דבעינן למתני הקורע בחמתו וכו' משום הכי קתני התופר וכו' אף על גב דכבר תנא לה
 באבות מלאכות : ש"ס : ג הקורע על מתו פ"י הר"ב אבל על מת שחייב לקרוע עליו מתקן הוא
 ש"ס ודקתני מתו שמוטל עליו לקברו אבל לא להתאבל ולקרוע שאינו מאותן האמורים בפרשת אמור : וכתב הרמב"ם שהקורע
 על מתו שחייב לקרוע חייב משום דדעתו מתישבת וחמו מתפטר וכו' וכ"כ גם כן בחבורו פרק עשירי ולכאורה קשה לומר כן
 דלדבריו דכשהוא קורע על המת : משך חמתו בכך ודבר זה נראה שאסור שהרי משנה שלימה שנינו בסוף ברכות חייב אדם
 לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה : ופירשו בשמחה ובלב טוב ולכבוש כעסו ועוד דא"כ כשקורע על המת שאינו חייב
 להתאבל עליו ומשך נמי חמתו בקריעתו : אלא שכל זה יש לדחות דמאי דאמרן שדבר זה אסור לא קשיא ולא מידי דש"ס
 העלו דמקורע בגדיו בחמתו הוא צעניך כעובד עכו"ם ואפילו הכי לענין חיוב דשבת כבירה ליה להרמב"ם דחייב שהרי שיכך
 חמתו : ודמקום בש"ס למתניתין בקורע למרמי חמתו אלא שזה מותר : תירץ המגיד בפרק ח' מה"ש משום
 דמש"ע ליה דמתניתין דומיא דקריעת מת דשרי מיירי אבל לעולם לענין מלאכת שבת אפילו בדבר של איסור חייב כיון שמשך
 חמתו : ודקשיא א"ס כן אפי' על שאר המיתים נמי : יש לומר דכיון שלא חייבה התורה להתאבל אין כאן שיכך חמתו ולא
 צער שהתורה ירדה לסוף דעתן של הצריות שאין להם צער וחיימה כל כך בשאר מיתים כלל : ולפיכך פטרתה התורה מלקרוע
 ועל כל זה שכתבתילא נחה דעתי בכך לומר שעל ידי הקריעה דעתו מתישבת וכי לוו חכמים כן הפך משנתנו דחייב לברך כו' :
 ועוד ק"ל דלמה לא יתחייב בחמתו מטעם שנושה המזוה ומתקן חיוב המוטל עליו לקרוע ואף על פי שנושה מדרבנן היא כמ"ש
 המגיד בריש פרק ח' מהלכות אבל לא יהיה זה קל וגרוע ממה שנחשבו למשך חמתו וכי לא הוי תיקון יותר כשמוקים מה שיש עליו
 חובה מדרבנן וגזרו מיתה לשאינו קורע כמ"ש שם : מהתיקון שנושה במשך חמתו : וא"ת התורה שאסרה הקריעה על
 מתו בשבת לא נוכל לומר שאסרתה משום שחכמים צוו לקרוע : אלא מחמתה שאלת על זה דהתורה כשאסרה אסרה הקריעה
 דומיא דהוה במשכן כמפורש במשנה אבות מלאכות : אלא שאחרי שהחכמים צוו לקרוע על המת שחייב להתאבל עליהם
 אמרו ז"ל שהעושה כן בשבת יתחייב על הקריעה שנושה מלאכה בשבת שהרי מלאכת תיקון הוא עכשיו ועוד שהרי בש"ס תירצו
 כן אדתי מתו חייב דאיירי בניי שחייב לקרוע עליו ולא תירצו דקא עביד נחת רוח ליצרו אלא אדתי בחמתו חייב : ומיהו
 בתוספת דבור המתחיל הא רבי יהודה כו' פירשו בשם ר"י דתיקון מזה לא חשיב תיקון אלא כשמתקן גם דבר אחר מלבד
 המזוה : ולהכי הוי קריעה תיקון לפי שבקריעה מתקן את הבגד שיוכל ללבושו בכל שעה ואין בו חמוס ע"כ : הרי שסוברים
 שעל ידי הקריעה נסתלק חימומו : והחכמת שלמה הגיה תיבת ואין שג"ל ואית ולא נהירא לי לפי שכל לשונם זה לשון הקודש
 ויכתיבו בו תיבה אחת ארמית והיו יכולין לכתוב גם בלשון הקודש היינו לכתוב ויש ולכן נראה עם היות שאין דעת החכמים במזוה
 ר"י לשכך חמתו אלא שיקרע בטוב לב כשם שמברך על הטובה : מכל מקום האמת כך הוא ושעל ידי זה ומסתלק חמומו :

ושאר שקלים ורמשים כגון תולעים ומלונות ועקרבים החובל בהן פטור דאין להן עור: שלא לצורך פטור דאין במינן נאוד: מיה ועוף שברשותו הולדן פטור שהרי נאודים ועומדים הן והחובל בהן חייב דיש להן עור ואין החובל

חייב בכל הני דתנין במתניתין אלא בצריך לדם אבל אם לא חבל אלא לפזיה הא ק"ל כל המקלהים פטורים: ב אין עושין הלמי מי מלח מרובים שנותים לתוך ירקות שכובשין אותן להקיים: אבל עושין מי מלח מועטים כדי לטבל בהן פתו או לתוך התבשיל והלא הוא הלמי בין מרובה בין מועט כלומר אם המרובים אסורים אף המועטים אסורים דיאמרו מלאכה מרובה אסורה ומלאכה מועטת מותר אלא אלו ואלו אסורים מפני שהוא כמעבד ומתקן את האוכל היתן בתוכו

כדי שיהקיים: ואלו הן המתירים כותן שמן בתוך המים בתחלה קודם שיתן המלח או כותן שמן בתחלה לתוך המלח קודם שיתן את המים דהשמן מעכבו שאין המלח מתערב יפה עם המים ומתיש את כחו אבל לא יתן מים ומלח בתחלה ואחר כך את השמן דמשעה שנותן מים ומלח יחד הוא נראה כמעבד ואין הלכה כרבי יוסי: ג איזוב יון מין איזוב שגדל בין הקונים וממית התולעים שבמעט: שאינו מאכל בריאים ומוכחא מלתא דלרפואה אכיל ליה ואסור לאכלו בשבת גזירה שמה ישחוק סממנים דהוי תולד דטוחן: אבל אוכל

כמ"ש הרמב"ם ומ"ש הר"ב שאין החובל חייב אלא בצריך לדם הכי איתא בש"ס פרק דלעיל דף ק"ז ולפי שכתב החובל חייב משום מפרק ניחא שצריך לדם שיוציא כדי להאכיל לכלביו כדאיתא בש"ס אבל לפירוש שפרש משום נובע ואינו יוצא מאי להאכיל לכלביו

ושאר שקצים ורמשים החובל בהן פטור הצדן לצורך חייב שלא לצורך פטור חיה ועוף שברשותו הצדן ופטור והחובל בהן חייב: ב אין עושין הילמי בשבת אבל עושה הוא את מי המלח וטובל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל אמר רבי יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה ובין מועט ואי הן מי מלח המתירין נותן שמן בתחלה לתוך המים או לתוך המלח: ג אין אוכלין איזוב יון בשבת לפי שאינו מאכל בריאים אבל אוכל

דקאמרינן וגם רש"י כתב זה הפ"י וי"ל כגון שצריך וניחא ליה שיהיה לצבוע בצעורו ודנקט להאכיל לכלביו מלח מתרתינקט ועוד הא תניא בצרייתא נזרר הדם אף ע"פ שלא יצא אבל נראה דנזרר הדם דחייב לפי קמא משום דעכ"פ מפרק הוא אע"פ שלא יצא ולא נתקיימה כל מחשבתו ודומה זה לכותב שם משמנון שאע"פ שלא נתקיימה כל מחשבתו הרי עשה מלאכה ועיין מ"ש בס"ד במשנה ג' פ"ג ומ"ש הר"ב דק"ל כל

המקלקלים פטורי' לאו כללל הוא דהא אדחיייה לה במקצת כמ"ש בפ' דלעיל משנה ג': שלא לצורך פטור פי' הר"ב דאין במינן נאוד וכ"כ רש"י וכתבו התוספות שאינו נראה דאם כן אפי' לצורך נמי לפטור אלא יש לפרש דאפילו במינו ניצד פטור משום דהויא מלאכה שאין צריך לגופה ור"ת מחקו מן הפירושים ע"כ וכתב הר"ן דהכי ברש"י דאינו חייב אלא לצורך אלא שאותן מ' (שרצים) שאין דרכן להזיק ולפיכ' כל צידתן לצורך אבל שאר שקצים ורמשים שדרכן להזיק פעמים אדם נזן שלא לצורך והיינו כדי שלא יזיקו ומ"ה ת"י פלוגתא בסיפא ומתני' מניר"ש היא (דסבר מלאכה שא"צ לגופה פטור) והכי אוקי' בש"ס עכ"ד ותמה אני על הר"ב שהיה להם לכתוב ככאן דבבא זו דלא נהלכה וזכברו פרק עשירי גמרא שכתב דכל שמבינו נאוד בין לצורך בין שלא לצורך חייב חיה ועוף שברשותו פירש הר"ב שהרי נאודים וכ"כ רש"י ועיין במשנה ה' פ' דלעיל:

ב בין מרובה ובין מועט פי' הר"ב דיאמרו מלאכה מרובה אסורה מלאכה מועט מותר ה"ק רבי יוסי בצריי' ואל"ת דשפיר קאמר רבי יוסי ומאי מהדרי רבנן וי"ל דסבירא להו שאין לאסור משום מעבד אלא כשעושה כן בדבר העומד להתקיים כמו הכבשים דהשתא דמי לעיבוד אבל לצורך אכילה לשעתו לא דמי לעבוד כך למדתי מדברי הטור סימן שכ"א והרמב"ם כתב בחיבורו פכ"ב הלכה י' דמרובין אסור מפני שרואה כעושה מלאכה ממלאכת התבשיל ע"כ ויורה מסתבר פי' הר"ב וכפירש' דמשום מעבד אמרינן דהשתא ניחא דנקט גבי הכד אבל אי משום מצבל קשיא שה"ל לשנות דיני קשרים קודם לכן ואין נראה לפרש דלהרמב"ם רבי יוסי משום מעבד קאסר ומש"ה תני ליה הכא קודם ואלו קשרים דהו ל"פ אלא במרובה ומועט אבל מאיזה טעם שנאסר בהא ל"פ אלא טעמא דהרמב"ם שאינו מפרש משום מעבד משום דליהו פוסק בפ"ה מה' שבת כרבא בפ' כלל גדול דאמר אין עיבוד באוכלין אצל רש"י והר"ב מפרשים אליביה דרבה בר רב הונא דסבר דמולח בישראל חייב משום מעבד וטעמא רבה איכא דהא רב אשי דאיהו מריה דש"ס מהדר למרובי להא דרבה בר רב הונא דלא קאמר אלא לאורחא כו' אבל בספר לחם חמודות בפ"ק דבילה נתתי פנים לדברי הרמב"ם וכחצתי דאף הרא"ש סובר כמותו: ג אין אוכלין איזוב יון כו' וטעמא משום טוחן כמ"ש הר"ב ומשום דאיירי במי מלח שהן עשויין ליתק האוכל ואינן דבר מאכל בעצמם נקט נמי להני שאינן מאכל ממש ואגבן נקט נמי אינך שיש בהן רפואה וכתב המגיד בפרק כ"א דכל אלו הדינין הן בצריא שאינו נוסף למשכב ולא חולה דהא תנן במשנה ו' פרק אחרון דיומא דחושב בגרונו מטילין לו סם בתוך

א חיי' מ"א פ"ג
שבת ופ"ה ס"ג
טו"ט פ"ה ס"ג
ש"ס פ"ג י"ב
ב ק"א
מתרתינקט ועוד הא תניא
ב פ"ג פ"ג
הה שבת טו"ט
ה"ט פ"ה ס"ג
ט"ו פ"ג
ה עירובין י"ד
ה חיי' וטו"ט
ס"ג
ק"ט
ס"ג

קושרת אשה מפתחי חלוקי כעין לשונות לכאן ולכאן וקושרי של ימין וצדקת שמאל ושל שמאל צדקת ימין דכיון דכל יומי שרי ליה לא דמי לקשר של קיימא ומוחר לכתחלה: סבכה מגבעת שעל הראש עשויה כעין רשת: פסיקא אזור רחב ומטוין תלויין בראשו לקשרו בהן:

"קושרת אשה מפתח חלוקה וחומי סבכה ושל פסיקא ורצועות מנעל וסנדל וגודות יין ושמן וקדרה של בשר ר"א בן יעקב אומר קושרין לפני הברהמה בשביל שלא תצא קושרין דלי בפסיקא אבל לא בחבל רבי יהודה מתיר בכל אמר רבי יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חיובין עליו: ג' מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים ומציעין את המטות מליל ישיבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום

וגודות יין של עור סדופסים פיהם וקושרין אותן ואע"ג דאית לה תרתי איסורי ולא אמרינן חד מנייהו בטולי מבטל לה והיו קשר של קיימא: וקדירה של בשר פעמים שקושר בה בגד סביב לפיה ואע"פ שיש לה דדיון שיכולין להוציא המרק מהן בלא היתר הקשר א"ה לא הוי קשר: קושרין לפני בהמה הכל ברוחב הפתח לנעול צנניה שלא תצא וכן הלכה: קושרים דלי בפסיקא על פי הדבור שיכיה קשור ותלוי שם דפסיקא לא מבטל ליה התם אבל לא בחבל דמבטל ליה והתם והיו קשר של קיימא: ר' יהודה מתיר לא התיר רבי יהודה אלא בחבל של גרדי שזריך לו למלאכתו ולא מבטל ליה התם ורצנן סברי אי שרית ליה חבל של גרדי יקשור נמי בשאר חבלים דחבל בחבל מחלק והלכה כחכמים: ג' מקפלין את הכלים: בגדים שפושטן מקפלין אפי' ארבעה וחמשה פעמים כדי להזור וללגשם בו ביום ולא שנו אלא באדם א' אבל בשני בני אדם לא שגוראים כמתקנין ובאדם א' נמיו לא אמרן אלא בגדים חדשים שהם קשים ואינן ממהרים לקנוט אבל יטונים קפולן מתקנין טפי ומוחי כמתקנין ובחדשים נמיו לא אמרן אלא בלבושים אבל לבושים לא שהצבועים קפולן מתקנין ביותר ובלבושים נמיו לא אמרן אלא שאין לו בגדים אחרים להחליף אבל יש לו בגדים אחרים להחליף לכבוד שבת אסור לקפל: מיום

קושרת וכו'. פי' לכתחלה כמ"ש הר"ב והסורי מחסרי זה קראו הן המותרין לכתחלה הר"ן: קושרת אשה מפתחי חלוקה: ש"ס פשיטא לא צריכא דאית לה שני פתחים דהיינו אותן לשונות שפירש הר"ב ואם הייה מתרת אלא האחת יכולה לפשטה וללבושה בדוחק מ"ד חד מנייהו בטולי מבטל לה ותהיו קשר של קיימא וכיון דלא ידעי הי מנייהו תרווייהו לתסרי קמ"ל:

וחומי סבכה: ש"ס פשיטא לא צריכא דרביחא לה ואינו מהודק בראשה מ"ד משלף שלפה ליה מראשה כשהיא קשורה וה"ל קשר של קיימא קמ"ל דאשה חסה על שערך פן תנתק השער ומישרא שרי ליה: ושל פסיקא כתב רש"י איכא נמי לשנויי כה"ג מ"ד מחסה ליה דרך רגלה ויוצאה קמ"ל דלא עבדי הכי משום

צטעותא: ורצועות מנעל וסנדל: יש צ"ס הרבה צדדין מהן לחיוב מהן לפטור ומהן להיתר והרבה פירושים נאמרו בהן וצ"ח הרמב"ם בחבורו פרק עשורי שהמותרים הם שקושרים אותם על הרגל בשעת מלבוש שאלו ודאי אינן מעשה אומן ולא של קיימא:

וגודות של יין וכו'. כתב הר"ב ואף על גב דאית ליה תרתי איסורי פי' רש"י ובאחת מהן יכול להוציא יין וכל' אבל בדוחק וכן בקדירה של בשר וכמו שפי' בכל האחרים: רבי אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני הבהמה: ש"ס פשיטא לא צריכא דאית לה תרתי איסורי פירש"י שני חבלים קושר בראש הפתח זה למעלה מזה ל"א תרי איסורי שקושרן היום בשני צדי הפתח ולא היתה תלויה בה מאתמול מ"ד חד מנייהו בטולי מבטל ויוציאה בדוחק קמ"ל ומ"ש

הר"ב סכן הלכה מסיק בש"ס דלא פליג דהא דמי להנך דלעיל דפליג וכו': רבי יודא מתיר פי' הר"ב בחבל של גרדי: וכתב הרמב"ם שאין כלי הגרדי מוקפלין והכי איתא בש"ס וש"י צפי הר"ב צ"ס ג': בר"ל אמר רבי יהודה וכו' כתבו התוספת תימה אהיכא קאי אי אמלתיה קמייתא התם מתיר לגמרי והכא קתני אין חיובין עליו: משמע הא איסורא מיהו איכא וי"ל דה"ק כל שאינו של קיימא אין חיובין עליו והפילו ענין ולאפקי מדרבנן דאמרי ענין לאו היינו קשור א"כ אמאי דקתני בריש' אין חיובין עליה קאי רבי יהודה עכ"ל: ג' מקפלין את הכלים: משום דתנא לעיל קושרת אשה מפתח חלוקה וכו' שהם מתקנין בגדי האדם נקט לה נמיו להך שהם תקוני הבגדים: ואף על גב דלא הויין משום קשירה ולא נאסרו אלא משום דהיו כמתקנין ונא"כ ונא"כ שחברו עבילת כלים בנשנה ג' פ"ג דתרומות ובנשנה ב' פ"ב דביצה ולפי שהקפולן הוא מפני שמתרכנין מביבוס ומתקמטין כשאינן מוקפלין כמ"ש רש"י לכך סמכו הרמב"ם בפכ"ב וכן הטור בסי' ש"ב אלא דינין האסורי משום כיבוס ומשום סחיטה ואולי נמיו שסוברים שאסרו חכמים מטעם גזירה שמה יבא לידי כיבוס: אס נתיר דברים הצ"ח להפשות ע"י כיבוס וכן משמע קצת: ומציעין את המטות: העשות בגדים על המטות לישן עליהם והרבה יש כמו מטה מונעת וזו היא מלה עברית (בראשית פ"ט) יצונו עליה הרמב"ם:

וגם זה מאותן שכתבתי בפרק אחרון דביבוסים שנשנה בלישנה וכתב הרמב"ם שאין כלי הגרדי מוקפלין והכי איתא בש"ס וש"י קתני אין חיובין עליו: משמע הא איסורא מיהו איכא וי"ל דה"ק כל שאינו של קיימא אין חיובין עליו והפילו ענין ולאפקי מדרבנן דאמרי ענין לאו היינו קשור א"כ אמאי דקתני בריש' אין חיובין עליה קאי רבי יהודה עכ"ל: ג' מקפלין את הכלים: משום דתנא לעיל קושרת אשה מפתח חלוקה וכו' שהם מתקנין בגדי האדם נקט לה נמיו להך שהם תקוני הבגדים: ואף על גב דלא הויין משום קשירה ולא נאסרו אלא משום דהיו כמתקנין ונא"כ ונא"כ שחברו עבילת כלים בנשנה ג' פ"ג דתרומות ובנשנה ב' פ"ב דביצה ולפי שהקפולן הוא מפני שמתרכנין מביבוס ומתקמטין כשאינן מוקפלין כמ"ש רש"י לכך סמכו הרמב"ם בפכ"ב וכן הטור בסי' ש"ב אלא דינין האסורי משום כיבוס ומשום סחיטה ואולי נמיו שסוברים שאסרו חכמים מטעם גזירה שמה יבא לידי כיבוס: אס נתיר דברים הצ"ח להפשות ע"י כיבוס וכן משמע קצת: ומציעין את המטות: העשות בגדים על המטות לישן עליהם והרבה יש כמו מטה מונעת וזו היא מלה עברית (בראשית פ"ט) יצונו עליה הרמב"ם:

מילולי שבת עיין מ"ש ב"ד במשנה ג' פ"ח דתרומות:

אשם הלכה ג
כ פ"ג
פס"י ית
פ"י ס"ס טו"ג
ס"ס פ"ג
כ"ס פ"ג
ר ק"ג

דמהפקרא קא זכי ומה שהציל ידיה הוי מ"מ לא ניחא ליה
לדעתיה מאחרים דידיע דעל כרחיה אפקריה ובחנם נמי לא
ניחא ליה דלערח הילכך שקיל אגריה : ד ולשם הוא מוצ' .
לתנא קמא לחצר המעורבת ולבן בתירא אפילו לחצר שאינה

מעורב : כלי תשמישו שצריכים
לו לאותו היום לסעודה : י"ח
כלים : שהוא רגיל ללבוש בחול
בבת א' ותו לא ולא הן הסרב
העליון ומלבוש שממלאין אותו
מוך וזמר גפן בין תפירה
לתפירה שקורין בערבי
מחשי"א וחגור רחב שחוגר
ממעל למדיו ובגד צר וקצר
שקורין בלע"ז גוני"א וחלוק
שלוש על צדו שקורין
קניז"א וחגור שחוגרים עליו
וכובע שצראשן ומצנפת ושני
מנעלים שברגליו ושני בתי
שוקים ושני ידיים שמלבישים
אותם על הידים ומכסים בהן
הזרועות עד האצילים ושני
רדידים שמתנגב בהן וטל'
קטן שמכסה בו ראשו וכתפי
וסודר שבצוארו ותלויון שני

ראשו לפניו וקורין לו בערבי שי"ד : בואו והצילו עמי .
שכסם שהוא מגיל כך הם מילים . אבל לעיל אמר בואו והצילו
לכם שפעמים שהוא יציל יותר ממה שהם יכולים להציל
פגון שהוא לא סעדי והן סעדו או איפכא : ה שידה .
העשויה כמין ארון : תיבה . קטנה של שולחני : ומגדל .
ארמרי"א בלע"ז . ובערבי מנשא"ר . ושלשתן של עץ : מפני
שהוא מוהרד' . ואין האור נאחזת בו ומציל על כלי עץ שלא
ישרף : בין מלאים : מים : שאין יכולין לקבל את האור .
מפני שהדשים הם וסדר ר"ג גרם כבוי אסור אפילו במקום
הפסד ממוון ואין הלכה כר"י : ו אין אומרים לו כבה .
דאמירה לעכו"ם שבות : ואל תכבה . אין צריך למחות בידו
אלא יניחנו

אומר אף לשאינה מעורבת : ד" ולשם
מוציא כל כלי תשמישו ולובש כל מה
שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף
רבי יוסי ואומר שמנה עשר כלים . וחזר
ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו
עמי : ה רבי שמעון בן גנס אומר פורסין
עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל
שאחו בהן את העור מפני שהוא מחרך
"ועושין מחיצה בכל הכלים בין מלאים בין
ריקנים בשביל שלא תעבור הרליקה רי
יוסי אומר בכלי חרס חדשים מלאין מים
לפני שאין יכולין לקבל את האור והן
מתבקעין ומכבין את הרליקה : ו עכ"ל
שבת לכבות אין אומרים לו כבה ואל
תכבה מפני שאין שבתתו עליהן אבל
קמן

בש"ס . ומ"ש צפי' הרמב"ם צאנשים חסידים איירי . הוא
טעות מן המעתיקים דבהדיא אמרינן בש"ס דחסיד אפילו
אגרא דשרי בשבתא כי האי גוונא לא שקיל דלא מקרי חסיד
אלא א"כ מוותר משלו ככל דבר שיש בו כדגוד עזירה ואף
ע"ג דלאו שר שבגמור הו' שהרי

לא התנה והתפקרא קא זכו :
ד רבי יוסי אומר י"ח כלים .
פי' הר"ב שהוא רגיל
ללבוש בחול . וטעמיה דא'
לביש טפי ונפיק דכו לר' הר
הוי משאוי ומש"ה אפי' לחצר
המעורבת אסור משום דכיון
דמטריד חיישין דלמא נפיק
דכו לר' הר"ב :
שמנה עשר כלים . כתב
הר"ב ושני בתי שוקי' .

א ק י
ער בין נספ
סס טע"ז
ב ג טסספ
י ק
ד ה ט"ח
ו ז ט"ט
ח ט"י
ט ט"כ
י ט"ל
יא ט"מ
יב ט"נ
יג ט"ס
יד ט"ז
טו ט"ח
טז ט"ט
יז ט"י
יח ט"כ
יט ט"ל
כ ט"מ

שאינן מחוברים כאחת כדרך
מלבושי האשכנזים וסביבותיהם
אבל הרמב"ם מנאן לחד מנא
ומסתבר כדכריו שכן הן מלבושי
אותן הארצות וכדרך מלבושי ארץ
פלוגי"א וכמונה מלבושים אחרים
ואין להאריך בהן . ומ"ש הר"ב
ושני בתי ידיים שמלבישים כו'

ומכסים בהן הזרועות כו' כתב הרמב"ם כי ארצם היתה
קרה וכו' . ובערך ארץ מצרים ששם נתישב הרמב"ם
הוא אומר . שכן א"י צפוני לארץ מצרים כנזכר הרבה פעמים
במקרא וראשונה בפרשת לך לך וכל שתי ארצות ששתיהן
לצפון מנטיית השמש אותה הארץ שהיא דרומית לשנייה הגיה
היא יותר חמה מהשנייה מפני קורבתא יותר לנטיית השמש .
ומפני כן אלו הארצות הם קרים יותר מא"י לפי שהם הרבה
יותר לצפון מא"י ואף בצל היא צפונית קצת לערך ארץ ישראל
ודרוזר ולבוש ומוציא . כתב הר"ן והא דלא שרינן הכי
באוכלין ומסקין משום דהתם כיון דבידו הוא מוציא
מתוך שאדם צול על ממונו אי שרינן ליה אתי לכבויו אבל
הכא כיון שאין אתה מתירו אלא דרך לבישה רמי אנפשיה
ומדכר ע"כ . ולכל הפוסקים לא דברי רבי יוסי בלבד הוא

אלא ד"ה מלבד להרמב"ם כפי מה שפירשנו בכ"מ שהן דברי ר"י בלבד .
קצת פנים מפרש"י מ"מ בספר מעדני מלך כתבתי שאין הכרח מפרש"י וט"ל אתאן ככ"ע :
בואו והצילו עמי . כתב הר"ב אכל לעיל אמר והצילו לכם שפעמים שהוא מציל יותר ממה שהם יכולים להציל וכו'
דהכי מפרש הר"ב נאחי דאתמר עלה דמתניתין גבי מזונות קתני לכם משום דלא קא חזי אלא מזון ג' סעודו אבל
גבי לבושים קתני עמי משום דקא חזי ליהל כולי יומא ר"ל דכיון דלא קא חזי אלא שלש סעודות אפשר שזה סעד א' או ב' וזה לא
סעד כלל או רק א' אבל מלבושים לכולי יומא חזו צדוה ונמצא שכולם שוים בהצלת מלבושים . והא דאמרן לעיל דמהפקר
קא זכו . לאו מטעמא דאמר והצילו לכם . אלא דזכו מן ההפקר כמציל מזוטו של ים ומשילתו של נהר ונקט דאומר לאחרים
שאף על פי שאמר להם כן על דעת שיצילו ולא יעכבו לעצמן שרי כמ"ש שם הר"ן :

ה פורסין עור של גדי . לפירוש רש"י שכתבתי בפ"ד דדוקא עורות של בהמה גסה מטלטלין דחזו לחוגא עלייהו מפרשים
התוספות דלעיל דהכא מיירי כשיחדו לישיב ולר"ת דאינו מחל' בין גס' לדק' . לעיל והכ' ביבשי' וכו' ט' אף בלחין :
ש דה כירס הר"ב העשוי כמין ארון עיין מ"ש במשנה ב' פי"ח דכלים : מפני שהוא מחרך . מודיע תולעת
פרישת העור וכו' רמב"ם :

ומפני

ו בפי שביחתו עליהן ולעיל ספ"ט כתבתי דק"ל קטן אוכל נבילות אין בית דין מצווין להפרישו מוקי לה בש"ס דהכא בקטן העושה לדעת אביו שידע שהביאנו נוח לאביו ועושה בשבילו ודמותיה בעכו"ס ואש"ה שרי דאף על גב דידע דנוח לישראל אפילו הכי אדעתא דנפשיה עבד ולהגות עמו שידע שלא יפסיד :

M דהא י"ג
ק"י ת"י פ"ב
ס"ט ט"ז פ"א
וסי' ג' פ"א
כ"ג דהנה
ב תמי
ג קט"ו
מ"ח פ"א פ"א
והנה ה"ג
ט"ז פ"א פ"א
ר"ע ט"ז פ"א
וסי' ג' פ"א
ספ"י י"ג

קטן שבא לכבוד אין שומעין לו מפני שביחתו עליהן : ו בפי קערה על גבי הגר בשביל שלא תאחז בקורה ועל צואה של קטן ועל עקרב שלא יתישך אמר רבי יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר הויששני לו מחטאת : ה עמים שהדליק את ההגר משתמש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור עשה עכו"ם כבש לירד בו יורד

ויכבד מפני שאין שביחת העכו"ם עליה דישראל אינו מזהר על שביחת העכו"ם כשאינו עבדו : ו בפי קערה של חרס על גבי הגר ובלבד שלא יכבד ואש"ס שנוטל מלי להגלות קורה שאינה נטלת בשבת הא אומיבנה מינה לרבי יצחק דאמר אין כלי כטל אלא לצורך דבר הנט' ושויה לה בצ"ר למוקמו של כלי דשרי לטלטלו לצורך מקומו ועל צוא' של קטן לאו צואה של נער קטן קאמר דהא גרף של רעי הוא ומותר לטלטלו ולהוציאו לאשפה אלא הכי קאמי' ועל צואה של תרגוליס מפני הקטן שלא יטמא ויתלכלך בה ובגון שצואה זו מונחת באשפ' שבחצר דלא רמיא קמי' ולא גרף של רעי הוא הילכך אין מותר לטלטלה ולהוציא אכל כוסין עליה קערה בשביל הקטן שלא יתלכלך : מעשה בא' כפיית

כלי על עקרב : בערב. סס מוקם : חושש אני לו מחטאת . דכיון שלא היה עקרב רץ אחריו חושש אני שמה תיב חטאת משום זידה ולענין פסק ההלכה אותן בעלי הארס שנושכין וממיתין ודאי כגון הנחשים השרפים וכלב שוטה מותר להרגין מיד כשיראה אותן ואפילו שאין רעים אחריו ואותן שאינן נושכין וממיתין ודאי אלא פעמים מומיתין ופעמים אינן ממיתין אם רעים אחריו מותר להרגן ואם אין רעים אחריו כופה עליהם כלי ואם דרסן והרגין לשי תויו מותר וללוד נחש מפני שרובה לנחק צו אסור : ה מילא מים מכור בר"ה : עושי' שרונה לנחק צו אסור : ה מילא מים מן הכפינה ליבשה ואיטרך תנא לאשמועינן רר ומים דאי תנא בר הוה אמינא נר הוא דשרי דליכא למגור שמה ירבה בשביל ישראל דבר לאחד נר למאה אכל מים דאיכא למיגור אסור ואי אשמועינן מים הוה אמינא מים הוא דבשביל ישראל אסור אכל נר חף ע"ג דבשביל ישראל כיון דאינו

על עקרב : בערב. סס מוקם : חושש אני לו מחטאת . דכיון שלא היה עקרב רץ אחריו חושש אני שמה תיב חטאת משום זידה ולענין פסק ההלכה אותן בעלי הארס שנושכין וממיתין ודאי כגון הנחשים השרפים וכלב שוטה מותר להרגין מיד כשיראה אותן ואפילו שאין רעים אחריו ואותן שאינן נושכין וממיתין ודאי אלא פעמים מומיתין ופעמים אינן ממיתין אם רעים אחריו מותר להרגן ואם אין רעים אחריו כופה עליהם כלי ואם דרסן והרגין לשי תויו מותר וללוד נחש מפני שרובה לנחק צו אסור : ה מילא מים מכור בר"ה : עושי' שרונה לנחק צו אסור : ה מילא מים מן הכפינה ליבשה ואיטרך תנא לאשמועינן רר ומים דאי תנא בר הוה אמינא נר הוא דשרי דליכא למגור שמה ירבה בשביל ישראל דבר לאחד נר למאה אכל מים דאיכא למיגור אסור ואי אשמועינן מים הוה אמינא מים הוא דבשביל ישראל אסור אכל נר חף ע"ג דבשביל ישראל כיון דאינו

ועל צואה של קטן . כתב הר"ב לאו צואה של נער קטן קאמר דהא גרף של רעי הוא וכו' אלא צואה של תרגוליס וכו' ובגון שמונה באשפה וכו' ולא גרף כו' . תימה דהשתא דאוקמה ליה במונח באשפה שבחצר דתו לא היו גרף של רעי לפי שאין זה מקום ישיב בני אדם ולא מומאום וכדכת' הרמב"ם . אם כן כי הוי נמי צואה של נער קטן כי מונח באשפה שבחצר להסר לטלטלו ולא לוקים למתניתין אלא באשפה שבחצר ולא נריכנא לאוקמה דשל תרגולין נמי . ובש"ס דצואה של קטן לעולם שרי לטלטלה ולפנותה מפני שראויה להאכילה לכלבים . ויש גירסא אחרת להפוסקים ולאותה גירסא אין חילוק בין צואה קטן לצואת תרגולין אלא להכי מוקמינן צואת תרגולין כיון שדרכה להיות בחצר אחרת שאדם מקנה להם מקום לא שרי לטלטל . משום גרף של רעי אלא מיהו בשביל שלא יתלכלך בה הקטן שהולך לשם לפעמים כופה עליה את הכלי אכל צואה של בני אדם שדרכה להיות בחצר שדרין בה כגון צואה של קטנים אין צריך לכפות עליה את הכלי אלא מותר לכבדה ולהוליכה לבית הכסא . ולג' או אפשר שנתכוון הר"ב זה לאו צואה של נער וכו' דרגיל להיות בחצר והלכך הוי גרף וכו' . אלא הכי קאמר ועל צואה של תרגולין וכו' שצואה זו מונחת וכו' שכן דרכה להיות מונחת כך :

וער

עקרב שלא תישך . כתב הר"ב וללוד נחש מפני שרונה לנחק צו אסור . וכ"כ הרמב"ם ומושתע דחובא לוב' וטעמא נראה לפי שהנחש מודברים שאינן צוין נלוד דאפילו לצורך פטור אכל אסור כדכתובנא ברפ"י ד' אכל תימה מדתנן בפ' צדעות ומשנה ה' דלוד נחש לרפואה חייב . ש"מ שהוא מותרים שיש צוין זידה ובתבתי לני' דבהו בין לצורך בין שלא לצורך חייב ולשון הרמב"ם בחיבורו פרק' בדבריים שיש צוין זידה דבין לצורך בין שלא לצורך או לשחק בהן חייב ולכך נראה דהאי אסור דנקטי לאו דוקא אלא ה"ה דחייב ועיין מ"ש במשנה ב' פ"ו מ"ח : ח מילא מים להשקות לבהמות . אורחא דמלתא נקט לפי שבמקום השקאת הבהמה מנזיזים שם ישראלים ועכו"ם אכל אה"ר דאפילו מילא מים בשביל ישראל עמנו אסור לישראל לשמות מהן דהא מ"מ אהנו ליה מעשיו שעל ידי מלאכתו של עכו"ם הוא יכול לשמות מהם צמקום הוה . הר"ן ור"י בוספת . ועיין במשנה ב' פ"ג דב"י :

על עקרב : בערב. סס מוקם : חושש אני לו מחטאת . דכיון שלא היה עקרב רץ אחריו חושש אני שמה תיב חטאת משום זידה ולענין פסק ההלכה אותן בעלי הארס שנושכין וממיתין ודאי כגון הנחשים השרפים וכלב שוטה מותר להרגין מיד כשיראה אותן ואפילו שאין רעים אחריו ואותן שאינן נושכין וממיתין ודאי אלא פעמים מומיתין ופעמים אינן ממיתין אם רעים אחריו מותר להרגן ואם אין רעים אחריו כופה עליהם כלי ואם דרסן והרגין לשי תויו מותר וללוד נחש מפני שרובה לנחק צו אסור : ה מילא מים מכור בר"ה : עושי' שרונה לנחק צו אסור : ה מילא מים מן הכפינה ליבשה ואיטרך תנא לאשמועינן רר ומים דאי תנא בר הוה אמינא נר הוא דשרי דליכא למגור שמה ירבה בשביל ישראל דבר לאחד נר למאה אכל מים דאיכא למיגור אסור ואי אשמועינן מים הוה אמינא מים הוא דבשביל ישראל אסור אכל נר חף ע"ג דבשביל ישראל כיון דאינו

א קכ"ה
 ב קכ"ו
 ג קכ"ז
 ד קכ"ח
 ה קכ"ט
 ו קל"א
 ז קל"ב
 ח קל"ג
 ט קל"ד
 י קל"ה
 י"א קל"ו
 י"ב קל"ז
 י"ג קל"ח
 י"ד קל"ט
 י"ה קל"י
 י"ו קל"יא
 י"ז קל"ב
 י"ח קל"ג
 י"ט קל"ד
 כ קל"ה

ו אם ממלאים בה פירש בקרויה ואינה נופלת פי' האבן וכן הוא חומר בפרשת ויאל והאבן הזאת :
 זמורה שהיא קשורה דשוב לא יבא לתקנה אבל אינה קשורה אף על פי שתקנה מבע"י ויש עליה תורת כלי לא כדמפרש בש"ס שמה יקטום דשמה למחר תהא לו ארוכה יותר מדאי ויקטמה ונמצא מתקן כלי :

ז וחכמים אומרים בין כך ובין כך פוקקין וכו' פי' הר"ב בין קשור ובין אינו קשור והלכה כחכמים :
 ועיין בפרק בתרא דעירובין משנה ח' וי"א שכתב דבעינן קשור בנגר הנגר ושם אפרש בס"ד ועיין מה שכתבנו בס"ד במשנה י"ב פרק דעירובין :
 ח במה דברים אמורים בביסוי קרקע פירש הר"ב בביסוי קרקעות ל"פ דאסור אי לית להו בית אחיזה פירש"י דהוי כזונה אי לאו דמוכחא בית אחיזה דילי' דלמשקל והדוקי עביד :
 פרק יח אפילו וחמש קופות פי' הר"ב לאו דוקא וכו' (ובגמרא) כדאמרי אינשי פירש"י חשבון קטן תחלה ואם יטרך יותר ויפס יותר כפי הכי איתא בש"ס לפי גירסת ספרים שלנו והתוספ' בפ' האומנין סוף דף ע"ט כתבו דלא שייך לשנויי דלא אהף זו קמני כיון דד' בכלל ה' אלא שמוסיף ע"כ ולי נראה במספר ד' וה' שכן מצינו דאורחא דתנא למתני הכי כדתנן לעיל פט"ו משנה ג' ובר פ"ג דיבמו' ומשנה ג' פי"א דכתבו' ורע"ד דב"ק ומשנה ע' וי' וריש פ"ב דבבא מצינא וברפ"ו דסנהדרין ובפ' בתרא דחולין ובספ"ב דפרה וכולהו מסתבר לי דמסרך סריך בתר תשלומי ד' וה' דפרק ז' דב"ק דהתם בדוקא ככתוב בתורת משה :

קופות בירושלמי מפרש כהא דתנין (בשקלים פ"ג) קופות של ג' סאים [תוספות] :
 אבל לא את האוצר כתב הר"ב דילמא אחי לאשוויי גומו' עיין משנה ז' פ"ב דביצה :
 ודמאי פי' הר"ב דחוי לעניים וכו' ואי בעי הוה מפיקר וכו' בש"ס איתא הכי ובתבו התוספת דה"מ למימ' כדלעיל בתרומ' כיון דחוי [לכהן] אלא כיון דאשכח טעמ' דאפילו לדידיה מני חוי אחר ובפרק כל שעה ובפרק ג' שאכלו אנטריך להאי טעמא ע"כ ובפ' בכל מערבין איטריך נמי להאי טעמא אליבא דסומכוס כמ"ש שם התוספ' דף ל"א ובתבו עוד שם דמשום הכי

מעין מלאכתן הראשונה : לזוק לחובן מקפה ענה דומיא דעסה מעורב : במים ולא פליגי אלא בנשרבו בשבת אבל נשרבו מערב שבת כ"ע מודו דנטלים אפי' אין עושין מעין מלאכתן הראשונה ואין הלכה כר"י : ה האבן שבקרויה דלעת יבשה וממלאים בה מים ומתוך שהיא קלה אינה שואבת אלא צפה ונותנין בה אבן להכבירה : אם ממלאין בקרויה ואין האבן נופלת שקדקוש יפה בפי הקרויה הוי כלי : ואם לאו : הרי היא כשאר אבנים ואין מטלטלים את הקרויה שנעשת בסים לאבן שנושאתה : זמורה שהיא קשורה לטפוח לפך קטן ששואבין בו מים מן הצור או מן המעיין ממלאים בו דשויב לפך זמורה כלי : ז פקק החלון בגון לוח ומסך או שאר כל דבר שקוטמין בו החלון : ותלוי שאינו עגור בארץ : ואם לאו אין שוקקין בו : שאם נגרר על גב קרקע כשהוא שומטו מעל הארץ לסתום בו מחוי כמוסיף על הבנין וסבר רבי אליעזר אין מוסיפין על אהל עראי בשבת : בין כך ובין כך בין קשור בין אינו קשור פוקקין בו האיל והיה מוכן מאתמוול

לכך דסברי רבנן מוסיפין על אהל עראי בשבת והלכ' כחכמי' :
 ח במה דברים אמורים בביסוי קרקעו' בש"ס קאמר דככסוי כלים כ"ע לא פליגי דשרי אע"ג דלית להו בית אחיזה ובכסוי קרקעו' כגון כסוי של בור ודות לא פליגי דאסור אי לית להו בית אחיזה כי פליגי בכסוי כלים המחוברים לקרקעו' מר סבר כקרקעו' דמיון ומר סבר לאו כקרקעו' דמיון והלכה כחכמים שהמחובר לקרקע הרי הוא כקרקע :
 פרק יח מפנין אס רריך למקומן להוסיב שם אורחין להסב בסעודה או תלמידים לשמוע הדרסה ודוקא לדבר מצוה שרי ולא חיישינן לשרחא בשבת : ארבע וחמש : לאו דוקא דאי בעי אפילו טובא נמי : אבל לא את האוצר כלומר ובלבד שלא יבמור את האוצר כלו עד שיגיע לקרקעיתו דלמא אחי לאשוויי גומות : מפנין תרומה טהורה זאפי' ישראל דלא חויא ליה ויכל לטלטל ולפנותה כיון דחויא לכהן : ודמאי דחוי לעניים כדספן מאכילין את העני' דמאי ואי בעי הוה מפיקר לנכסיה והוי עני וחוי ליה הסתא נמי חוי ליה : ומעשר ראשון שנטלה תרומתו שנטל ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה כגון שהקדים בן לוי ולקח המעשר בשבלין דעדין לא סלה עליה חוב' תרומה שאין הדגן חייב בתרומה גדולה עד שיתמרח בכרי וזה שהקדים ולקח המעשר בשבלין

מפנין מלאכתן שבירי עריבה לצוק לתוכן מקפה ושל זכובית לצוק להוכן שמן : ה האבן שבקרויה אם ממלאין בה ואינה נופלת וממלאין בהואם לאו אין ממלאין בה : זמורה שהיא קשורה בטפוח ממלאין בה בשבת : ז פקק החלון רבי אליעזר אומר בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בוואם לאו אין פיקקין בו וחכמים אימרים בין כך ובין כך פוקקין בו : ה כל ביסוי כלים שיש להם בית אחיזה נטלים בשבת אמר רבי יוסי ב"ד אבכסוי קרקע אבל בביסוי כלים בין כדובין כך נטלים בשבת :
 פרק יח מפנין אפילו ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה מפני האורחים ומפני בטול בית המדרש אבל לא את האוצר מפני תרומה טהורה ודמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו

בשבילן אינו מפריש אלא תרומת מעשר בלבד ומותר באכילה
אף על פי שלא הפרישו ממנה תרומה גדולה : ומעשר שני
והקדש שפדו ששדו אותן הבעלים ונתנו את הקרן ולא
נתנו את החומש ושמעין מהכא שהם פדויין והחומש היו

מלוה גבי בעלים : אבל לא את
הטבל ואפי' טבל דרבנן כגון
הזרוע בענין שאינו נקוב : ולא
את מעשר ראשון שלא נטלה
תרומתו : אם הקדים בן לוי
ולקח המעשר אחר שנתמחה
התבואה בכרי קודם שהפישו
ממנו תרומה גדולה והפריש
ממנו תרומת מעשר ולא הפריש
תרומה גדולה זהו מעשר ראשון
שלא נטלה תרומתו האומר
כאן שכיון שנתמחה בכרי
ונתחייבה בתרומה כשלוקח
המעשר ראשון אע"פ שפריש
ממנו תרומת מעשר כל זמן שלא
הפריש ממנו תרומה גדולה
טבל היו ואסור לטלטלו בשבת :
ולא מעשר שני והקדש שלא
נפדו כגון שפדו אבל לא
נפדו כהלכה כגון שפדה המעשר

שני על גרוטאות של כסף ואין מעשר שני נפדה אלא במעות
שיש עליהן זורה דכתיב (ברבים י"ד) וזרת הכסף בידך .
והקדש אינו נפדה בקרקע דכתיב (ויקרא כ"ו) ונתן את
הערכך ביום ההוא דבר הנתן מיד ליד : לוף מין קטנית
שאינו ראוי חי אפילו לבהמה ורמב"ם פירש מין ממיני הכללים:
לעורבים . כגון עשירים שמגדלים עורבים לגדולה ואין
הלכה כרשב"ג : ב חבילי אגודות זרדים ענפי האילן
לחיים שמורדין אותה למאכל בהמות : כופין את הסל לפני
האפרוחים ומטבל כלי מהיכנו לא היו שאין האפרוחים
עומדים עליו והאומר אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל
מוקי למתני בדרך לתקומו של כלי : שצרכה מן הבית :
דוחין אותה בידים : עד שתכנס ודוקא דוחין אבל לא
מדדין לפי שהתרנגולת מגבהת עצמה מן הארץ ונמצא שהוא
מטלטלה אבל אווזין ושאר עופות מדדין : מדדין עגלים .
אוחז בזוארו ובזדדיו גוררו ומשיעו ומנענע לו רגליו : והאשה
מדדה את בנה . אוחזתו בזרועיו מאחוריו והוא מניע רגליו
והולך : שנטל אחת ומניח אחת . כשהתינוק מניע את רגליו
מניח אחת ומגביה אחת : אבל

הכי משני הכא כמו כמו דמשני התם דאישפריך לשנויי הכי .
ועיין מ"ש בס"ד במשנה ה' פ"ג דסוכה : והקדש כתב
הר"ב אינו נפדה בקרקע דכתיב ונתן את הערכך וגו'
וברפ"ז דברכות כתב הר"ב דכתיב ונתן הכסף וגומר והכי
איתא בסוגיא דהתם ודהכא

ועיין מ"ש שם והרמב"ם
בברכות לא פי' כלום והכא
פירש כדכתב הר"ב ולא
מלאתי לדרשה זו בשום מקום
ובת"כ פר שם בחקותי ומעטים
קרקעות ומשקל הקדש
דמשמע דוקא כלעים ופדה
לרבות כו' והתוספת דהכא
הביאו ברייתא זו דת"כ ומסקי
שהיא עיקר דמונת תקשה
מטלטלין כמו לא וכתבו דמינו
איכא למדרש בכלל ופרט
וכלל ונתן כלל כסף פרט וקם
לו חזר וכלל כו' ועיין מ"ש
במשנה ח' פ"ח דברכות לענין
הדרשה דת"כ :
והתורב"ם פירשו הר"ב
בסוף משנה

ג' פ"ק דכלאים (ועיין לקמן בפ'
עשרים משנה ג' ועיין מ"ש בשם מהר"ם במשנה ד' פ"ק דטבול
יוס : אבל לא את הטבל . דטבל לכהן כמו לא חזי דאסור
לכהן לאכול מפירותיו בטבול כמו שפסק הרמב"ם בפ"א מה'
מעשרות : ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו . עיין
מ"ש בס"ד ברפ"ז דברכות בשם תלמידי ר"י : לוף במשנה
ב' פ"ה דשביעית כתב הר"ב לפי' הרמב"ם ולא זכר פירש"י
שכתב בכאן : רבי שמעון בן גמליאל מתיר מפני שהוא מאכל
עורבין ומ"ק דפליג משום דסבר דלא מטלטלין דבר שהוא
מאכל לחיה ולעוף כל היכא דליתנהו ברשותיה אלא אי"כ דרך
בני אדם לגדל אותן ומ"ש הר"ב דאין הלכה כרבי שמעון בן
גמליאל עיין במשנה ו' פ"ח דעירובין : ב אם התקינן
למאכל בהמה : משום דסתמיהו דהני להסקה קיימא בעי
בהו המנה כ"כ הר"ן . ומעתה מ"ש הר"ב שמורדין אותן
למאכל בהמות ר"ל לפעמים ולא מן הסתם : כופין את הסל
כו' כתב הר"ב והאומר אין כלי ניטל כו' . עיין מ"ש במשנה
ז' פרק י"ו :

דוחין אותה עיין מ"ש בס"ד בפסכ"ג : מדדין היא
מלה עברי' כמו (היל' פ"ב) אדס עד בית
אלהים רמב"ם :

מדדין עגלים וסייחים . למה שכתב הר"ב והכי איתא בברייתא דאווזין ושאר עופות מדדין . קשה דלחלק בעופות בין
תרנגולת לאווזין ושאר עופות . ואמאי החלק בין תרנגולין לעגלין וסייחין . ומיהו למה שפסק הר"ן לחלק בין
גדולים לקטנים דקטנים לא שרי לטלטלם אלא בחצר אבל לא ברה"ר . וגדולים אפי' ברה"ר שרי . ניחא דמתני ברה"ר
מיירי כתיב הר"ן מכא ספא דמדדה את בנה דמפרשינן בש"ס ברה"ר ומינה דעגלים וסייחים נמי אפי' ברה"ר . ולהכי תני
עגלים וסייחים ולא שאר עופות לאשמועינן דדוקא בגדולים שרינן ברה"ר . ובנוסח משנה בש"ס וכן בספר שלפנינו גרסי
במתני' עגלים וסייחים ברה"ר אבל ברי"ף וכן בנוסח משנה דוקא ל"ג ברה"ר :

א ב"מ ק"ב :
ב בקמ : חג
פ"י פכ"ט ס"ס
שבת ט"ז פ"ט
פ"ח ס"ה
ג ת"י פ"ט
ס"ט ט"ו ע"ט פ"י

אבל אם היה גורר אסור ולא תורגין חי נושא את אלמו (כדלעיל משנה ה' פ"י) כיון שהוא קטן כל כך שאינו הלא גורר ר"ן והאי אסור דתנן אפשר לי לומר דאסור וחייב קאמר דהא מחייב בחולה כשנשאו כמ"ס בר"פ דלקמן וע"ש דלתוספת נראה דדוקא בחולה ועיין מ"ס במשנה ו' פ"י:

א קמ"ג א
פ"ד ת"י
ט"ז ח"ה
ט"ז ס"ג א
תקנ"ג
ב ק"ג
ג ק"ג
ד ק"ג
ה ק"ג
ו ק"ג
ז ק"ג
ח ק"ג
ט ק"ג
י ק"ג
יא ק"ג
יב ק"ג
יג ק"ג
יד ק"ג
טו ק"ג
טז ק"ג
יז ק"ג
יח ק"ג
יט ק"ג
כ ק"ג

ג ומחללין עליה את השבת
בש"ס מכדי תני
ליה מילדין את האשה וקורין לה חכמה ממוקם למקום
ומחללין עליה את השבת לאתויי מאילא תתוי הא דת"ר אם היתה צריכה לנר חכמה מדלקת לה את הנר וכו' ומהכא שמעינן דכוגיא דש"ס ס"ל דאיכא איסור תחום מן התורה דאלת"ה מאי קשיא ליה לש"ס ומחללין לאתויי מאי הא ודאי דאיצטרך ליה דהא עד השתא לא שמעינן הלא דאין חוששין לאיסור תחומין ואינן הלא מד"ס הלא ודאי דאיכא כמי תחומין דמדאורייתא ולהכי שפיר מקשינן לאתויי מאי

וסייעתא לפסק הר"ק בש"ס דעירובין דלכ"ע משנים עשר מיל ומעלה לוקה עליהם ומדאורייתא ותיובתא לחולקיהו עליה וסבורים שאין שום איסור תחומין מדאורייתא ואפילו בכמה פרסאות דכשלא הוי תחומין מדאורייתא שפיר קא מקשה לאתויי מאי דא"ע"ג דאיסור תחומין אין בהן כרת וסקילה הלא מלהו בלבד כמ"ס הרמב"ם ברפכ"ו מה"ש שבת ס"ד דמקשן דה"ג דלא שרינן הלא לעשו דבר שיש בו מלקו' בלבד אבל איסור כרת וסקילה לא והיתרין תירוצן דלאתויי אף איסור כרת וסקילה קאתי הלא הוי תחומין דרבנן ונאי ס"ד דמקשן לאתויי מאי דהא בהדיא קתני ומחללין דמשמע איסור דאורייתא דעד השתא לא שמענו דרשאין י"ל וכל ר"כ מילה דוחין את השבת בש"ס פרק דלקמן דף קל"ב נפקא ליה מביים השמיני דה"מ לזכות ובשמיני ימול ור"א דר"פ דלקמן דאף מוכסרי מילה דוחה שבת מפיק מביים

אבל גורר אסור שנושא וכל מקום שאומר ר' יהודה אימתי במשנה לא בא לחלוק הלא לפרש דברי חכמים הילכך הלכתא כותיה: ג אין מילדין אין מושכין הולד מן הרחם ב"ט דאיכא טרחא יתירא: אבל מסעדין אוחוז את יולד שלא יפול לארץ: חכמה: מילדת

אבל אם היה גורר אסור: ג אין מילדין את הבחמה ביום טוב אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממוקם למקום ומחללין עליה את השבת וקורין את האשה חכמה וקורין את רבי יוסי אומר אף חותכין וכל צרכי מילה עושין בשבת:

פרקיט רבי אליעזר אומר אם לא הביאכלי מערב שבת מביאו בשבת מגולה ובסכנה מבסרו על פי עדים ועוד אמר רבי אליעזר מותרים עצים לעשות פחמין ולעשות (כ"א ל"ג ב"ה) ברזל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת ושאי אפשר לעשותה מערב שבת דוחה את השבת

ב עושין חותכין והלכה כר"י שחותכין אותו ומנקים אותו ונתנין עליו אבק הדם וכיוצא בו: וכל צרכי מילה עושין בשבת ולקמן באידך פרקא מפר' לצרכי מילה מאי ניהו: פרק י"ח רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי אומל למול אתה תניק: מביא בשבת מגולה להודיע שחזיבה מזהו וזו שמחללים עליה את השבת: ובסכנה שגורו שגור על המילה: מוכסה ע"פ עדים שיעידו שאומל של מזה הוא מביא ולא יחדוהו שהוא נושא שאר חפציו ולעשות בחול: כדי לעשות אומל למילה: כל מלאכה שאפשר לעשותה כגון מוכסרי מילה הואיל ואפשר לעשותה מע"ש אין דוחין את השבת ופליג אדר' אליעזר: שא"פ שר לעשותה מע"ש כגון מילה עלמו שאי אפשר לה לעשות דומה בשמיני דוחה שבת והלכה כר"ע:

ב קריאה: ממקום למקום ואין מושכין לאיסור תחומים: ומחללין עליה את השבת משעה שהיא יושבת על המשבר ומתחיל הדם להיות שותת עד כל ג' ימים אחר שילדה בין אמרה צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני מג' ועד ז' אמרה צריכה אני מחללין לא אמרה צריכה אני אין מחללין משבעה ועד שלשים אפי' אמרה צריכה אני אין מחללין אבל עושים צריכה על ידי גויס מפני שהיא בחולה שאין בו סכנה ודבר שאין בו סכנה עושין צריכה על ידי גוי: וקושרים העבור של ולד שהוא ארוך ואם לא יקשרוהו ויכרכוהו ינאז מעין אבל אין כורתין אותו בשבת לדברי ר"ק: ר' יוסי אומר אף

שחותכין אותו ומנקים אותו ונתנין עליו אבק הדם וכיוצא בו: וכל צרכי מילה עושין בשבת ולקמן באידך פרקא מפר' לצרכי מילה מאי ניהו: פרק י"ח רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי אומל למול אתה תניק: מביא בשבת מגולה להודיע שחזיבה מזהו וזו שמחללים עליה את השבת: ובסכנה שגורו שגור על המילה: מוכסה ע"פ עדים שיעידו שאומל של מזה הוא מביא ולא יחדוהו שהוא נושא שאר חפציו ולעשות בחול: כדי לעשות אומל למילה: כל מלאכה שאפשר לעשותה כגון מוכסרי מילה הואיל ואפשר לעשותה מע"ש אין דוחין את השבת ופליג אדר' אליעזר: שא"פ שר לעשותה מע"ש כגון מילה עלמו שאי אפשר לה לעשות דומה בשמיני דוחה שבת והלכה כר"ע:

למכסרין ומילה עלמה הלכה היא:

פרק י"ח א

לא הביא כלי פ"י הר"ב אומל למול את המיטה ומכיים רש"י וקאי אמתני' דפירקין דלעיל דסליק מיניה וכל צרכי מילה עושין בשבת: מ יא בשבת וכתבו התו' וה"ת וביאור התניק אלל כלי דהשתא ליכא איסור שבת כלל דהאי נושא את עלמו (כדלעיל פרק עשיר משנה ה') וי"ל דאחר המילה היה צריך להחזירו לאמו דקטן צריך לאמו הוא ואז הוא חולה והוי כפות דאינו נושא עלמו (ועיין ספ"ק דר"ה) וגם אמו מסוכנת ולא תוכל ללד אללו ועי"ל כיון דבקל יביא הכלי משיביא התנוק שרי ר"א למהר המזהו כדמוכח בש"ס וכו' ועיין במשנה ב' פרק דלעיל ובמשנה ב' פ"ד דסוכה ות"ש הר"ב מגולה להודיע כו' ש"ס: על פי עדים בש"ס איבעיא להו או עדים שנים או איחא וחד שראוי להעיד במקום אחר ואין להקשות דא"ה לתני ע"פ א' דאיצטרך לומר שהוא וחד יהיו עדים כשרים יחד במקום אחר [גמרא]: כלל אומר ר"ע ושניו בפסחים פ"ו משנה ב' ומשולש במנחות פ"א משנה ג' ועיין בפ"י משנה י"ג פרק בתרא דעירובין ובפ"י דפסחים ומ"ס במשנה ח' פרק בתרא דר"ה: ב עושין

שני ימים טובים של ראש השנה . עיין מ"ש כ"ד כס"ט טו :
 ו ואינו אוכל בתרומה . לקב"ה מה פסח אכור לערל .
 דכתיב ביה (שבות י"ב) וכל ערל לא יאכל בו :
 בל ולא פרע וכו' . היתה אחי אינסיך למתי האי כיון
 דכבר תנא דבשר החופה

שני ימים טובים של ראש השנה . דקדושה אחת הן ואין מילה
 שלא בזמנה דומה את יום טוב . השני של ראש השנה נימול
 ל"ב : עד שיבריא ויעברו עליו ו' ימים שלמים תפת לעת
 מיום שהבריא ואח"כ מלין אותו : ו' ימים . כמין נימין של בשר
 שנסאר מן הערלה : עטרה היא

אח"כ רוב עטרה מעבד המילה
 וכו' לא פרע עדיין רוב עטרה
 מוכסה : תוספת . ודבריהם
 כ"ל שהוא ע"פ גירסת ר"ח
 בתוספת דר"פ הערל וכן רש"י
 ו"ל שם הזכיר גם כן לאותה
 גירסה ואליב"ה קרא דביהוסע
 (ה') ומל"ה את בני ישראל שנית
 לציין המעכבים את המילה
 ולגירסא ההיא קאי בהושע
 מ"ד שלא נתנה פריעה
 לאברהם אבינו עליו השלום
 ורחיקו ברבות פרשת נשא
 משה מוהל ואהרן פורע ויהוסע
 משקה וי' ה' יהוסע מוהל ואהרן
 פורע ומשה משקה ע"כ
 ופלוגתא זו לעיני המוהל . עוד
 ברבות סוף פרשת בא ע"ש
 ובפרשת נשא איתא בשיר
 השירים דבה אכל לגיזס
 קמייחא שכתב רש"י ז"ל אינו
 חקשה כלו' על החומר שם
 ע"ה והשפא מתי' טובה קמ"ל
 דלא תומא כיון דא"ח ע"ה
 בהל"מ נלטינו אף בפריעה מ"מ
 כי מל ולא פרע לא היו כאלו
 לא מל לגמרי מכיון שהברכה
 אבינו עליו השלום מל ולא פרע
 עד שתחדשה ה"מ קמ"ל
 דריכיון שתחדשה ההלכה
 לפרוע כך היתה ההלכה
 דאח"כ לא פרע שהוא כאלו
 לא מל לגמרי :
פרק כ בנותנים
 מים טעם היין כ"ל דלשון
 שיצלו מלשון חללו כגופרת
 (שבות ט"ו) ובדבריהם
 חללו מלשון חללו כגופרת
 שהיין יהיה נעצר ויפול
 וימשוך לחוד המים :
בסדרין ובכפיפה .
 כ"ס והוא שלא תהיה
 הכפיפה גבוהה וכו' ופי' הר"ב
 שלא יהיה אוהל עראי
 וכ"כ רש"י והרמב"ם ספ"ב
 וכתב הר"ן דא"כ אפילו
 במסן . בסודרין גמי
 כימא הכי אלא ודאי משום
 שינוי הוא והתם כיון
 דאיכא שינוי אחריתא
 דלא עביד גומא שפיר
 דמי ע"כ . ולי נראה
 דה"ל דס"ל לרש"י
 ורמב"ם שהיו הסודרין
 מתוחים ונתונים ע"ג

שני ימים טובים של ראש השנה נימול לשני
 עש"י קטן החלה אין מוהלין אותו עד
 שיבריא : ו' אלו הן ציצין המעכבין את
 המילה בשר החופה את רובה עטרה
 ואינו אוכל בתרומה ואם היה בעל בשר
 מתקנו מפני מראית העין . מל ולא פרע
 את המילה כאלו לא מל :

פרק כ רבי אליעזר אומר תולין את
 המשמרת ביום טוב
 ונותנין לתלויה בשבת ותכמים אומרים
 אין תולין את המשמרת ביום טוב ואין
 נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין
 לתלויה ביום טוב : ב' נותנין מים על
 גבי השמרים בשביל שיצלו ומסננין את
 היין בסודרין ובכפיפה מצרית . ונותנין
 ביצה במסנת של חרדל ועושין אנומלין
 בשבת רבי יהודה . אומר בשבת בכום
 ביום טוב

לא גילה : כאלו לא מל' . וישב ויפרע ואפי' סלק ידו ממנה
 וכל זמן שהוא מתעסק במילה בשבת חוקך בין לציין המעכבין
 בין לציין שאין מעכבין לאחר שסלק ידו על לציין המעכבין
 חוזר על לציין שאין מעכבין אינו חוזר .

פרק כ רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת
 שחסנני בה שמרי יין ומותק את פיה
 לכל דב בעגול ונעשה כההל על הלל הכלי ואף ע"ג דעביד
 אהל שרי ביום טוב דס"ל לר"א ומכשירי אוכל נפש שאפשר
 לעשותן מערב יום טוב מותר לעשותן ביום טוב אבל בשבת
 [תולה] לכתחלה לא אכלאם תלויה היא נותנין לתוכה
 שמרים וזמן לראו דרך בורר בכך : אין תולין את
 המשמרת דעביד אייל עראי ומחוי כמעשה חול : ואין נותני'
 לתלויה בשבת . דהוי תולת בורר או מרקד והלכה כחכמים :
 ב' נותנים מים . בשבת על גבי שמרים הנמונים במשמרת
 מצעוד יום כדי שיצלו סיהו השמרים ללולים וזו כל יינם .
 פירוש אחד על גבי שמרים שנשארו בחבית וקולעין המים
 טעם היין ומוליאין אותן בשבת ושקים אותן ואין בזה משום
 בורר את היין מפני הקמחים לבנים שמתהווים בו : בסודרין
 המיוחדין לכך וליכא לחיבור דלמא סחיט להו הואיל ועשוין
 למלכה זו והוא שלא יעשה בידו בסוד' כמין גומא דפי הכלי

כדי שירד היין במדרון שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול :
 גבוהה מרקק עית הכלי התחון טפח שלא יעשה אהל עראי :
 ונותנים ביצה במסנת . שנותנין בה חרדל להסתכן שרגילין ליתן
 ביצה טרופה בדברים העכורים והם מהלכנים ומוזדככים על ידה : אנומלין יין
 ודבש

א קלו יבמות
 תו ע"ג
 ש"י סס טו
 י"ד טו ר"ב
 ע"ג
 בקלו
 ג"י ע"ג
 ה"ה סס טו
 ט"ו ע"ג
 פ"ט ט"ו
 ר ק"ט
 ו"י"ט ו"כ
 ש"ט טו
 פ"ט טו
 פ"ט טו
 ט"ו
 ד ק"ד
 פ"ט טו
 פ"ט טו
 פ"ט טו
 פ"ט טו

כ"ס ל"ע כ" וכתב הב"י דמשמע ואפילו במימו מדעת שרי מפני שנעשה בסים לדבר האסור ולדבר המותר והביא ראיה לדבריו ועיין בפ"י המשנה דלקמן גבי מעות שעל הכר

א קכ"ב : קכ"ב
מ"י ע"ג ס"ה
גכ"ט ט"ז
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג
כ"ג פ"ג

בסל שאם אין בו פירות נעשה בסים לדבר האסור ואסור לטלטלו וצריך נמי שיהו בתוכו פירות שאם ישליכם בצרף ימאסו כגון תותים וענבים וכיוצא בהם אבל אם היו בו פירות כגון אגוזים ושקדים מנער את הפירות וכן נופלים ופירות

ומטלטלין תרומה טמאה עם המזוהרה ועם החזירין רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה: ב האבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת. היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת. מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות. היתה עליו לשלשת

שנמאסים מני כגון תותים וענבים אם אפשר לסלקם לגדי הכלכלה ולנער האבן לבדה ולהשליכה אסור לטלטלה עם האבן ומתניחין איירי כגון שנפחת מזדי הכלכלה או שוליה והאבן דופו לה שאי אפשר להשתמש בכלכלה בלא האבן: תרומה טמאה עם המזוהרה עם החולין אגב המזוהרה ואגב החולין אבל טמאה באגבי נעשה

לאו דם טלטול היא: אף מעלין את המדומע באחד ומאה. סאה של תרומה שנפלה במאה סאים של חולין מותר להעלות לסאה של תרומה מהן בשבת ויהיו כלן חולין ומותרין לזרים ולא אמרינן מתקן הוא דתרומה שנפלה בחולין השביעין לה כאלו מונחת לבדה ואינה מעורבת וכשעולה בא' ומאה התרומה עומה שנפלה עולה הילכך לאו מתקן הוא ואין הלכה כרבי יהודה: ב מטה על צדה מעה החבית על צדה אם צריך ליטול מן היין והאבן נופלת ולא יטול אותה צידים: היתה בין החביות ומתירא שלא תפול האבן על החביות ומשברם מגביה לחבית טולה ומסלקה מבין החביות דם וטהר אותה על צדה: נוער את הכר וכן נופלות כשהוא צריך לכר ואינו צריך למקום הכר אבל אם צריך למקומו מגביה הכר עם המעות שעליו ולא אמרין אלא כששכח המעות על הכר מערב שבת אבל הניחן שם במתכוין נעשה הכר בסים לדבר האסור ואסור לטלטלו ולא לנער המעות לשלשת

לכלכלה מה צריך עוד לשום תנאי אחר. והביא ראיה ב"ש" ולינעורניהו אלא אמר רבי חייה בר אשי אמר רב הכא בכלכלה פחותה עסקינן דאבן גופה נעשית דופן לכלכלה משמע ודאי דהדר ביה ומוקים אותה אפי' בפירות דלא מיטנפן הואיל והאבן נעשית דופן לכלכלה ומאיתי ב"י סימן ש"ט שכתב על פי הרמב"ם שבמטהו"ל נראה שהיה מפרש דאוקמתא דרב על מאי דאוקי בפירות המטנפים היא הא לאו הכי אסור לטלטלה ואי אפשר לומר בן דמאחר שהאבן סותמת הנקב הרי היא כדופן הכלכלה ואפי' אין בה פירות כלל מותר לטלטלה כדון אבן שבקרויה (בפרק י"ז משנה ו') וכבר חזר בו בחיבורו וכתב בפרק כ"ה לכלכלה שהיתה נקובה וסתם נקב שלה באבן מותר לטלטלה שהרי האבן נעשית כדופן עכ"ל הב"י. והוי"ד דבבבב"ר כתב עוד היתה הכלכלה מלאה פירות והאבן בתוך הפירות אם היו הפירות רטובין כגון ענבים ותותים נוטל אותם כמות שהיא שאם ינער הפירות יטנפו בעפר ובמקום הפסד לא גורע כ"י וכ"כ בטור והשיגו הראב"ד דלג"ה ש"ס בטלה אוקמתא קמייתא וכתב המגיד דנראה שבג"י הרמב"ם לא היה ולנעורניהו נעוריה נס לאג"ר אלא אמר וכו' וה"ג רב חייה בר אשי בשם רב אמר כו' והשתא הן שתי אוקמתות ושתייהן אמת. ואם הר"ב לכך נכתוין ראוי היה לו לכתוב א"י מתניתין איירי כו' וכתב הב"י דמשמע בש"ס דהא דבעינן שיהיו פירות המוטנפים ואם הם פירות שאינם מוטנפים אסור לטלטל הכלכלה דוקא כשהוא צריך לפירות או לכלכלה דאז כשינערה במקומה יכול לטול הפירות או הכלכלה אבל אם צריך למקום הכלכלה מטלטלה כמות שהיא וכדין אבן שעל פי החבית דבמשנה דלקמן ע"כ. ועיין עוד מ"ש בש"ד במשנה דלקמן.

ומטלטלין תרומה טמאה עם המזוהרה ועם החזירין רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה: ב האבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת. היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת. מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות. היתה עליו לשלשת

ב מטה על צדה והיא נופלת. הך תרי אוקמתות שכתב הר"ב ובסמוך גבי מעות שעל הכר שיינו מני הכא דלא דלא אמרין אלא כששכח איתמר בש"ס דדין החבית ודין דכר בתריוויה. והא דכשהוא צריך לכר וכו' אע"ג דבש"ס אכר איתמר מ"מ ה"ג בחבית וכדאיתא בטור ס"ס ט"ט בעזרת שעל הכר כו'. כתבו התוספות לא תקשי תרתי מתניתין למה לי דהא אבן ודאי שרי בשכח שולאה מפי כסווי החבית אבל מעות שעל גבי הכר אפילו בשכח ה"א דאסור לשלשת

לשלשת דבר של טמוך כגון רוק או רעי או זואה : מקנחה
בסמרטוט ולא יתן עליה מים דסתם כר של בגד הוא ובגד
שרייתו במים זהו כבוסו : היתה על כר של עור דלאו כר
כבוס הוא נותן עליה מים עד שתכלה ותלך הלשלת אבל כבוס
מומש לא דהואיל וסתם כרים

לשלשת מקנחה בסמרטוט . היתה של
עור נותנין עליה מים עד שתכלה : ג' בית
שמאי אומרים מגביהין מן השלחן עצמות
וקליפין ובית הלל אומר נוטל את הטבלה
כולה ומנערה . מעבירים מלפני השלחן
פידורין פחות מכזית ושער של אפונין
ושער עדשים מפני שהוא מאכל בהמה .
ספוג אם יש לו עור בית אחיו מקנחין בו
ואם לאו אין מקנחין בו (וחכ"א לא לגי) בין
כך ובין כך ניטל בשב' ואינו מקבל טומאה :
פרק כב חבית שגשברה מצילין
הימנה מזון שלש
סעודות ואומר לאחרים באו והצילו לכם
ובלבד שלא יספוג . אין סוחטין את
הפירות להוציא מהן משקין . ואם יצאו
מעצמן אסורין ר' יהוד' אומר אם לאובלין
היוצא מהן מות ואם למשקין היוצא מהן אסור
חלות רבש שריסקן מע"ש ויצאו מעצמן
אסורים ור' אליעזר מתיר : ב' כל שבא
בחמין מערב שבת שורין אותו בחמין
בשבת וכל שלא בא בחמין מע"ש מדוחים
אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח הישן
(ודגים מלוחים קטנים) וקולים האיספנין
שהרחתן זה היא גמר מלאכתן : ג' שובר
אדם את החבית לאכול

(וכסתות רכים) נכה שיד
זהו כבוס העורות רכים ומיהו
שרייתן לא זהו כבוסו : ג' ז"ש
אומרים מגביהין מעל השלחן
עצמות וקליפין ז"ש קאמר
שאזלו סומכים על משנתיו
כמות שהיא שנויה אלא מחלפת
השטה שצית הילל אומר ומגביהין
מעל השלחן עצמות וקליפין ז"ש
אומרים מסלק את הטבלה שיש
עליה תורת כלי אבל לא יטלטל
העצמות והקליפין צידים דז"ה
כר"ש ז"ש כרבי יהודה ומיהו
לא שרו בית הלל אלא בעצמות
וקליפין דחזו למאכל בהמה אף
ע"ג דלא חזו למאכל אדם אבל
אז לא חזו אף למאכל בהמה מודו
בית הלל דאסורים לטלטל
דבכה"ג אפי' ר"ש מודה :
מעבירין מעל השלחן פירות
פחות מכזית ואפילו פחות מכזית
וטעמא דמפרש בסמוך שהן
ראויין למאכל בהמה : ושער
של פולין שריטיש סקטנית
גדל חמין : עור בית אחיו .
בית אחיו של עור שחזו בו :
אין מקנחים בו כשאוחזו נסחטו
בין אלבעותיו והיו פסיק רישיה
ולא ימות דמודה ביה ר"ש : בין
כן ובין כך בין לו בית אחיו

לשרשת פירש הר"ז או רעי או זואה כן לשון הר"ן אבל
כרש"י השמיט או רעי אך המגיד צפרק כ"ז
הביא לשון רש"י כהר"ב רבינו ניסים :

מקנחה כתר הר"ז ולא יתן עליה מים כו' ובגד שרייתו
במים זהו כבוסו . עיין פרק
דלקמן משנה ה' מ"ש שם בס"ד :
ג' מעבירין מלפני השלחן
והר"ב העתיק א קנ"ג

מעל השלחן הוא בפירוש רש"י
וכן בר"י ק והר"א ש :
פרק כב מזון שלש
סעודות

עיין צפר"ט ז' משנה ז' ואומר
לאחרים כו' עיין שם משנה ג' :
אין סוחטין כו' מ"ש הר"ב
הלכה כרבי יהודה :
הפי מוכח הסוגיא ומ"ש והלכה
כר"א כ"כ הר"י ד"ש ג' און :
ג' שובר אדם ופבית כתב
הר"ב מפני שהוא
מקלקל וז"ל רש"י דאין
במקלקל שום איסור שבת ע"כ
וזה תימה דבמשנה ג' פרק י"ג
דתנן כל הנוקלקלים פטורים
לא תני דמותין אבל פטורין
דהיינו פטורין אבל אסורין לכל
פטור שבת פטור אבל אסור
בר מתלת גדולותא ז"ש סוף
פרק י"ג ונפני כן הר"ב בסוף
אותו פרק דתנן פטור והוא חד
מהני תלת פירש בו פטור
ומותר . וכן פירש הר"ב דהיא
במשנה ג' פ"ג

קני' כינה' י
מיה' פכ"ו תה"ל
סנ' טו"ע א"ה
סי' טח סע"י כו
ב מיה' פכ"ב
סס טו"ע א"ה
סי' סכ סע"י י
נ קנ"ג יו א"י
סס ט"ש"ע א"ה
ד כינה' ג' מולין
ה"י :
וקפה : לט'
מיה' סס טו"ע
א"ה סי' פ"ח
ס"ג ד'
וקפו' ג' ב"ג :
מיה' פכ"ב סס
טו"ע א"ה סי'
בר סע"י א' :

בין אין לו בית אחיו יטעל בשבת כשהוא נגוב : ואינו מקבל טומאה . דאינו לא כלי עץ ולא בגד ולא שק ולא מתכת :
פרק כב מצירין מזון ג' סעודות ואפילו בכלים הרבה דאלו בכלי אחד אמרן בפ' כל כתבי דכמה דבעי מניל : לפס .
כל'א' מזון ג' סעודות : ובלבד שלא יספוג . שלא ישים ספוג לשאוב היין ולחזור ולהטיף ואע"פ
שיש לספוג בית אחיו דליכא חשש סחיטה שלא יעשה כדרך פשהו עושה בחול ואפילו ליקח צידו שמו ידבש שהן עבים ונדבקים
ולקנח ידו בשפת הכלי אסור שלא יעשה כמעשה חול : אין סוחטין את הפירות . דה"ל מפרק תולדה דדש : אסורין . גזירה שז"א
יסחופ לכתחלה : ר"י אומר אם לאוכלין . היו אותן פירות מוכנסים היוצא מהן מותר ללא ניחא ליה צמה שזבו וליכא למגור
זהו שמו יסחופ . ואם למשקין היו מוכנסין לניחא ליה במאי דנפיק מניהו היוצא מהן אסור גזירה שמו יסחופ וצומתים וענבים
מודה ר"י לחכמים דע"ג דכנסן לאוכלים היוצא מהן אסור כיון דדרךן לסחיטה קיימי כי אתו לדי משקה יביב דעתיה בהכי .
ובשאר מיני פירות מודים חכמים לר"י כיון דלאו דרכן לסחיטה . לא נחלקו אלא בתותים ורמונים דרבי יהודה מדמה להו לשאר
פירות וחכמים נדדו להו לויתים וענבים והלכה כר"י : חלות דבש . כשהן מרוסקים וז' הדבש מעצמו מתוך השעוה ואין דרך
לסחטו הילכך ר"א מתיר וחכמים אסורים גזרו אטו שאין מרוסקין והלכה כר"א : ב' כל הבא בחמין שנתבשל : מדיחין .
דקמתו אינה בשולו אבל לא שורין : חוץ מן המליח הישן דג מליח שעברה עליו שנה משנמלח : וקולים האיספנין . דג שקליפתו
דקה והדחתו בחמין הוא גמר בשולו : ג' שובר אדם את החבית

ל"ד

ב' פ"ג דעירובין דבמקלקל יש בו שבות ומלאתי שהר"ן הקשה על רש"י וכתב אלא היינו טעמא דכיון דבעלמא מקלקל פטור אבל אסור הכא משום צורך שבת שרי לכתחלה ע"כ ועיין במשנה ב' פ"ק דביצה כיוצא בזה בשם התוספתא וכתב עוד הר"ן דהכא דשרי דוקא בכלי קטן ולא שייך ביה צנין וסתירה אבל בכלי גדול לא כדאיסתא בפ"ג דעירובין משנה ג' עיין שם וכלי גדול יראה מדברי הב"י כל שמוזיק ארבעים סאה עיין במסכת אהלנות רפ"ח ובמסכת כלים רפ"טו. והרא"ש מוקי למתני' דהכא בחצית שנסתרה ודינך שבריה בזפת וכן הוא בתוספתא וכן מסיק בטור: חויששני לו מחטאת לשון הר"ב אם מירח כו' האיל ואם מירח חייב הלכך חושש אני שמא מירח. ולא חשש ונסתפק באם מירח או חייב אי לא דאין גראה דרבי יהודה לאפלוגי את"ק אחתא. ולשון רש"י שמא מירח כו' וכן לשון הר"ן: ד ואת המים הימים דרעיים.

אם סעיף י
בסם סעיף יא
ב קכ"א
מר קמי' ל'
י"י תכ"ב ח"ה
פנת הל' י"ט
טור פ"ח ס'
פ"ח ס' גינה
לה' וקמו'

לאכול הימנה גרוגרות ובלבד שלא יתכוון לעשות כליו ואין נוקבין מנופה של חבית. דברי רבי יהודה (ל"א ר' וכו' מתיר) וחכמים מתירין ולא יקבנח מצד ואם היתה נקובת לא יתן עליה שעוה מפני שהיא מברח. אמר רבי יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חויששני לו מחטאת: ד' נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים הימים דרעיים בשביל שיצנו ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו. מי שנששרו כליו בדרך במים מדהלך בהן ואינו חויששני הגיע לחצר החיצונה שוטחין בחמה אבל לא כנגד העם: ה' הרוחץ במי מערה ובמי טבריא ונסתפג אפילו בעשר אליגימאות לא

מפני שהוא מקלקל: ובלבד שלא יתכוון לעשותה כלי לעשות לה פה נאה: אין נוקבין מגופה. כדבוקה צפי חבית אלא נוטל את כולה דכי נקיב לה מתקן פתחא הוא: רבי יוסי מתיר. דאין דרך פתח חבית בכך והלכה כרבי יוסי: ולא יקבנה מלמדה כלומר הא דשרי רבי יוסי להיות נוקב את המנופה לא שרי אלא ליועלה בראש המנופה דלאו אורחא למעבד פתחא התם אלא נוטל כל המנופה אבל מלמדה ומנין דעביד ליה לנקב בלד המנופה משום פתחא ואינו רוצה לפתחה למעלה שלא יפלו צורות או עפר ציין: ממרח: ויש כאן משום ממחק: דערב: שם מקום: חוששני לו מחטאת. אם מירח השעוה לדבוקה בדופני הכלי סביב הנקב: ד' לתוך הבור שאין בו מים: שיהא שמור. שלא יסרית מחמת החום והא קמ"ל דלא חויששין דלמא אחי לאשווי גומות שבקרקעית הבור כדי פיהא שיהו חויששין הקדרה:

לשון רש"י כלי מלא מים יפס לתוך מקוה מים רעיו: מהלך בהן ואין חושש. כתב הר"ב שמא יחסדו אותו שכנסן גראה לפי שראה בפירש"י והרמב"ם צ"ל אבל לא כנגד העם שכתבו שאם יחסדוהו שכנסן הלכך מפרש ה"ט טעמא דקמ"ל דלא חייש להך חשדא ומיהו אכתי קשה מאי שנא ממשנה דלקמן דלא יביא בידו האלוניות שנסתפג בו משום שמא יסחוט. והרמב"ם בחיבורו פכ"ב כתב מהלך בהן ואין חוששין שמא יסחוט וכ"כ הטור סוף סימן ס"א וכן לשון הכל בו ב"י. וזריכין אנו לחלק ולומר שלא רצו חז"ל להצריכו להסיר בגדיו מעליו משום חששא דשהא יסחוט כי גדול כבוד הבריות ואפילו בגד אחד מצדיו אל ישנה מפני כן משא"כ באלוניות דלקמן שאין לשום מלבוש בלא מביאם בידו גזרו בהן שלא יביאם שמא יסחוט: ה' הרוחץ במי מערה ובמי טבריא. מוקמין בש"ס דמי מערה דומיא דמי טבריא מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין וכהכי קתני הרוחץ דיעבד דלכתחלה לא ירחוץ בחמין אבל במי טבריא רוחץ אפילו לכתחלה ולא תני לה הכא אלא לגלויי אמי מערה דחמין ננהו והיינו (טעמא) חמי טבריא [מגולין] וחמיו מערה [דמקורין] ואיכא למיחש לזיעה להכי אסרו וזהו דעת הר"ף והרמב"ם גם לשון רש"י גראה כן שכתב מי מקוה [מקורה] שהוא חם ואין חומו יוצא כו'. אבל הר"ן בשם רבי יונה והרמב"ן [כתב] דמי מערה דמוקים לה בחמין. חמי האור נהו שהחמו מערב שבת אבל חמיו טבריא שרו בין ברמיצה בין בזיעה. וכן דעת התוספתא והרא"ש דמי מערה שהחמו באור הן ונסתפג כתב הר"ב וקנה. ולשון נסתפג מלשון מטפחת הספג דמשנה ג' פ"ט דכלאים. וכתב הר"ן הא דקתני ונסתפג דמשמע דיעבד לאו דוקא דאפי' לכתחלה מנסתפג כדקתני סיפא אבל עשרה בני אדם מנסתפגים כו' ולא משמע דאיכא בלוגתא בין אדם אחד ל' בני אדם אלא לענין הבאה. והביא עוד ראיה לדבריו וכתב עוד דלא גורנין משום שמא יבא לידי סחיטה שכיון שכל הרוחצין מנסתפגים אם אשה אסור עליו לנסתפג אף אשה אסורו ברמיצה ואי אפשר שאין הדבר עומד כדאיסתא בפרק

ואת המים היפים. הראויים לשתיה: דרעיים בתוך מים רעים שאין ראויין לשתיה ומלתא דפשיטא היא ומוסום סיפא נקט לה דתנן ואת האלוניות (בחמה) צביבול שיחמו מהו דתימא נגזור דלמא אחי לאטמוני ברתן קמ"ל: מי שנשרו כליו שנפלו במים בשבת: מהלך בה ואינו חושש. שמא יחסדו אותו שכנסן: הגיע לחצר החיצונה. הסמוכה למבוא העיר שהוא מקום המסתמך: שוטחין בחמה. ליבשן: אבל לא כנגד העם. שיחסדוהו שכנסן ומשנה זו דחוויה היא שהלכה בדינו כל דבר שאסרו חכמים מפני מראית העין אפי' שדרו חדרים אסור הילכך אסור לשטחן אפי' שלא כנגד העם: ה' ונסתפג. וקנה: ואפילו בעשר אלוניות. סדינים שמקנחים בהן ונסתפג בהן זה אחר זה אף על גב דלא נפישו מיה בכל חד וחד אפי' לא יביאם בידו לתוך ביתו אפי' ע"י עירוב שאין כאן אסור הוצאה אלא גזרה שמא ישכח ויחססם צבולא: אבל

כירה

רל"ג

אבל עשרה בני אדם הואיל ומרובין הם מדכרי אהדדי ואפילו
אחד אלונטיק לעשרה בני אדם דכשתה נפיש בה מיה
אפי' הכי מביאין רותה ביד' ולא בזרין שמה וכהטוב הואיל
ומרובין הן פניהם ודיהם ורגליהם ארחה דמלתא נקט

וה"ה לכל גופן ואין הלכה כמשנה
זו אלא אפילו אחד מביא בידו
אלונטי' שנסתפב בה ולא חיישינן
שיחא יסחוט ר' סבין שמן בשבת
וממשמטין ביד על כל הג' פ'
להנאה : אבל לא מתעמלין
לשפסף בכח : ולא מתגרדין
במגרת דומיה לו (אויב ב')
ויקחלו חרס להתגרד בו משום
דהוי כעובדא דחול : אין
יורדין לפלומא : בקעה מלאה
מים והחמיה טיט כמו דבק
ויש בה מקומות שיטבע הרוחץ
סס בלוחו טיט וידבק בו ואינו
יכול לעלות עד שיתקצו בני
אדם ויעלוהו בקושי גדול
ובדוחק פ"ה בקעה שטיט שלה
מתליק והרוחץ סס נופל וצנדי
נשורים צמים ואתי לדי
סחיתה אפקטיוזין : להקיא

לא יביאם בידו • אבל עשרה בני אדם
מסתפגין באלונטיא אחת פניהם ידיהם
ורגליהם ומביאין אותה בידן : ו סבין
וממשמטין (ס"ה ל"ג בכני מעים) אבל
לא מתעמלים ולא מתגרדין אין יורדין
לקורדימא ואין עושין אפיקטיוזין ואין
מעצבין את הקטן ואין מחזירין את השבר
מי שגפרקה ידו ורגלו לא יטרפם בצונן
אבל רוחץ הוא כדרבו ואם נתרפא
נתרפא :

פרק כג שואל אדם מחבירו כדי יין
וכדי שמן ובלבד שלא
יאמר לו הלויני • וכן האשה מחברתה
בכרות ואם אינו מאמינו מניח טליתו
אצלו ועושה עמו חשבון לאחר שבת וכן
ערב פסח בירושלים שחל

ופירושו אפיק טוי זיין כלומר להוציא המון ממקום בשולו
שהיא האסטומכה אפיק מוציא טוי מתבשללי אש מתגרמינן
טוי נור זיין מוון ודוקא לשתות משקה שמביאו להקיא הוא
שאסור בשבת אבל להכניס אצבעו לתוך פיו כדי להקיא
מוחר וביכא דאית ליה צער ואם יקיא יתרפא יותר אפילו
ע"י משקה ואין מעצבים את הקטן לתקו ולישב עצמותיו
וחליות סדרתו משום דמחוי ככונה ולא אמרן אלא לאחר זמן
אבל ביום לידה שרי מעצבים לשון ידך עצבני ויעשוני
(שם י') : ואין מחזירין את השבר עשם שגבר ואין הלכה
כמשנה זו אלא הלכה מחזירין את השבר בשבת : שגפרקה
ידו • שיא העשם מן הפרק שלו : לא יטרפם לשון צנים
טרופות בקערה שמשפסף [בצונן] על מקום השבר דמחוי
לרפואה קעבד :

פרק כג שואל : בלבד שלא יאמר הלויני דהלואה
לזמן מרובה משמ' וק"ל סתם הלואה
שלשים יום הלכך אתי מלוה לכתוב על פקסו כך וכך הלויני
לפלוגי כדי שלא ישכח : (שייך לע"ב) מניח עליהו אללו • אם
אינו מאמינו ולוקח אותה ומקדישו

כירה ע"כ ועיין מ"ש לקמן בסמוך וא"ת והאך שרינו
להסתפג בצגד הא חנן בפרק דלעיל משנה ב' היתה עליו
לששית מקנחה • ופירש בו הר"ב דלא יתן עליה מים משום
דצגד שרייתו זהו כיבוסו • וכן הוא לשון רש"י • ומיהו התם

קמ"ו
א קכ"ב
ב קכ"ג
ג קכ"ד
ד קכ"ה
ה קכ"ו
ו קכ"ז
ז קכ"ח
ח קכ"ט
ט קל"א
י קל"ב

כתב הר"ן וז"ל וצגד המטונף
שרייתו זה כיבוסו והראיה
מדאמרין בפרק ואלו קשרים
גבי היה מהלך בשבת וסגע
באמת המים היכי למעבד
[ליעבר זמנין] מיתוסן מאניה
מיה ואתי לדי סחיתה
[ומדאיתוך למימר ואתי
לדי סחיתה] ולא אמרין
דשרייה גופה אשירא
משום שרייתו צמים זהו
כיבוסו ש"מ דדוקא בצגד
מטונף הוא דאמרין הכי אבל
בשאינו מטונף לא • כך ראיתי
בספר התרומה י"ע :

לא יביאם בידו • שאם נתיר
לו להביאם יש לחוש
שיסחוט כדי להביאו והוא יבש
אבל כשאמר לו כי אין דרך
להוציא זה הצגד שנסתפג בו

ממקום רחיצתו יטחו סס ולא יחוש לו צין שיהיה יבש או שרוי
כ"כ הרמב"ם בפירושו • ועיין מ"ש לעיל בסמוך :

ואבל לא מתעמלין פירש הר"ב לשפסף בכחון פירש"י
וגראה דטעמא כמו שפירשו צלל מתגרדין דהוי
כעובדא דחול ויש להרמב"ם פירש אחר ובחבורו פרק כ"ה
מבואר יותר וז"ל סס איזה הוא מתעמל זה שדורסין על גופו
בכח עד שיגע ויזיע או שיהלך עד שיגע ויזיע שאסור ליגע
את עצמו עד שיזיע בשבת מפני שהיא רפואה ע"כ :

אין יורדין לקורדימא • והר"ב העתיק לפוליא • וכן הוא
בסדר המשנה שבירושלמי אבל בכל שאר הנוסחאות
שראיתי בגי' לקורדימא וכן העתיק רש"י ופי' סס הנהר וגיר'
הרמב"ם נמי כן הוא ופי' בור המים ויש בו חמימו לפי שהמר
מכונסים בו והנכנס לשם יזיע והיזיע ביום שבת אסורה
ע"כ : אין עושין אפיקטיוזין • כתב הר"ב ודוקא לשתות
משקה כו' הכי איתא בש"ס ופרש"י דדמי לרפואה וגזור משום
סחיקת סמנין :

פרק כג וכן האשה מחברתה בכרות יבש"ס אמרין אפילו
הימא מתניתין כהלל דמשנה ט' פ"ה דב"ת
ודם"ל דאף בחול אסור להלוות ככר בככר עד שתעשנהדמים
ולפיכך אתי נמי שפיר דאיתערך ליהני כך דוכן האשה כו'
למוקי למתני דוקא באתרא דקין דמיה ואי נימא דהך דקאמרין בש"ס אפי' תימא כהלל דחוי בעלמא הוא ושיטויא דחיקא דלרין
בשבת אסורה לומר הלויני הא בחול שרי • ש"ד טפי דהשתא אשמועינן טובא דפתס דלא כהלל • ואכ"ג דבהלואה יין ושמן איכא
נמי למשמע אי כהלל אי דלא כהלל דהא טעמא דשמא ויקרו שייך ציין ושמן כמו בחטין • מ"מ הואיל ודברי הלל בכרות נשנו
הילכך לאשמועינן אי כהלל אי דלא כהלל שנה נמי בכרות • ומש"ה נמי בש"ס כי דייק בשבת הוא

ומקדשו בשבת לחובות שקבוע להן זמן יכולין להקדיש בשבת :
 ב מפרטויו ימינו מעדנים : אבל לא מן הכתב * אם כתב
 מע"ש כד וכך אורחים כדי שלא ישכחם לא יקרא בזאתו כתב
 בשבת גזירה שיהא ימחוק א"כ שיהא יקרא בחטרי הדיוטות ואין

דאסור אבל בחול ש"ל לא דייק ארישא אלא אהך דככרות
 משום דככרות נשנה הא דהלל : שחל להיות בשבת * ולא
 נזכר מע"ש לקנות * רש"י ור"ן :

מותר לקרות בשבת אלא בתורה
 שבכתב ובתורה שבעל פה לאחר
 שכתבו ובפירושיהן אבל בשאר
 דברים או בספרי חכמות שאין
 מדברי נבואה או מפירושיהן
 אסורים : ומימי * מטיל גורל
 לחלקמי יגיע כל מנה ומנה : עם
 בניו ועם בני ביתו * שהן סמוכים
 על שולחנו * שאין כאן קפידא אבל
 עם אחר לא דבני חבורה
 המקפידים זה על זה שאין מוחליין
 ואין מותרים זה לזה עוברים

שחל להיות בשבת מניח מליתו יצא
 ונטול את פסחו ועושה עמו חשבון
 לאחרי"ט : ב * מניח אדם את אורחיו
 ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב
 ומפי' עם בניו ועם בני ביתו על השלחן
 ובלבד שלא יתכוין לעשות מנהג גדולה
 כנגד קטנה משהו קביא ומטילין חלשים
 על הקדשים ב"ט אבל לא על המנות *
 ג לא

להקדיש בשבת
 לאסוקי חובות שאין קבוע להן זמן
 דתנן במשנה ב' פרק ה' דביצה
 דאין מקדישין ב"ט קל וחומר
 בשבת * ש"ס :

משום מדה ומשום משקל ומשום מניין משום לווי * ופורעין
 לגזור דבר רבנן שמה יכתבו : ובלבד שלא יכתבו לווי * מתני'
 חסורי מחסרי וה"ק מפיו אדם עם בניו ועם בני ביתו על
 השלחן ואפילו מנה גדולה כנגד מנה קטנה ודוקא עם בניו ועם
 בני ביתו אבל עם אחר לא ובלבד שלא יתכוין לעשו מנה גדולה
 כנגד קטנה ואז הוא דבי"ט אסור * ובחול שרי אבל אם נחביון
 לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה אפילו בחול אסור משום
 קוביא דגול הוא ואסורכתא לא קמי והאי אסמכתא היא דסמוך
 על הגורל אם יפול לזון הגורל על המנה הגדולה יזכה בה ולפיכך
 תלה עמו אף לגורל הקטנה על הספק ואלי ידע מתחלה שכן
 לא היה מתרצה : חלשים * גורלות כמו חולש על גבוים (בישיבה
 י"ד י"ג) : על הקדשים ב"ט * שנשחטו ב"ט לחלק אותם בין
 הכהנים : אבל לא על המנות * של קדשים של אהמול *
 ג לא

מטיל גורל * שכן הוא בתרגום
 משלי (א') גורלך תפיל בתוכינו * פייסך ארמא בינתנא *
 ו"ל שענינו כלשון להתחנן לו דאסתר (ד') שיתרגמו לפייסא
 ליה * שעל ידי הגורל מתפייסין ומתרחים זה לזה לפי שהשוו
 המדות ואין קבא ומחלוקת : עם בניו ועם בני ביתו *
 כתב הר"ב אבל עם * אחר לא כו' דבני חבורה כו' עוברים
 משום מדה כו' * כולו מתניין במשנה ו' ו' פרק ג' דביצה
 תוסקי' בתוספת דהכא דה"פ כלומר קרובים לבא לידי כך
 שיעברו משום מדה שעל ידי שמקפידים זה לזה ורגילים להח
 צמדה זה בזה גם ב"ט יעשו כך וכו' וכן במשקל זמנין יבואו
 לידי משקל ומנין מפני קפידתן ומשום לווי ופורעין דלשון
 גלוהא אסור כדלעיל והם שמקפידים יזכירו לשון הלואה לפי
 שאומר השאל אם אזכיר לשון שאלה משמע דהדרה בעינין
 לכך אומר לשון הלואה :

ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד מנה קטנה *
 וכתב הר"ב דבבניו ובני ביתו אפילו מנה גדולה
 כו' נמו שרי משום דכיון דהכל של בעל הבית ליכא קפידא כלל *
 הרמב"ם בחבורו פכ"ב * מפני שהיא כמקח וממכר ומ"ה אסור * שם הפסח ומשקל בקוביא * ח"ש הר"ב ב"ט ואכן בשבת אייריין *
 אף על גב דדין שבת ויום טוב שוין בזה * מ"ז מילתין דשבת היא והל"ל בשבת * אלא דנקט ליה סירכא * דלישנא דרב יהודה
 אמר רב בש"ס בהך דלעיל בסמוך בבני חבורה המקפידים כו' ומשום לווי ופורעין ב"ט וטעמא * דכולהו דיני דנקט משום
 מידה וכו' גבי י"ט במסכת ביצה פ"ג הן שוין כמ"ש כבר לעיל : קביא לשון הרמב"ם שם גופל על כל מיני שחוק שיוסכם עליו
 שיקח אדם זמון חבירו בהסכמת אותו השחוק כמו הפספסון וה"ר דיש"ר וזולתם מן הדומים להם ע"כ * ודומה לי שהפספסין
 הא מה שקוראין ברע"ט שפ"ל שפ"י פסי וחתיכות מענים שוחקים * וה"ר דיש"ר לשון לע"ז על השחוק שב"א שא"ך נא וע"ל :
 חלשים * לשון הרמב"ם מין מן הגורלות והוא שיקבצו דברים שלא ידמה אחד מהם לחבירו כמנין האנשים ויפרוש כל אחד
 מאותן האנשים דבר אחד מאותן הדברים ואותן החפצים לעצמו ויתנו אותן לאיש אחד נכרי שיבא במקרה וישים
 אותן החפצים חסך אחד על כל מנה וימנה ממנית הקדשים ונוטל כל אחד ואחד מנתי לפי גורלו : ע"ל הקדשים ביום טוב *
 אר"ן כתב בשם הרמב"ם פ"ד מה' י"ט שהטעם כדי לחבב את המנוה * ובסיפא אבל לא על המנות כתב וז"ל של חול קדשים של
 אהמול כיון דהוה אפשר למעבד מאהמול ע"כ * ולכאורה דברי הר"ן בסיפא סמוכין גם על דברי הרמב"ם שם שפרש לדבריו ב"ה
 י"ט ש"ש וז"ל אין מטילין חלשים [על המנות אבל מטילין חלשים] על בשר הקדשים ב"ט כדי לחבב המנוה ע"כ שזה שכתב בשר
 הקדשים ב"ט ש"ל השחוטין ב"ט ולאסוקי דאהמול והיינו מנות שכתב ברישא * וזהו גם כן פירש"י והר"ב ב מתנייהן אבל הראב"ד
 לא הביין לדבריו כן : גם המגיד לא פירשו כן אלא דבכל קדשים אפילו דאהמול מתיר ב"ט משום חבוב מנוה דהואיל ומנוה יש מה
 לי דאהמול מה לי דהיום ומנות ר"ל של חולין * וכן מובא בלשון שב"י המשנה שפי' בהדיא אבל לא על המנות ר"ל מנות של חולין
 שאין מטילין חלשים עליהם ב"ט ע"כ * וז"ל דלפירושהי

ג לא

עשו לו ארון כו' יקבר בו ישראל. מיד ואין צריך להמתין ככדו שיעשה ולרש"י טעמא כדאיתא בש"ס דמוקים בעומד באסרטיא פירש"י שאין דרך ישראל ליקבר סס דולאי לא נעשה בשביל ישראל וארון מוקי במוטל על קברו של עכו"ם באסרטיא. ולהרמב"ם

א קא' חיי' כ"ו סס טו"ע
ב ח"ט ס' ט"ה
ג ע"ו
ד ח"ט ס' טו"ע
ה ח"ט ס' ט"ה
ו ח"ט ס' ט"ה
ז ח"ט ס' ט"ה
ח ח"ט ס' ט"ה
ט ח"ט ס' ט"ה
י ח"ט ס' ט"ה
יא ח"ט ס' ט"ה
יב ח"ט ס' ט"ה
יג ח"ט ס' ט"ה
יד ח"ט ס' ט"ה
יז ח"ט ס' ט"ה
יח ח"ט ס' ט"ה
יט ח"ט ס' ט"ה
כ ח"ט ס' ט"ה
כא ח"ט ס' ט"ה
כב ח"ט ס' ט"ה
כג ח"ט ס' ט"ה
כד ח"ט ס' ט"ה
כה ח"ט ס' ט"ה
כו ח"ט ס' ט"ה
כז ח"ט ס' ט"ה
כח ח"ט ס' ט"ה
כט ח"ט ס' ט"ה
ל ח"ט ס' ט"ה
לא ח"ט ס' ט"ה
לב ח"ט ס' ט"ה
לג ח"ט ס' ט"ה
לד ח"ט ס' ט"ה
לה ח"ט ס' ט"ה
לו ח"ט ס' ט"ה
לז ח"ט ס' ט"ה
לח ח"ט ס' ט"ה
לט ח"ט ס' ט"ה
מ ח"ט ס' ט"ה
מא ח"ט ס' ט"ה
מב ח"ט ס' ט"ה
מג ח"ט ס' ט"ה
מד ח"ט ס' ט"ה
מה ח"ט ס' ט"ה
מז ח"ט ס' ט"ה
מח ח"ט ס' ט"ה
מט ח"ט ס' ט"ה
נ ח"ט ס' ט"ה
נא ח"ט ס' ט"ה
נב ח"ט ס' ט"ה
נג ח"ט ס' ט"ה
נד ח"ט ס' ט"ה
נה ח"ט ס' ט"ה
נז ח"ט ס' ט"ה
נח ח"ט ס' ט"ה
נט ח"ט ס' ט"ה
ס ח"ט ס' ט"ה
סא ח"ט ס' ט"ה
סב ח"ט ס' ט"ה
סג ח"ט ס' ט"ה
סד ח"ט ס' ט"ה
סה ח"ט ס' ט"ה
סז ח"ט ס' ט"ה
סח ח"ט ס' ט"ה
סט ח"ט ס' ט"ה
ע ח"ט ס' ט"ה
עא ח"ט ס' ט"ה
עב ח"ט ס' ט"ה
עג ח"ט ס' ט"ה
עד ח"ט ס' ט"ה
עה ח"ט ס' ט"ה
עז ח"ט ס' ט"ה
עח ח"ט ס' ט"ה
עט ח"ט ס' ט"ה
פ ח"ט ס' ט"ה
פא ח"ט ס' ט"ה
פב ח"ט ס' ט"ה
פג ח"ט ס' ט"ה
פד ח"ט ס' ט"ה
פה ח"ט ס' ט"ה
פז ח"ט ס' ט"ה
פח ח"ט ס' ט"ה
פט ח"ט ס' ט"ה
צ ח"ט ס' ט"ה
צא ח"ט ס' ט"ה
צב ח"ט ס' ט"ה
צג ח"ט ס' ט"ה
צד ח"ט ס' ט"ה
צה ח"ט ס' ט"ה
צז ח"ט ס' ט"ה
צח ח"ט ס' ט"ה
צט ח"ט ס' ט"ה
ק ח"ט ס' ט"ה
קא ח"ט ס' ט"ה
קב ח"ט ס' ט"ה
קג ח"ט ס' ט"ה
קד ח"ט ס' ט"ה
קה ח"ט ס' ט"ה
קז ח"ט ס' ט"ה
קח ח"ט ס' ט"ה
קט ח"ט ס' ט"ה
קכ ח"ט ס' ט"ה
קכא ח"ט ס' ט"ה
קכב ח"ט ס' ט"ה
קכג ח"ט ס' ט"ה
קכד ח"ט ס' ט"ה
קכה ח"ט ס' ט"ה
קכז ח"ט ס' ט"ה
קכח ח"ט ס' ט"ה
קכט ח"ט ס' ט"ה
קל ח"ט ס' ט"ה
קלא ח"ט ס' ט"ה
קלב ח"ט ס' ט"ה
קלג ח"ט ס' ט"ה
קלד ח"ט ס' ט"ה
קלה ח"ט ס' ט"ה
קלז ח"ט ס' ט"ה
קלח ח"ט ס' ט"ה
קלט ח"ט ס' ט"ה
קמ ח"ט ס' ט"ה
קמא ח"ט ס' ט"ה
קמב ח"ט ס' ט"ה
קמג ח"ט ס' ט"ה
קמד ח"ט ס' ט"ה
קמה ח"ט ס' ט"ה
קמז ח"ט ס' ט"ה
קמח ח"ט ס' ט"ה
קמט ח"ט ס' ט"ה
קנ ח"ט ס' ט"ה
קנא ח"ט ס' ט"ה
קנב ח"ט ס' ט"ה
קנג ח"ט ס' ט"ה
קנד ח"ט ס' ט"ה
קנה ח"ט ס' ט"ה
קנז ח"ט ס' ט"ה
קנח ח"ט ס' ט"ה
קנט ח"ט ס' ט"ה
קס ח"ט ס' ט"ה
קסא ח"ט ס' ט"ה
קסב ח"ט ס' ט"ה
קסג ח"ט ס' ט"ה
קסד ח"ט ס' ט"ה
קסה ח"ט ס' ט"ה
קסז ח"ט ס' ט"ה
קסח ח"ט ס' ט"ה
קסט ח"ט ס' ט"ה
קע ח"ט ס' ט"ה
קעא ח"ט ס' ט"ה
קעב ח"ט ס' ט"ה
קעג ח"ט ס' ט"ה
קעד ח"ט ס' ט"ה
קעה ח"ט ס' ט"ה
קעז ח"ט ס' ט"ה
קעח ח"ט ס' ט"ה
קעט ח"ט ס' ט"ה
קפ ח"ט ס' ט"ה
קפא ח"ט ס' ט"ה
קפב ח"ט ס' ט"ה
קפג ח"ט ס' ט"ה
קפד ח"ט ס' ט"ה
קפה ח"ט ס' ט"ה
קפז ח"ט ס' ט"ה
קפח ח"ט ס' ט"ה
קפט ח"ט ס' ט"ה
קצ ח"ט ס' ט"ה
קצא ח"ט ס' ט"ה
קצב ח"ט ס' ט"ה
קצג ח"ט ס' ט"ה
קצד ח"ט ס' ט"ה
קצה ח"ט ס' ט"ה
קצז ח"ט ס' ט"ה
קצח ח"ט ס' ט"ה
קצט ח"ט ס' ט"ה
ר ח"ט ס' ט"ה
רא ח"ט ס' ט"ה
רב ח"ט ס' ט"ה
רג ח"ט ס' ט"ה
רד ח"ט ס' ט"ה
רה ח"ט ס' ט"ה
רז ח"ט ס' ט"ה
רח ח"ט ס' ט"ה
רט ח"ט ס' ט"ה
רו ח"ט ס' ט"ה
רא ח"ט ס' ט"ה
רב ח"ט ס' ט"ה
רג ח"ט ס' ט"ה
רד ח"ט ס' ט"ה
רה ח"ט ס' ט"ה
רז ח"ט ס' ט"ה
רח ח"ט ס' ט"ה
רט ח"ט ס' ט"ה
רו ח"ט ס' ט"ה
רי ח"ט ס' ט"ה
ריא ח"ט ס' ט"ה
ריב ח"ט ס' ט"ה
ריג ח"ט ס' ט"ה
ריד ח"ט ס' ט"ה
ריה ח"ט ס' ט"ה
ריז ח"ט ס' ט"ה
ריח ח"ט ס' ט"ה
ריט ח"ט ס' ט"ה
ריכ ח"ט ס' ט"ה
ריכא ח"ט ס' ט"ה
ריכב ח"ט ס' ט"ה
ריכג ח"ט ס' ט"ה
ריכד ח"ט ס' ט"ה
ריכה ח"ט ס' ט"ה
ריכז ח"ט ס' ט"ה
ריכח ח"ט ס' ט"ה
ריכט ח"ט ס' ט"ה
רל ח"ט ס' ט"ה
רלא ח"ט ס' ט"ה
רלב ח"ט ס' ט"ה
רלג ח"ט ס' ט"ה
רלד ח"ט ס' ט"ה
רלה ח"ט ס' ט"ה
רלז ח"ט ס' ט"ה
רלח ח"ט ס' ט"ה
רלט ח"ט ס' ט"ה
רמ ח"ט ס' ט"ה
רמא ח"ט ס' ט"ה
רמב ח"ט ס' ט"ה
רמג ח"ט ס' ט"ה
רמד ח"ט ס' ט"ה
רמה ח"ט ס' ט"ה
רמז ח"ט ס' ט"ה
רמח ח"ט ס' ט"ה
רמט ח"ט ס' ט"ה
רנ ח"ט ס' ט"ה
רנא ח"ט ס' ט"ה
רנב ח"ט ס' ט"ה
רנג ח"ט ס' ט"ה
רנד ח"ט ס' ט"ה
רנה ח"ט ס' ט"ה
רנז ח"ט ס' ט"ה
רנח ח"ט ס' ט"ה
רנט ח"ט ס' ט"ה
רס ח"ט ס' ט"ה
רסא ח"ט ס' ט"ה
רסב ח"ט ס' ט"ה
רסג ח"ט ס' ט"ה
רסד ח"ט ס' ט"ה
רסה ח"ט ס' ט"ה
רסז ח"ט ס' ט"ה
רסח ח"ט ס' ט"ה
רסט ח"ט ס' ט"ה
רע ח"ט ס' ט"ה
רעא ח"ט ס' ט"ה
רעב ח"ט ס' ט"ה
רעג ח"ט ס' ט"ה
רעד ח"ט ס' ט"ה
רעה ח"ט ס' ט"ה
רעז ח"ט ס' ט"ה
רעח ח"ט ס' ט"ה
רעט ח"ט ס' ט"ה
רפ ח"ט ס' ט"ה
רפא ח"ט ס' ט"ה
רפב ח"ט ס' ט"ה
רפג ח"ט ס' ט"ה
רפד ח"ט ס' ט"ה
רפה ח"ט ס' ט"ה
רפז ח"ט ס' ט"ה
רפח ח"ט ס' ט"ה
רפט ח"ט ס' ט"ה
רצ ח"ט ס' ט"ה
רצא ח"ט ס' ט"ה
רצב ח"ט ס' ט"ה
רצג ח"ט ס' ט"ה
רצד ח"ט ס' ט"ה
רצה ח"ט ס' ט"ה
רצז ח"ט ס' ט"ה
רצח ח"ט ס' ט"ה
רצט ח"ט ס' ט"ה
רס ח"ט ס' ט"ה
רסא ח"ט ס' ט"ה
רסב ח"ט ס' ט"ה
רסג ח"ט ס' ט"ה
רסד ח"ט ס' ט"ה
רסה ח"ט ס' ט"ה
רסז ח"ט ס' ט"ה
רסח ח"ט ס' ט"ה
רסט ח"ט ס' ט"ה
רע ח"ט ס' ט"ה
רעא ח"ט ס' ט"ה
רעב ח"ט ס' ט"ה
רעג ח"ט ס' ט"ה
רעד ח"ט ס' ט"ה
רעה ח"ט ס' ט"ה
רעז ח"ט ס' ט"ה
רעח ח"ט ס' ט"ה
רעט ח"ט ס' ט"ה
רפ ח"ט ס' ט"ה
רפא ח"ט ס' ט"ה
רפב ח"ט ס' ט"ה
רפג ח"ט ס' ט"ה
רפד ח"ט ס' ט"ה
רפה ח"ט ס' ט"ה
רפז ח"ט ס' ט"ה
רפח ח"ט ס' ט"ה
רפט ח"ט ס' ט"ה
רצ ח"ט ס' ט"ה
רצא ח"ט ס' ט"ה
רצב ח"ט ס' ט"ה
רצג ח"ט ס' ט"ה
רצד ח"ט ס' ט"ה
רצה ח"ט ס' ט"ה
רצז ח"ט ס' ט"ה
רצח ח"ט ס' ט"ה
רצט ח"ט ס' ט"ה

עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל. ואם בשביל ישראל. לא יקבר בו עולמית: ה' עושין כל צורכי המת. סבין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזונו בו אברי. שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין. קושרים את הלחי. לא שיעלה אלא שלא יוסף. וכן קורה שגשברה סומכין אותה בספסל או בארובות המיטה לא שתעלה אלא שלא תוסף. אין מעמצין את המת בשבת. ורא בחול עם יציאת נפשי (בגמר והמעשים) והמעצין עם יציאת נפש הרי זה שופך דמים:

פרק כד מ"י שהחשיך בדרך נותן ביסו לעבים ואם אין עמו עכו"ם מניחו

ולא שתעלה. דהוה ליה בוגה: אין מעצין. את עינו בשבת אפי' לאחר יציאת נפש דהוה ליה מו"ז אחר: שופך דמים: שבדבר מועט מקרב עיתתו:

פרק כד מ"י שהחשיך נותן ביסו לעכו"ם. ומעוד יום ואע"ג דשליחו של ישראל הוא ליקא את כיסו בשבת קיים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממו. ואי לא שריית ליה אתי לאתווי ד' אמות בר"ה: ואם אין עמו עכו"ם וכו'. הא יש עמו עכו"ם לעכו"ם יהיב ליה מ"ט חמור אתה מצווה על שבתתו. עכו"ם אי אתה מצוה על שבתתו. וכשמניח ביסו על החמור משתחשך מניחו עליה כשהיא מהלכת כלומר לאחר שקרה רגליה לילך דלא עבדא עקירה וכשרוצה בהמה לעמוד נוטלו מעליה ולאחר שתחזור ותעקור רגליה לילך יניחו עליה כי יהיב דלא תעביד בהמה עקירה והנחה דאי שביקלה למעבד עקירה והנחה והוא מחמיר אחר' ומניח' גיזא מחמיר אחר בהמתו בשבת ואסור אע"פ שאינה טעונה לא כל דהו דכתיב (שבות ב') לא תעשה מלאכה אתה ובהמתך איזו היא מלאכה שנעשית בין האדם ובהמה הוי אומר זה מחמיר:

ולא שתעלה. דהוה ליה בוגה: אין מעצין. את עינו בשבת אפי' לאחר יציאת נפש דהוה ליה מו"ז אחר: שופך דמים: שבדבר מועט מקרב עיתתו:

פרק כד נותן כיסו לעכו"ם. פירש הר"ב מבטוד יום וכן פירש"י ויש להקשות דלקמן מפרש הר"ב וכשמניח ביסו על החמור משתחשך והלא אינו יכול לעשות כן ועל רש"י קשיא כיוי קושיא זו שכן איתא בסוגיא הא דהר"ב דלקמן וכן הקשה הרא"ש על פירש"י ועוד הקשה דמה צריך לטעם דעכו"ם אי אתה מצוה כו' הא ב"ה מתירין מבטוד יום על ידי קנינת סכר. ומוסיק דהה"ל דהכא משתחשך מייירי וכתב ב"י סימן רס"ו דאע"פ שהמעט מוקצין הס במקום פסידא לא גזרו. ומ"ש הר"ב דהוי לא שריית ליה אתי לאתווי ד' אמות בר"ה וכהני חי לים ליה לא עכו"ם ולא חמור עשו חז"ל עוד תקנה אחרת שזולכיו בעצמו [בפחות] פחות מד' אמות לא שחכמי המשנה לא רצו לגלותה לאותה תקנה מפני כבוד אלהים הסתר דבר (משלי ב' ה') דלמא אתי לאתווי ד' אמות בר"ה ועיין במשנה ב' פרק בתרא דעירובין:

עשו לו ארון כו' יקבר בו ישראל. מיד ואין צריך להמתין ככדו שיעשה ולרש"י טעמא כדאיתא בש"ס דמוקים בעומד באסרטיא פירש"י שאין דרך ישראל ליקבר סס דולאי לא נעשה בשביל ישראל וארון מוקי במוטל על קברו של עכו"ם באסרטיא. ולהרמב"ם והר"ן דמפרשים דהך אוקימתא בש"ס אסיפא קאי ללא יקבר עולמית משא"כ בחלילין משום דמייירי באסרטיא כלומר שדרך הקבר להיות באסרטיא מפורשת והו"ו אושא מלתא טובא כו' וכמ"ש לעיל בשם הר"ן. נראה דהכא דקאמר יקבר מיד מייירי דהדר ידוע שעשה לו לעצמו ואין צריך הוכחה מתוך המעשה אלא שיהא נודע שעשאו לעצמו: ה סבין ומדיחין כו' ז"ש הר"ב ופוקקיס כו' ליטנא דברייתא בש"ס הוא: ובלבד שלא יזונו בו אברי. מטעם מוקצה כדפירש הר"ב. ואת דברך מפנין משנה ב' דדוחין לתרנגולת אבל לא מטלטלין ואמאי דוחין שנמצא מטלטל מקצתו והכא אסרינו אפי' לזון מקצתו. זה הקשה הר"ן לעיל וכתב שגראה לו דלעיל משום דער ב"ח נעטו דוקא בשצרכיין לך אבל בשאין צרכיין לך לא ע"כ:

ולא שתעלה. דהוה ליה בוגה: אין מעצין. את עינו בשבת אפי' לאחר יציאת נפש דהוה ליה מו"ז אחר: שופך דמים: שבדבר מועט מקרב עיתתו:

פרק כד מ"י שהחשיך נותן ביסו לעכו"ם. ומעוד יום ואע"ג דשליחו של ישראל הוא ליקא את כיסו בשבת קיים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממו. ואי לא שריית ליה אתי לאתווי ד' אמות בר"ה: ואם אין עמו עכו"ם וכו'. הא יש עמו עכו"ם לעכו"ם יהיב ליה מ"ט חמור אתה מצווה על שבתתו. עכו"ם אי אתה מצוה על שבתתו. וכשמניח ביסו על החמור משתחשך מניחו עליה כשהיא מהלכת כלומר לאחר שקרה רגליה לילך דלא עבדא עקירה וכשרוצה בהמה לעמוד נוטלו מעליה ולאחר שתחזור ותעקור רגליה לילך יניחו עליה כי יהיב דלא תעביד בהמה עקירה והנחה דאי שביקלה למעבד עקירה והנחה והוא מחמיר אחר' ומניח' גיזא מחמיר אחר בהמתו בשבת ואסור אע"פ שאינה טעונה לא כל דהו דכתיב (שבות ב') לא תעשה מלאכה אתה ובהמתך איזו היא מלאכה שנעשית בין האדם ובהמה הוי אומר זה מחמיר:

ולא שתעלה. דהוה ליה בוגה: אין מעצין. את עינו בשבת אפי' לאחר יציאת נפש דהוה ליה מו"ז אחר: שופך דמים: שבדבר מועט מקרב עיתתו:

פרק כד נותן כיסו לעכו"ם. פירש הר"ב מבטוד יום וכן פירש"י ויש להקשות דלקמן מפרש הר"ב וכשמניח ביסו על החמור משתחשך והלא אינו יכול לעשות כן ועל רש"י קשיא כיוי קושיא זו שכן איתא בסוגיא הא דהר"ב דלקמן וכן הקשה הרא"ש על פירש"י ועוד הקשה דמה צריך לטעם דעכו"ם אי אתה מצוה כו' הא ב"ה מתירין מבטוד יום על ידי קנינת סכר. ומוסיק דהה"ל דהכא משתחשך מייירי וכתב ב"י סימן רס"ו דאע"פ שהמעט מוקצין הס במקום פסידא לא גזרו. ומ"ש הר"ב דהוי לא שריית ליה אתי לאתווי ד' אמות בר"ה וכהני חי לים ליה לא עכו"ם ולא חמור עשו חז"ל עוד תקנה אחרת שזולכיו בעצמו [בפחות] פחות מד' אמות לא שחכמי המשנה לא רצו לגלותה לאותה תקנה מפני כבוד אלהים הסתר דבר (משלי ב' ה') דלמא אתי לאתווי ד' אמות בר"ה ועיין במשנה ב' פרק בתרא דעירובין:

ולא שתעלה. דהוה ליה בוגה: אין מעצין. את עינו בשבת אפי' לאחר יציאת נפש דהוה ליה מו"ז אחר: שופך דמים: שבדבר מועט מקרב עיתתו:

הגיע לאחר החנוכה • מלתא באנפי נפשה היא ולא בדין כיסו קא מיירי : לאחר החנוכה • של עיר שהוא מקום המשתמר ראשון כשיצא לפרק החמור נוטל בידו מעליו כלים הנטלין בשבת : ושאינם נטלים מתיר את החבלים • של אוכף שהן קשורים והסקין נופלים : ב

מניחו על החמור • הגיע לחצר החיצונה • נוטל את הכלים הנטלין בשבת • ושאינן נטלין בשבת • מתיר את החבלים • והשקים נופלין מאליהם : ב מתירין פקיעי עמיד לפני בהמה • ומפספסים את הכיפין • אבל לא את הזירין • אין מרסקין לא את השחת • ולא את ההרובין • לפני בהמה • בין דקה בין גסה • רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה : ג אין אוכסין את הגמול לא אדרסין • אבל מלעיטין • ואין כמרים (בגמ' מאמירין) את העגלים אבל מלעיטין ומהלקטין לתרנגולין ונותנין מים למורסן אבל לא גובלים ואין נותנין מים לפני דבורים ולפני יונים שבשוכך • אבל נותנין לפני אוזים ותרנגולים ולפני יוני הרדיסיות : ד מחתכין את הדלועין לפני הבהמה • ואת הנבלה לפני הכלבים ר' יהודה אומר אם לא היתה נבלה מע"ש אסורה

פקיעי עמיר • קטין של שבלים שאגדן מתירין אותן לכל זמן שהן קשורין לאו אוכלא ננהו ומתירין אותן לשווייהו אוכלא אכל פספוס לפזין כדרך שרגילין לפזר עשבים לפני בהמה כדי שתריח ריחן ויהיו יפין לה לאכלן אסור בפקיעי עמיר דמאחר דאתעבידו אוכלא בהתר הפקיעין והפספוס אינו אלא לתענוג בעלמא ומוטח בדבר שהוא כבר אוכל לא טרחין : ומפספסים את הכיפיים • ענפים לחים של ארז מפורים ושוטחים אותן לפני הבהמה שתריח ריחן דבלאו פספוס לא הו אוכלא : אבל לא את הזירין • הן הן פקיעי עמיר לא שהפקיעין יש להן שני קשרים אחד בראשן וא' בסופן והזירין יש להם שלשה קשרים קשר אחד יתר באמצעין וקאמר מתניתין שאין מפספסים את הזירין ואע"פ שהן דחוקים זה בזה ומתחממים

והבהמה קלה בהן לא מתיר שלש אגדיהן כלכד דהתרת אגדיהן משוי לכו אוכלא כפקיעין : אין מרסקין את השחת • אין מחתכין עשב של תבואה והיא אספסתא משום דטרחא שלא לצורך הוא : ר' יהודה מתיר בחרובין לבהמה דקה • שטייה דקות וקטין לה ואין הלכה כר"י • ג אין אוכסין • [אין] מאכלין אותן על כרחו ותוחבים לו בגרונו ופירוש אוכסין עושין לה אכוס בתוך מעיה : ולא דורסים • שדורס המאכל לתוך גרונה ומיכה לא הוי כמו אוכסין : אבל מלעיטים • שתוחב לו המאכל למקום שיכול להחזיר : אין מתירין • מפטמין לשון וחלב מריחין ופי' המראה שתוחב לו המאכל לפניו מבית הבלעיה במקום שאינו יכול להחזיר : ומהלקטין לתרנגולים שתוחב המאכל לתוך פיו במקום שיכול להחזיר : אבל לא גובלין • אין לשין אותן במים : אין נותנין מים לפני דבורים • שאין מזונותיהן עליו שיוצאין ואוכלין בשדה ומים מזונין להן באגמים : דורסיאום • יונים שגדלים בצתים ונקראים דורסיאום על שם הורדום המלך שהיה מגדל מהן בארמונו : ד מחתכין את הדלועים • התלושים לפני הבהמה ואע"ג דתתמן לאו למאכל בהמה קיימי אלא לאדם : ואת הנבלה • שנתבלה היום ואע"ג דבין השמשות היתה עומדת לאדם ולא לבהמה : רבי יהודה אומר אם לא היתה נבלה מע"ש אסורה

על החמור • מ"ש הר"ב כשרואה הבהמה לעמוד נוטלו מעליה פי' קודם שתעמוד ללא תעשה הנחה כמ"ש הרמב"ם בפירושו • וכתב עוד דכשיגיע לפתח ביתו יטלנו מעליו כשהוא מהלך ויזרקנו לתוך ביתו כלאחר יד כדי שלא יהא מכניס מרשות הרצים

א חיי' סכ"ט
ב חיי' טו"ט
ג חיי' ט"ז
ד חיי' ט"ח
ה חיי' ט"ו
ו חיי' ט"ז
ז חיי' ט"ח
ח חיי' ט"ט
ט חיי' ט"ז
י חיי' ט"ח
יא חיי' ט"ט
יב חיי' ט"ז
יג חיי' ט"ח
יד חיי' ט"ט
טו חיי' ט"ז
טז חיי' ט"ח
יז חיי' ט"ט
יח חיי' ט"ז
יט חיי' ט"ח
כ חיי' ט"ט

לרה"י כדאיתא בש"ס • וכתבו התוספות דה"ה באיך תקנות שריד שיעשה כן כשיגיע לביתו : ב מתירין פקיעי עמיר • ל' הר"ב שאגדן וכן לשון רש"י ואגד אין בו קשר האסור להחזיר בשבת ואף על פי שצטור ס' שכ"ד לא דקדק וכתב שקושרין • ומילא ודאי תשמע בר"ל בקשר המותר להחזירו : ולא את החרובין • כתב הר"ן בש"ס דחרובין דקתני דומיא דשחת דריכא אף חרובין דריכין וי"ה אין מחתכין דמטרס באוכלא טרחין : ג אין אוכסין כו' • זה לשון פרמב"ם ספכ"א מה"ש אין מאכלין בהמה חיה ועוף כדרך שהוא מאכל בחול שמה יבוא לידו כתישת קטניות או לידו לישת קמח וכיוצא בו : מלעיטין לשון הלעיטני נא (בראשית כ"ה)

הרמב"ם : ד מחתכין את הדלועים • פירוש הר"ב התלושים וכן פירש"י ומסיק בבית יוסף דהיינו התלושין מאתמול דמחזיר כיון דלא לקטו מצטור יום אקליהו מדעתיה ומודה ביה ר"ש וכתבו התוס' בפ"ק דחולין דף י"ד דקמשמע לן דמשוי אוכלא שרי ולא תני לה בהדי פקיעי עמיר ואיך משום דמילי דמתוך תני בהדי הדדי ע"כ • וכ"כ הרא"ש בפירקין • ולי נראה דאוצטריך למחני בהדי נבילה לאשמועינן דנבלה דומי' דלועין כו' כמו שכתבתי בסמוך בס"ד : ואת הנבלה • ה"ג מפרש בש"ס דנבלה דומיא דדלועים מה דלועים דאשוי אף נבילה דאשוי והיכי משכחת לה בצטור פילי א"כ בגורייתא זוטרתא • פירש"י כלבים דקאמר בגורייתא זוטרי דכל נבלה קשה להם : לכלבים כתב הר"ב אף על גב דבין השמשות היתה עומדת לאדם ולא לבהמה • וכ"כ רש"י ותמיהה דהא אף לאדם לא קיימא בין השמשות לשחוט ומטק שבת • ומיהו בגמרא פסחים פרק מקום שנהגו ופ"ק דבילה קאמר גמרא מהך משנה דלר' יהודה מוכן לאדם לא הוי מוכן לבהמה ופירשו בתוספת דמוכן לאדם היינו שעומדת לאכלה אדם ולא הקצוה שלא יהנה בה אדם אלא שאסורה מחמת איסור שבת

שבת והלכך אי לאו דאמדינן מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים
 הוי שרי ליתן לכלבים משום דלכלבים ראויה אפי' חיים כגון
 עופות וכיוצא בהן וצדקה לביבא מוקדה מחמת איסור ואמאי
 קאמר ר' יהודה אם לא נתבבלה כו' אלא משום דמוכן כו' כ"כ
 בפסחים דף י"ו וכן מצאנו בלשון
 הר"ב בדברי ר"י והוי יודע
 דאף על גב דליתן בה שנה'
 פרק ג' דביצה כתב הר"ב וה"מ
 שהיה נמי כו' מאתמוול דעת'
 פילויה אין ללמוד מהתם להכא'
 דהתם גבי יום טוב דקיימא לן
 כרבי יהודה דמוקדה ביום טוב
 כמו שכתוב בס"ד ב"מנה ג'
 פ"ד ממשכת ביצה הלכך צעין
 שתהא מוסוכת אבל בשבת
 דקיימל"ן כר"ש כמו שכתב הר"ב ספ"ג לא צעין מוסוכת הכי
 מוסק הבית יוסף אליבא דכל הפוסקים מלמד הטור שכתב
 צעירוש צבי תק"ח בהלכות יו"ט דאפי' לר' שמעון צעין
 שתהא מוסוכת ותמה עליו הבית יוסף צבי ס"ד :

מ קל"ו מ"ח
 דל"ט ע"ו

אמורה לפי שאינה מן המוכן : ה' מפירין
 נדרים בשבת ונשאלין לדברים שהן
 לצורך השבת פוקקין את המאור וכודרין
 את המטלית ואת המקוה ומעשה בימי
 אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול בן
 בטנית שפקקו את המאור בטפיה וקשרו
 את המקור בגמי לידע אם יש בניגית פות'
 טפחאם לאוי ומדבריהם

אמורה : דכל מידי דתני לאיש לא מוקדא ליה לבהמה ואפילו
 חולה מערב שבת סובר שתתפרא ואין הלכה כרבי יהודה :
 ה' מפירין בעל לאשתו ואב לבתו : ונשאלין לחכם :
 שהן לצורך השבת כגון שגדר שלא יוכל היוס ואנשאלין דוקא
 קאי דאלו בעל או אב מפר בין
 נדרים שהן לצורך השבת בין
 נדרים שאינן לצורך השבת כיון
 שאינו יכול להפר לא ביום שנתו
 בלבד ונדרים שהן לצורך השבת
 אפי' היה לו פנאי להשאל עליהם
 קודם השבת נשאלין עליהם
 בשבת : ופוקקין את המאור
 החלון שוממו האורה נכנס
 סופתים אותו בלוח או בשאר כל
 דבר שרגילין לסתום בו :

ומודדין את המטלית כגון אם היתה עולה ונבעה בטהרות
 מודדין אותה אם יש בה ג' אלבעים על ג' אלבעים לידע אם
 נטמאו הטהרות אם לאו דמטלית פחותה מג' על ג' אינו לא
 מיטמאה ולא מטמאה : ואת המקוה לידע אם יש בה אמה
 על אמה ברום שלשה אמות שאלו מדידות של מזה הן לפיכך
 מותר למדוד אותן בשבת : שפקקו את המאור את החלון
 וקריו מאור שממנו האורה נכנסת : בטפחאם פך של חרס :
 וקודה כלי חרס : בגימ' להכי נקט גמי שראוי ליואלכל
 בהמה ולא מצטל ליה להיות קשר של קיימא : לידע אם יש
 בגיגית פותח טפח כמין שביל קטן היה בשני בתים שלא
 היה מוקדה אלא שגיגית מונחת על גבו והיו חלונות פתוחים
 מן הבתים אל השביל והיו חוששין שמא ימות מת בבית אחד
 ותהא הטומאה בא מן החלון אל השביל ומן השביל אל הבית
 האחר דרך החלון הפתוח לפיכך פקקו את החלון הפתוח לבית
 שהטומאה בתוכו בטפחאם של חרס וגבו לגד השביל וכלי חרס
 אינו מיטמאה נגבו וחוקן כי חששו שמא אין בסדק הביגית פותח
 טפחאם ומצאת

ה' ונשאלין לחכם לפי שהגדר המותר ע"י חכם צריך
 תקירה על החרטה אם היא מעיקרה ועל
 הפתח אם פותחין בה הלכך תני גשאלין שהחכם שואל בהם
 וכו' ואלה הכל הפרה דלאשה הניחו כל' הכתוב (במדבר ל')
 הפר ישר שא"ל שאלה :

ופוקקים את המאור כתב רש"י וכן הר"ר ניסים כרצון
 דאמרי פוקקין פקק החלון בפרקי"ז משה"ו :
 וכתבו התוספות שם דכלי גמי אף על גב דלא מצטל ליה כמו
 פקק מכל מקום מצטל יותר מסדין וכן הוא צ"ס דהתם
 ותמיהני על הרמב"ם דפרש דהכא כולי עלמא מודו משום
 דכלי לא מצטל ליה ודברי הר"ב כרש"י שכתב שפוקקין
 בלוח או בשאר כל דבר ועיין מ"ש בס"ד במשנה י"ב פרק בתרא
 דערובין : ומודדין את המטלית פירש הר"ב דשפוחה
 מג' על ג' לא מיטמאה ולא מטמאה פ"י אם היתה מתחלה
 שלש על שלש ונטמאת כשנפתחה טוב אינה מטמאה כדתנן במשנה ח' פרק כ"ו דכלים : שפקקין את המאור בטפחאם
 זה שכתב הר"ב בזה הלשון פקקו את החלון הפתוח לבית שהטומאה בתוכו פירוש הפתוח כנגד הבית שהטומאה בתוכו
 ולכך נתנו הטפחאם גבו מול השביל כדי שלא יקבל טומאה מהמת שבבית שכנגדו שהטומאה יולאה ממנו ומתפשטת תחת הביגית
 עד לטפחאם ומשום הכי לא פירש שפקקו החלון של הבית שהמת בתוכו דמסתמא אותו שחושש פן יטמאו הוא שפוקק ולא אותו
 שבבר טמא דמאי איכפת ליה :

לידע אם יש בגיגית פותח טפח פירש הר"ב ואין שם אהל כו' שהטומאה יולאת מן השביל דרך הכדק וכו' : ונ"ל
 שבשני נדי הסדק לא היה בחושב סוס אחד מהן טפח דאי לאו הכי איתני יש אהל טפח המביא הטומאה לבית
 שני ולהרמב"ם פירוש אחר שפרש ששני בתים סמוכים היו ובכפתל המפרדת היה חלון ובאותו חלון גיגית פירוש
 שמשית רוצה לומר זכוכית שעושין בזמנינו בכל החלונות והיתה שבירה בשמשית זה וקשרו כו' לידע אם יש פותח טפח
 ומביא הטומאה לבית השני ובפקיקה לא הזכיר למאי עבדי ואפשר דמעשה צפני עצמו הוא ואפשר נמי כפירוש
 הר"ב

הגיבית מאהלת על השביל והטומאה באה דרך השביל מביט
 זה לבית זה אחר כך הוצרכו לשתוח החלון ליעול אותו עפ"י
 הפקוק בחלון וכו' לידע אם יש באותו סדק של גיבית פותח
 טפח ואין שם אהל באותו שביל להביא את הטומאה שהטומאה
 יוצאה מן השביל דרך סדק
 שבגיבית כלפי מעלה * או אין
 בסדק של גיבית פותח טפח *
 וגמאלת השביל באהל ומביאה
 את הטומאה מבית לבית ומדרו
 מקדה של חרס וקשרוה בגמי
 והושיטוה כלפי מעלה * לראות אם היה בסדק הגיבית פותח
 טפח אם לאו * ומדבריהם לידנו שפוקקין וקושרין
 ומודקין * בשבת * ובלבד שלא יהיה קשר של קיימא * והמידה
 תהיה של מצוה * או להתלמד על דבר הוראה :

סליק מסכת שבת

ומדבריהם לטבנו שפוקקין ומודקין
וקושרין בשבת:

ושלמה מסכת שבת.

הר"ב שמתחלה פקקו * ואח"כ הוצרכו לאותו פקק וגעלו
 ומודקו וכו' ועיין עוד לקמן מזה :
 ומודקין זה שכתב הר"ב והמידה תהיה של מצוה כו'
 בש"ס * וכתבו התוספות דבפקיקה לא בעינן של
 מצוה * כלומר דשל מצוה לא
 מעלה ולא מוריד בפקיקה *
 דדוקא מדידה שאינה איסור *
 כל כך אלא משום דהוי כעובדא
 דחול מהני של מצוה * אבל
 פקיקה דמשום תוספות אהל
 דדחי לבנין * ליכא למשרי משום מצוה * כך נראה דבריהם
 פס"ס כל הכלים ומה"ט בקשירה נמי לא בעינן דמצוה * כן
 נראה לכאורה לדעת התוספות ומדברי הר"ב שלא התנה
 דמצוה אלא במדידה לחוד * ואין נראה כן ממשנה י"ג פרק
 פתרא דעירובין * ובפירוש הרמב"ם התנה כמו כן בקשירה
 שתהא של מצוה * וכן בחיבורו פרק עשירי * וכ"כ הטור בסו'
 סי"ז * ולפי זה קשיא מ"ש פקיקה שלא התנה בו שיהא של מצוה
 לא בפירושו ולא בחיבורו פכ"ב * גם הטור בסיומן סי"ג ובש"ס לא אהמר בהדיא שתהא של מצוה אלא במדידה * והתוספות שכתבו
 לפקיקה דלא בעינן * היינו לתרץ אמאי לא דחי הכס בסוף פרק כל הכלים * דפקיקה דמצוה שאני * אבל לעולם י"ל דסבירא
 ליה דקשירה נמי בעינן דמצוה כדאיתא בהדיא במשנה י"ג בפרק בתרא דעירובין וזריך טעם לחלק בין קשירה לפקיקה ואפשר
 לומר דקשירה אף על גב דאינו של קיימא * מכל מקום למראית עין אינו ניכר כל כך בין של קיימא לאינו של קיימא * ולפיכך
 מצריכין להיות דוקא דמצוה אבל פקיקה שניכר לכל שאינו תוספת בנין ממש * אין צריך שתהא לשם מצוה * ומכל מקום הואיל ויש
 בו דך חש איסור דאורייתא בתוספת בנין משום הכי לא מעלה נמי לגביה אי הוה דמצוה * כמו שכתבו התוספות * כללו של דבר
 מדידה שאינה אלא כעובדא דחול שייך גבה לומר הואיל ושל מצוה הוא שרי : ופקיקה שיש בה משום בנין * לא שייך לומר
 גבה דמשום מצוה נתייר * אלא שאם נתייר יש להתיר אף בלא מצוה * וקשירה דלא ניכר בו בין של קיימא לאינו של קיימא
 ואיכא למראית עין מלאכה דאורייתא לא התירוה אלא דוקא במצוה * ולהרמב"ם יש לי עוד טעם אחר דמזריך מצוה
 בקשירה כמו במדידה והיינו משום דלהרמב"ם בפירוש המשנה נראה דהך דקתני שפקקו את המאור אינו ענין כלל לטומאה
 המת אלא שני מצעות היו האחד שפקקו את המאור * והב' שקשרו ומדדו ואלו השנים קשירה ומדידה היו מפני המת שיהיה
 בבית אחד שלא יטמא בית שני הסמוך לו שהרי הוא לא ביאר הפקיקה בזה המעשה ומעתה דבש"ס קאמר מדידה דוקא דמצוה
 סבירא ליה להרמב"ם והטור דה"ה קשירה דהוה גבי המדידה מה שאין כן הפקיקה * דלא הוי גבה אלא עובדא אחרינא אלא
 בש"ס נראה דפקקו המאור הוה גם כן בזה המעשה ענמו דקאמר וגיבית סדוקה כו' ופקקו כו' ואולי גירסא אחרת היתה לו בש"ס *
 ועיין מה שכתבתי במשנה ב' פרק י"ח דכלים :

סליק מסכת שבת